

KERKENBELEIDSPAN MECHELEN 2017

Dit Kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in **april 2017**

Gezien en goedgekeurd door

Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen dd. 18/04/2017
Aartsbisdom Mechelen-Brussel dd. 20/04/2017

College van burgemeester en schepenen stad Mechelen dd. 12/05/2017
Gemeenteraad stad Mechelen dd. 23/05/2017

Agentschap Onroerend Erfgoed – Vlaanderen dd. 30/05/2017

Samenstelling

Eveline De haes, architect-expert dienst Monumentenzorg stad Mechelen
Guido Vandeneede, secretaris Centraal Kerkbestuur Mechelen

Versie 20/06/2017

INHOUDSTAFEL	3
VOORWOORD	5
Bart Somers, Burgemeester stad Mechelen	
Walter Schroons, schepen van Financiën	
Greet Geypen, schepen van Monumentenzorg	
Guy De Keersmaecker, deken van Mechelen	
ir. Eric Stroobants, Voorzitter Centraal Kerkbestuur Mechelen	
A. INLEIDING	9
Definitie kerkenbeleidsplan	10
Samenstelling kerkenbeleidsplan	10
Opmaak van het kerkenbeleidsplan	10
Wet- en regelgeving	11
B. KERKGEBOUWEN IN MECHELEN	15
Historische kerken van de binnenstad	15
Overige kerken op grondgebied van de stad Mechelen	16
Kerken op grondgebied van de deelgemeenten	16
C. PASTORAAL PLAN/KERKENPLAN	17
Definities	17
Pastoraal plan 2013	18
Huidige indeling volgens pastorale zones	18
Kerkenplan 2016	19
D. ANALYSE VAN DE KERKGEBOUWEN	25
Opbouw fiches	25
Voorbeeldfiche	27
E. OVERZICHT	31
F. CONCLUSIE	45
G. FICHES	49
H. BIJLAGEN	279

VOORWOORD

In vele steden en gemeenten zijn kerkgebouwen belangrijke bakens in het stedelijke weefsel. Lange tijd waren de kerken letterlijk en figuurlijk het middelpunt van de stad, het dorp of van de wijk. Kerken zijn ook niet zomaar gebouwen, vele mensen voelen er zich emotioneel mee verbonden. Belangrijke momenten in het leven – geboorte, huwelijk, begrafenis – werden er gevierd of herdacht.

Op het grondgebied van de stad Mechelen en haar deelgemeenten tellen we 24 kerkgebouwen en kapellen, waarvan 14 geheel of gedeeltelijk beschermd zijn als monument.

De 8 historische kerken van de binnenstad zijn onmiskenbaar belangrijke getuigen van het rijke verleden van onze stad. Zoals bekend, uit een Kunststedenonderzoek van Toerisme Vlaanderen, zijn deze 4 gotische en 4 barokke kerken een grote toeristische troef. Het zijn architecturale parels met een heel eigen, intieme sfeer en schitterende kunstwerken. De kerkgebouwen in de stadswijken en dorpskernen vormen dan weer een belangrijke schakel in het plaatselijke gemeenschapsleven.

Het gebruik van de kerken komt voor een uitdaging te staan in de huidige maatschappelijke context. De nood aan het ontwikkelen van een duidelijke toekomstvisie drong zich stilaan op. De pastores en de verantwoordelijke parochies bogen zich, in overleg met het Bisdom, over een nieuw kerkenplan waarin in hoofdzaak het actuele en het toekomstig gebruik en de functie van de kerkgebouwen bekeken werden. Aansluitend werd door de dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen van alle kerken een grondige analyse gemaakt, rekening houdend met de bouwhistorische en cultuurhistorische waarde, het architecturaal aspect, de bouwfysische toestand en de ruimtelijke omgeving. Beide trajecten leidden tot onderhavig Kerkenbeleidsplan Mechelen, waarin op een gefundeerde en verantwoorde wijze beslissingen werden genomen over de valorisatie, medegebruik, nevenbestemming (multifunctioneel gebruik of gedeeld gebruik) en herbestemming van de respectievelijke kerken.

Het goede overleg tussen de kerkelijke verantwoordelijken van de katholieke eredienst en de stad Mechelen enerzijds en de feedback van het agentschap Onroerend Erfgoed anderzijds, zijn zeer belangrijk geweest in het tot stand komen van dit kerkenbeleidsplan.

Dit document is echter geen eindbestemming, maar vormt de basis voor de verdere stappen en beslissingen die nog dienen genomen te worden. 20 kerken in Mechelen blijven in gebruik voor de eredienst, waarbij voor 7 kerken ook een nevenbestemming wordt voorgesteld, 4 kerken komen in aanmerking voor een herbestemming.

Voor sommige kerken is de keuze reeds gemaakt, voor de overige zullen haalbaarheidsstudies voor nevenbestemmingen of herbestemming worden opgestart.

Binnen deze studies wordt de effectieve invulling van de voorliggende neven-of herbestemming van een kerk onderzocht.

Hierbij wordt zeker niet over één nacht ijs gegaan. Projectgroepen met afvaardiging van kerkelijke en burgerlijke overheid zullen worden opgericht.

Er zal ook aandacht gaan naar de plaatselijke noden. Inspraak en participatie van de buurtbewoners, het plaatselijk verenigingsleven, jeugdbewegingen en omliggende scholen en/of instellingen zullen hierbij zeker niet uit het oog worden verloren.

Voor de nevenbestemmingen zal, met respect voor het sacrale karakter, eerder de voorkeur gegeven worden aan het gemeenschapsleven of aan de culturele en toeristische sector, dan aan een commercieel gebruik.

De talrijke voorbeelden van nevenbestemmingen en herbestemmingen in binnen- en buitenland tonen aan dat, met de nodige creativiteit en in open dialoog met alle betrokken partijen, vele mogelijkheden open liggen.

De uiteindelijke keuze voor de nevenbestemming of herbestemming zal niet alleen afhankelijk zijn van de toekomstige noden maar ook van de beschikbare financiële middelen.

Het kerkenbeleidsplan is een belangrijk werkinstrument, dat in de toekomst gebruikt zal kunnen worden om zo doelgericht mogelijk te investeren in het kerkelijk patrimonium.

Bij de opmaak van de meerjarenplanning en de budgettering van zowel het stadsbestuur als de kerkfabrieken, zal, met het oog op de noodzakelijke werken aan de Mechelse kerkgebouwen, rekening worden gehouden met deze langetermijnvisie.

Dankzij het goedgekeurde kerkenbeleidsplan komen de stad Mechelen en de kerkfabrieken ook in de toekomst in aanmerking voor subsidies en erfgoedpremies van de hogere overheid.

De voorbeeldfunctie die de stad Mechelen, samen met de kerkfabrieken, reeds enkele decennia vervult, in het behoud, de waardering en de restauratie van zijn religieus erfgoed, kan hierdoor worden verdergezet.

Met de goedkeuring van dit kerkenbeleidsplan nemen de kerkelijke en de burgerlijke overheid gezamenlijk een duidelijk standpunt in over de langetermijnvisie op het gebruik van de kerkgebouwen in de stad Mechelen en haar deelgemeenten.

Hiermee krijgt het Mechels religieus erfgoed de aandacht die het verdient en doen we onze naam – dé kerkenstad van Vlaanderen – alle eer aan.

Bart Somers, burgemeester

Walter Schroons, schepen van Financiën

Greet Geypen, schepen van Monumentenzorg

Mechelen is al vele eeuwen een belangrijke kerkenstad. Op een relatief kleine oppervlakte zijn in de loop der eeuwen ongeveer 20 kerken gebouwd. Verscheidene van deze kerken zijn zelfs nog gebouwd in de vorige eeuw. Dat duidt op een lange kerkelijke geschiedenis. In elke kerk was er een katholieke eredienst en groeide er een sociaal weefsel.

De laatste 30 jaar is Mechelen een multiculturele, multireligieuze en multiraciale stad geworden. Onze bevolking bestaat nu uit 124 nationaliteiten en telt ongeveer 15.000 moslims.

Het Mechelen waar deze 20 kerken voor gebouwd zijn, bestaat niet meer. Dit stelt uitdagingen voor het gebruik van onze kerken. Een krachtige impuls werd gegeven door de conceptnota van Minister Geert Bourgeois van 2011 over de toekomst van de Vlaamse parochiekerken. De basisidee in deze nota was dat een eventuele nevenbestemming/herbestemming van niet of onvoldoende gebruikte parochiekerken het resultaat moet zijn van een lokaal gevoerde discussie.

Het Kerkenbeleidsplan Mechelen dat voor u ligt is het resultaat van lokaal gevoerde discussie. Het is een lijvig document geworden waar door verscheidene mensen hard aan gewerkt is. Vooral ambtenaren van verscheidene stadsdiensten hebben, door hun grote competentie, hiertoe een aanzienlijke bijdrage geleverd. Ik ben hen daarvoor zeer dankbaar. Dit Kerkenbeleidsplan is zeker een belangrijke stap voor een grotere valorisering van onze kerken.

Toch is het werk nog niet af. Verscheidene kerken werden aangeduid voor een nevenbestemming. Voor een paar kerken is dit al duidelijk. Voor andere moet nog gezocht worden naar een geschikte nevenbestemming, voor één kerk naar een herbestemming. Dit zal veel energie vragen. Hier zal nog een weg moeten gegaan worden van “voortschrijdend inzicht”. Dit kan maar groeien door dialoog en discussie met verschillende partners. Vanuit de katholieke gemeenschap hopen wij dat de nevenbestemmingen zoveel mogelijk de doelstellingen benaderen waarvoor deze kerken ooit gebouwd zijn : gemeenschap stichten, sociaal weefsel versterken, voor projecten rond religieuze zingeving, voor initiatieven die onderdak geven aan de zwaksten in de Mechelse samenleving, Zo zijn we zeer gelukkig dat de voormalige St. Gummaruskerk met bijhorende gebouwen een herbestemming kreeg voor een cohousing- project.

Het Kerkenbeleidsplan dat nu voorligt is een belangrijke mijlpaal. Het illustreert dat een hele weg is afgelegd. Het is ontstaan in een sfeer van open communicatie en dialoog met verschillende partners. Dat geeft vertrouwen om vol goede moed de opdrachten aan te pakken die nog om realisatie vragen. Het Kerkenbeleidsplan Mechelen zal daarbij een belangrijke gids zijn.

Guy De Keersmaecker, deken van Mechelen

De kerkfabrieken en de besturen van de erediensten in het algemeen zijn een beetje een buitenbeentje in het Vlaams bestuurlijke landschap.

Hoewel ze belast zijn met wat zo mooi “het tijdelijke” van de erediensten genoemd wordt, blijken het zelf geen tijdelijke instellingen te zijn, want intussen heeft deze bestuursvorm toch al een respectabele leeftijd bereikt.

Bovendien ziet het er niet naar uit dat de kerkfabrieken nu op hun laatste benen lopen. Alle hervormingen en moderniseringten ten spijt zijn de fundamenten van de Napoleontische regelgeving overeind gebleven.

Dat is in de eerste plaats natuurlijk te danken aan al die vrijwilligers die de soms ondankbare taak op zich genomen hebben om die besturen hun bijzondere rol te laten spelen.

In de 200 jaar tussen “de geboorte van de kerkfabrieken” in 1802 en de onverwachte regionalisering van een gedeelte van de bevoegdheden over de erediensten in 2002 beleefden we een lange periode van relatieve bestuurlijke rust.

Maar met deze regionalisering wordt de regelgeving, die 200 jaar grotendeels ongewijzigd was gebleven plots weer zeer actueel.

Als met een bestuurlijke tsunami worden de kerkfabrieken geconfronteerd met nieuwe regelgeving via decreten en besluiten, strategische beleidsvisies, technische beheersmaatregelen, aangepaste subsidiebesluiten met tal van nieuwe begrippen (kerkenplan, kerkenbeleidsplan, meerjarenplan, erfgoedpremie,...) en criteria.

Dit vergt een permanente alertheid van de kerkraden bovenop de nodige en inmiddels doorgevoerde reorganisatie van de in Mechelen nog maar vrij recente grondige herschikking van het parochiaal landschap.

Maar ondanks deze bestuurlijke vernieuwingen en innovaties zijn we vandaag dankbaar voor het hierbij voorgestelde KERKENBELEIDSPLAN.

Hoe dan ook is dit kerkenbeleidsplan voor de bestuurlijke en kerkelijke overheden maar vooral voor de kerkfabrieken een substantieel, duurzaam en onmisbaar beleid- en beheersinstrument, dat in de long run meer dan zijn toegevoegde waarde wel zal bewijzen.

Mijn grote dank gaat dan ook uit naar al diegenen die met grote deskundigheid, betrokkenheid en verantwoordelijkheidszin hun medewerking aan de totstandkoming ervan hebben toegezegd en geleverd.

Ik denk daarbij aan de stad Mechelen, haar bevoegde diensten en betrokken medewerkers, aan de verschillende kerkfabrieken, aan het centraal kerkbestuur voor de vereiste en onvervangbare coördinatie en communicatie.

ir. Eric Stroobants

Voorzitter Centraal Kerkbestuur Mechelen

A. INLEIDING

De aanleiding voor de opmaak van dit kerkenbeleidsplan is de conceptnota van minister Geert Bourgeois: 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk – 24 juni 2011.' en de brief die Bourgeois op 3 oktober 2011 richtte aan de Vlaamse Gemeentebesturen (zie bijlagen 1 en 2).

Door de veranderende samenleving en geloofsbeleving en de financiële impact van het onderhoud van onze kerkgebouwen, moet er inderdaad nagedacht worden over zowel de pastorale functies als over de mogelijke neven- of herbestemmingen van de kerkgebouwen. In functie hiervan moeten ook de bouwfysische toestand van de kerkgebouwen en de uitgevoerde of voorziene restauratie- of onderhoudswerken bekeken worden.

Bovendien wordt in het "Decreet houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria", van 12 juli 2013, een langetermijnvisie gevraagd bij de indiening van een subsidieaanvraag voor niet-beschermde kerkgebouwen.

Ook in het onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en het recente wijzigingsdecreet van 15 juli 2016, wordt het kerkenbeleidsplan als voorwaarde vastgelegd voor het bekomen van restauratie- en/of erfgoedpremies voor beschermde kerkgebouwen.

In februari 2016 werd de noodzaak van dit kerkenbeleidsplan voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen. De dienst Monumentenzorg kreeg de opdracht om het Centraal Kerkbestuur en de afdeling Financiën bij te staan bij de opmaak van dit kerkenbeleidsplan.

Voor de opmaak en samenstelling van dit kerkenbeleidsplan werden verschillende bronnen en instanties geraadpleegd.

De richtlijnen van de Vlaamse Bisschoppen ('Richtlijnen van de Vlaamse Bisschoppen voor het gebruik van de parochiekerken', november 2012) en de tekst van de info-avond van maart 2012 van het vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen ('Over parochies en parochiekerken') vormden een goede basis om na te denken over de toekomst en het gebruik van de kerken (zie bijlagen 3 en 4).

Het voorstel van het CRKC ('Voorstel procedure en format voor het opstellen van een toekomstvisie voor de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente', januari 2013) gaf dan weer meer zicht op de praktische uitwerking en samenstelling van het kerkenbeleidsplan (zie bijlage 5).

Verder werd inspiratie gehaald uit studies over dit thema, zoals het 'pilotproject Gent' en het 'pilotproject Westhoek', de begeleiding van de universiteit Hasselt bij de opmaak van het kerkenbeleidsplan Kortessem en de vele studiedagen en lezingen rond dit thema.

Het 'stroomschema percentage erfgoedpremie voor eredienstgebouwen en goederen in eigendom van lokale overheden' van het agentschap Onroerend Erfgoed geeft een overzicht van de verschillende premiepercentages en -voorwaarden (zie bijlage 6). Tevens werd door het agentschap Onroerend Erfgoed op 2 december 2016 een inspiratienota voor de opmaak van kerkenbeleidsplannen gepubliceerd, aangepast op 17 januari 2017 en op 22 februari 2017 (zie bijlage 7). Ook de aanbevelingen en criteria hierin werden mee verwerkt bij de opmaak van dit kerkenbeleidsplan.

De geraadpleegde bronnen, de opmaak van het kerkenplan door de kerkelijke verantwoordelijken, de analyses van de verschillende kerkgebouwen door de dienst Monumentenzorg en de verschillende onderlinge besprekingen resulteerden in dit kerkenbeleidsplan, een onderbouwde langetermijnvisie over de Mechelse kerkgebouwen bestemd voor de katholieke erediensten.

DEFINITIE KERKENBELEIDSPLAN

De omschrijving, zoals opgenomen in het "Decreet houdende wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet", luidt:

"Een kerkenbeleidsplan is een schriftelijk document dat eerst door het representatief orgaan van de betrokken erediensten en vervolgens door de gemeente- of de provincieraad werd goedgekeurd en dat een lokaal gedragen langetermijnvisie biedt voor alle gebouwen die bestemd zijn voor die betrokken eredienst op het grondgebied van de gemeente of provincie".

Het kerkenbeleidsplan is een globaal plan, een geïntegreerde visie op alle kerkgebouwen om zo doelgericht mogelijk te investeren in het kerkelijk patrimonium.

Om dit te bereiken, is een kerkenbeleidsplan het resultaat van onderling overleg tussen kerkelijke en burgerlijke overheden.

Een goedgekeurde langetermijnvisie zal de voorwaarde vormen voor het toekennen van toekomstige restauratie- of erfgoedpremies voor beschermde kerken en andere subsidies voor niet-beschermde kerken.

SAMENSTELLING KERKENBELEIDSPLAN

Deze langetermijnvisie moet minimaal volgende basisgegevens bevatten:

Zoals bepaald in de conceptnota minister Geert Bourgeois (2011) en het onroerenderfgoeddecreet (2013):

- de parochiekerken als gebouw, met onder meer de cultuurhistorische waarde, de architecturale mogelijkheden, de bouwfysische toestand, de mogelijkheid tot compartimentering, ...;
- de parochiekerk in zijn ruimtelijke omgeving;
- het actuele gebruik en de functie van de parochiekerk;
- mogelijke interesses van andere actoren.

Zoals bepaald in het wijzigingsdecreet (2016):

- een onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van de betrokken gebouwen, inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht.

OPMAAK KERKENBELEIDSPLAN

De opmaak van het kerkenbeleidsplan is een samenwerking tussen de kerkelijke verantwoordelijken van de katholieke eredienst en de stad Mechelen.

Het Centraal Kerkbestuur en de pastores en andere nauwe medewerkers van de pastoraal in Mechelen hebben zich gebogen over een nieuw kerkenplan waarin in hoofdzaak het actueel en toekomstig gebruik en de functie van de kerkgebouwen werden bekeken. Tevens werd hierin aangegeven voor welke kerken al dan niet een nevenbestemming mogelijk is. Tot slot werd aangegeven welke kerken onttrokken worden aan de eredienst en in aanmerking komen voor een herbestemming.

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen heeft de verschillende kerkgebouwen geanalyseerd en al deze gegevens gebundeld in fiches per gebouw. Hierbij werd rekening gehouden met de aanbevelingen uit de inspiratienota van het agentschap Onroerend Erfgoed dd. 02/12/2016 (aangepast dd. 17/01/2017). Er werd telkens per kerkgebouw een visie en plan van aanpak meegegeven met betrekking tot het toekomstig gebruik en functie van het gebouw.

In de slotbepalingen wordt een samenvatting van de langetermijnvisie voor het geheel van de kerkgebouwen te Mechelen neergeschreven.

WET- EN REGELGEVING

Voor de opmaak en de uitwerking van dit kerkenbeleidsplan zijn een aantal decreten, uitgevaardigd door de Vlaamse regering, van toepassing. Hieronder worden de voornaamste aangehaald en geduid.

Het is duidelijk dat bij de opmaak van de verschillende decreten reeds rekening werd gehouden met een verplichte 'langetermijnsvisie'. Voor het bekomen van subsidies (niet beschermde kerkgebouwen) of restauratie- en erfgoedpremies (beschermde kerkgebouwen) blijkt het Kerkenbeleidsplan een conditio sine qua non.

Decreet (Vlaamse Regering) betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (eredienstendecreet) (7 mei 2004 – gewijzigd bij decreet van 6 juli 2012).

Art 2. t/m Art.78.	<i>Rooms-katholieke eredienst</i>
Art.79. t/m Art. 114.	<i>Protestantse eredienst</i>
Art.115. t/m Art. 150.	<i>Anglicaanse eredienst</i>
Art 151. t/m Art. 186.	<i>Israëlitische eredienst</i>
Art 187. t/m Art. 229.	<i>Orthodoxe eredienst</i>
Art 230. t/m Art. 272	<i>Islamitische eredienst</i>

De basisregels voor de besturen van de eredienst in Vlaanderen worden bepaald in het eredienstendecreet.

In dit decreet worden de 6 erkende erediensten behandeld. Concreet gaat het om:

- Rooms-katholieke eredienst.
Hieronder resulteren ook de oosters-katholieke kerken. Dit zijn kerkgenootschappen die deel uit maken van de rooms-katholieke kerk, maar niet van de Latijnse Kerk. Ze gebruiken een oosterse ritus. Hieronder vinden we o.a. de Chaldeeus-katholieke kerk en Syrisch-katholieke kerk.
- Protestantse eredienst
- Anglicaanse eredienst
- Israëlitische eredienst
- Orthodoxe eredienst.
- Islamitische eredienst.

In het decreet staan volgende de bepalingen met betrekking tot het beheer van het onroerend kerkelijk erfgoed.

Art. 4.

De kerkfabriek is belast met de zorg voor de materiële voorwaarden die de uitoefening van de eredienst en het behoud van de waardigheid ervan mogelijk maken.

De kerkfabriek is belast met het onderhoud en de bewaring van de kerk of kerken van de parochie en met het beheer van de goederen en de gelden die eigendom zijn van de kerkfabriek of die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst in de parochie.

Het onderhavig kerkenbeleidsplan is opgemaakt voor de kerkgebouwen, bestemd voor de Rooms-katholieke eredienst.

Decreet houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionelen morele dienstverlening en crematoria (12 juli 2013)

Art. 8. Bij de subsidieaanvraag moet een advies van het erkend representatief orgaan van de eredienst worden gevoegd en een advies van het college van burgemeester en schepenen of de deputatie van het betrokken gemeente- of provinciebestuur. Behalve bij een subsidieaanvraag voor de studies, vermeld in artikel 5, 4°, moet uit die adviezen blijken dat het gebouw waarvoor de subsidie wordt aangevraagd een gebouw van de eredienst blijft, zowel voor het erkend representatief orgaan van de eredienst als voor de gemeente- of provincieraad, in de langetermijnvisie op de gebouwen van die eredienst in die gemeente of provincie. Uit die adviezen moet ook blijken dat de investeringen waarvoor de subsidie wordt aangevraagd, passen in die langetermijnvisie.

Indien men aanspraak wenst te maken op subsidies voor niet-beschermde kerkgebouwen is men verplicht bij de aanvraag een langetermijnvisie (in casu het Kerkenbeleidsplan) toe te voegen. Zowel de beslissingen over de toekomstige functie (gebouw bestemd voor eredienst) als de voorgestelde investeringen moeten zijn opgenomen in het Kerkenbeleidsplan.

Decreet betreffende het onroerend erfgoed (onroerenderfgoeddecreet) (12 juli 2013)
Besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (onroerenderfgoedbesluit) (16 mei 2014)

Art. 11.2.11

" Een verhoogde erfgoedpremie van 80% van de aanvaarde kostenraming, exclusief btw, wordt toegekend voor het beheer van of voor werkzaamheden of diensten aan of in:

1. Beschermde monumenten die bestemd zijn voor een *erkende eredienst*. De verhoogde premie kan alleen worden toegekend als er een *actueel kerkenbeleidsplan* bestaat voor de gebouwen van een erkende eredienst, met uitzondering van de kathedralen. Een kerkenbeleidsplan biedt een langetermijnvisie voor alle gebouwen die bestemd zijn voor de eredienst op het grondgebied van de gemeente of regio in kwestie;
2. Gebouwen die eigendom zijn van een gemeente, autonoom gemeentebedrijf, OCMW, OCMW-vereniging of een sociale huisvestingsmaatschappij;
3. Open erfgoed. De beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten moeten passen in een globaal project dat gericht is op de realisatie van open erfgoed. De vooropgestelde erfgoedontsluiting moet gerealiseerd worden binnen de termijn die is vastgelegd in het beheersplan. Een verhoogde erfgoedpremie van 80% wordt alleen toegekend op voorwaarde dat het goed gedurende tien jaar, die volgt op het verzoek tot uitbetaling van het saldo van de erfgoedpremie, minstens vijftig dagen en driehonderd uur per jaar publiekgericht is opengesteld overeenkomstig door de minister vastgestelde richtlijnen van publiekgerichte erfgoedontsluiting, tenzij in een goedgekeurd beheersplan afwijkende openstellingsvoorwaarden werden opgenomen."

Voor alle beschermde kerkgebouwen (zowel in eigendom van kerkfabrieken of gemeenten) geldt dat ze slechts aanspraak kunnen maken op de verhoogde erfgoedpremie van 80%, indien ze beschikken over een actueel Kerkenbeleidsplan (art. 11.2.11.1°).

Opmerking: Bijkomende eis is dat voor beschermde (kerk)gebouwen die aanspraak wensen te maken op een verhoogde erfgoedpremie er ook steeds een goedgekeurd beheersplan nodig is (art. 11.2.1. van het onroerenderfgoedbesluit).

Decreet houdende wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en van diverse decreten wat betreft de uitvoering van het kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed en wat betreft financiële en technische aanpassingen (15 juli 2016)

Art. 2. Aan artikel 2.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een punt 31°/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"31°/1 kerkenbeleidsplan: een schriftelijk document dat eerst door het representatief orgaan van de betrokken erediensten en vervolgens door de gemeente- of provincieraad werd goedgekeurd en dat een lokaal gedragen langetermijnvisie biedt voor alle gebouwen die bestemd zijn voor de betrokken eredienst op het grondgebied van de gemeente of provincie. De langetermijnvisie moet minimaal volgende basisgegevens bevatten:

- a) een beschrijving van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst, met onder meer hun cultuurhistorische waarde, hun architecturale mogelijkheden, hun bouwfysische toestand;
- b) de situering van elke gebouw bestemd voor de eredienst in zijn ruimtelijke omgeving;
- c) een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst
- d) een onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van de betrokken gebouwen, inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht.;"

Art. 45. Aan artikel 12.3.12 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

2° er worden een tweede en een derde lid toegevoegd die luiden als volgt:

"Voor de in het eerste lid vermelde aanvragen (de aanvragen van een premie overeenkomstig het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg en het decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium) voor een premie voor beschermde monumenten die bestemd zijn voor een erkende eredienst kan geen premie worden toegekend zolang er geen actueel kerkenbeleidsplan aan het agentschap is bezorgd. Als het agentschap op 1 oktober 2017 geen kennis heeft genomen van een actueel kerkenbeleidsplan, moet een nieuwe premieaanvraag overeenkomstig artikel 10.2.1 worden ingediend.

Voor de berekening van de restauratiepremie op basis van het besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden aan beschermde monumenten wordt de aanvaarde kostenraming niet vermeerderd met de btw."

De bepalingen uit het wijzigingsdecreet, die hierboven werden aangehaald, gaan in voege vanaf 1 januari 2017.

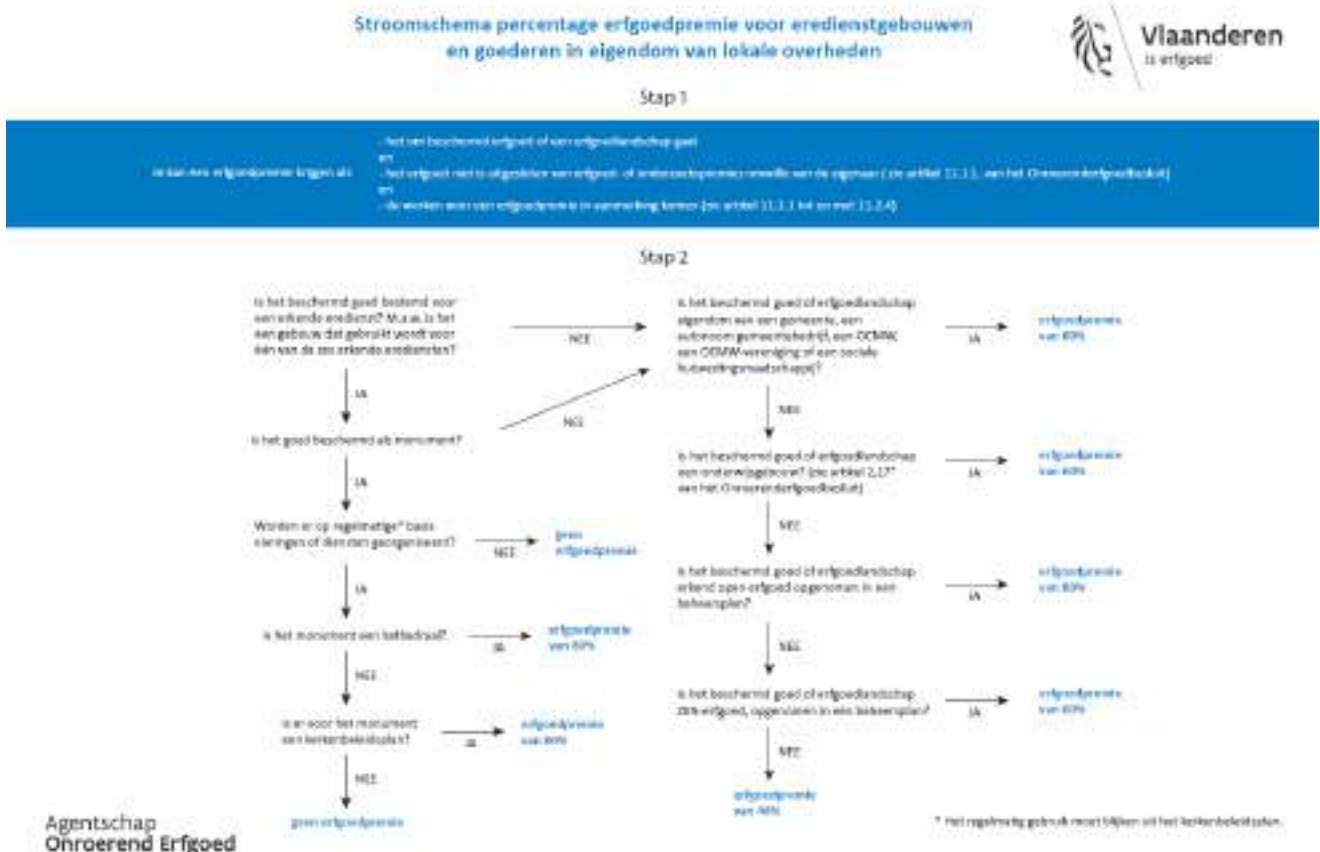
Eerzijds wordt het kerkenbeleidsplan, dat reeds werd vermeld in het onroerenderfgoeddecreet en -besluit, opgenomen in de definitielijst, met een duidelijke opsomming van wat in dit kerkenbeleidsplan moet worden opgenomen.

Tevens wordt het kerkenbeleidsplan vanaf 1 januari 2017 ook verplicht voor het verkrijgen van de restauratiepremie van de dossiers die reeds werden ingediend voor 01/01/2015 (overeenkomstig het "Besluit van de Vlaamse regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel") en momenteel nog op de wachtlijst staan.

Bijkomende bepalingen van het agentschap Onroerend Erfgoed, met betrekking tot premievoorwaarden.

Stroomschema percentage erfgoedpremie voor eredienstgebouwen en goederen in eigendom van lokale overheden.

Het stroomschema dat op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed staat (zie bijlage 6), geeft de voorwaarden waaraan men moet voldoen voor het bekomen van de verschillende percentages van de erfgoedpremies.

Bijlage 6

(https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/downloads/2017_percentage_erfgoedpremie_eredienst_lokale_overheden.pdf)

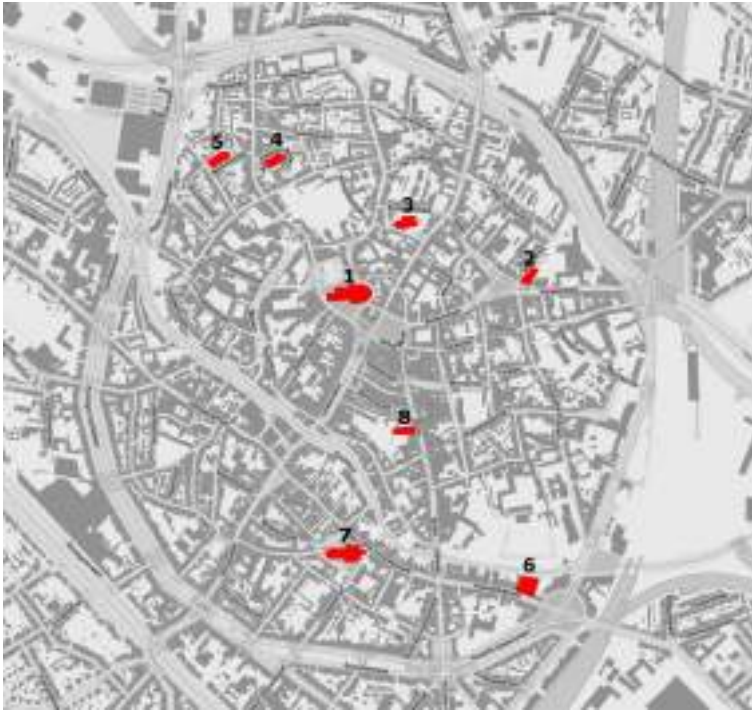
In de **inspiratienota van het agentschap Onroerend Erfgoed**, dd. 02/12/2016, aangepast dd. 17/01/2017 en dd. 22/02/2017 (zie bijlage 7), worden criteria (of minimumnormen) opgesomd die in de analyse per kerkgebouw in een fiche moeten worden meegegeven.

B. KERKGEBOUWEN IN MECHELEN

Op het grondgebied van de stad Mechelen en haar deelgemeenten bevinden zich 24 kerkgebouwen en kapellen, bestemd voor de katholieke eredienst

We maken hieronder een overzicht van de geografische spreiding van de kerken in Mechelen, hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de historische kerken van de binnenstad en de overige kerken. Deze overige kerken worden verder onderverdeeld in de kerken op het grondgebied van de stad Mechelen en de kerken op het grondgebied van de deelgemeenten.

HISTORISCHE KERKEN VAN DE BINNENSTAD

1. Sint-Romboutskathedraal
2. Sint-Pieter-en-Paulkerk
3. Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk (Sint-Janskerk)
4. Sint-Catharinakerk (Katelijnekerk)
5. Sint-Alexius-en-Catharinakerk (Begijnhofkerk)
6. Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek
7. Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk
8. Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk

De Mechelse binnenstad onderscheidt zich van andere middelgrote centrumsteden door haar nog gave middeleeuwse stadsstructuur en haar uitzonderlijk bouwkundig erfgoed.

De acht historische kerken in de binnenstad – de grootste concentratie in Vlaanderen – maken hier inherent deel van uit en spelen een bijzonder belangrijke rol in de identiteit en de aantrekkingskracht van de stad.

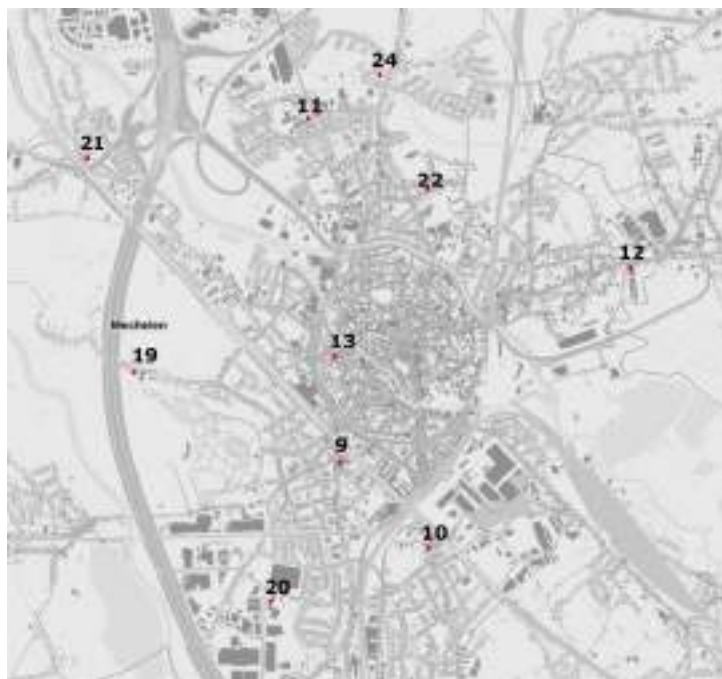
Ze bevinden zich op loopafstand van elkaar en worden toeristisch als één ensemble gepromoot onder de naam 'Torens aan de Dijle'. Ze staan dagelijks (in de namiddag behalve op woensdag) open voor Mechelaars en toeristen.

De vier gotische en vier barokke kerken zijn gebouwd tussen de 13de en de 17de eeuw, waarin de architecten Keldermans en Lucas Faydherbe een grote inbreng hadden. Stuk voor stuk zijn het architecturale parels, zowel hun exterieur als hun interieur.

Aan de buitenkant stralen ze de warme kleur van de Vlaamse zandige kalksteen uit; binnen bewaren ze oude afwerkingslagen en muurschilderingen.

Bovendien bieden ze onderdak aan een ontzettend rijk kunstpatrimonium, waaronder twee altaarstukken van Pieter Paul Rubens. Hun rijkelijke barokke beeldhouwwerk van hoge kwaliteit omvat altaren, preekstoelen, biechtstoelen, kerkmeesterbanken, ... uitgevoerd door beeldhouwer-architect Lucas Faydherbe en zijn leerlingen. Zo openbaren deze monumentale gebouwen zich als stenen kunstschrijnen in de stad, maar echter niet als gecreëerde musea. De gebouwen blijven kerken met een heel eigen, intieme sfeer en vormen ankerplaatsen en rustpunten, ook voor niet-gelovigen.

OVERIGE KERKEN OP GRONDGEBIED VAN DE STAD MECHELEN

- 9. Sint-Jan Berchmanskerk
- 10. Sint-Jozef Colomakerk
- 11. Heilig Kruiskerk
- 12. Sint-Libertuskerk
- 13. Heilig Hartkerk
- 19. Kapel Sint-Jakob
- 20. Kapel Pius X
- 21. Sint-Jozefkerk - Battel
- 22. Sint-Gummaruskerk
- 24. Kapel Ter Hert

De overige kerken op het grondgebied van de stad Mechelen zijn grotendeels 19de/20ste eeuwse kerken die zijn gebouwd in functie van nieuwe stadsuitbreidingen. De kapellen zijn gebouwd in de tweede helft van de vorige eeuw.

Rond deze kerkgebouwen, die verweven zijn in de stedelijke structuur, heeft zich vaak een belangrijke wijkwerking ontwikkeld. Dit vinden we terug in parochielokalen, jeugdbeweging en scholen in de onmiddellijke omgeving van het kerkgebouw.

KERKEN OP GRONDGEBIED VAN DE DEELGEMEENTEN

- 14. Sint-Niklaaskerk - Leest
- 15. Sint-Lambertuskerk - Muizen
- 16. Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand kerk - Walem
- 17. Sint-Amanduskerk - Heffen
- 18. Sint-Martinuskerk - Hombeek
- 23. Sint-Albertuskerk - Muizen

De kerken die zich in de deelgemeenten van de stad Mechelen bevinden, hebben oorspronkelijk een functie als "dorpskerk". Deze kerken zijn vaak vele eeuwen oud en werden in de loop der tijden verbouwd en/of uitgebreid. Soms is er nog een oude kern in het gebouw aanwezig.

Het kerkgebouw stond als het ware in het midden van het dorp (vaak op een dorpsplein). Rond de kerk ontwikkelde zich een dorpsgemeenschap, waarin de kerk naast haar liturgische functie ook vaak een socio-culturele functie had.

C. PASTORAAL PLAN/KERKENPLAN

DEFINITIES

1. Pastoraal plan vs kerkenplan

In alle Vlaamse bisdommen wordt momenteel druk nagedacht en overlegd over pastorale plannen en de plaats die de parochiekerken hierin zullen innemen. Deze gesprekken worden eerst gevoerd binnen de parochiale en dekenale structuren. Het pastoraal plan en kerkenplan dient als uitgangspunt om de dialoog aan te vatten met de kerkbesturen, centrale kerkbesturen en tenslotte de vicariaten en gemeenten. Dit overleg moet leiden tot het kerkenplan waarin al deze partners beschrijven hoe op het grondgebied van de gemeente met dit religieuze patrimonium zal omgegaan worden.

Terminologie:

- Pastoraal plan: Een pastoraal plan wordt opgemaakt door kerkfabrieken, federaties en centrale kerkbesturen en geeft een visie op de pastoraal zelf. Een efficiënte organisatie van de pastorale activiteiten en een leefbare werksituatie voor priesters, vrijgestelden en vrijwilligers zijn hierin de belangrijkste uitgangspunten. In het pastoraal plan wordt nagedacht over samenvoeging van parochies, organisatie van vieringen, enz. Dit pastoraal plan kan als uitgangspunt worden gebruikt voor de opmaak van een kerkenbeleidsplan.
- Kerkenplan: Een "kerkenplan" gaat verder dan de pastorale visie. Het geeft een objectief beeld over het gebruik van de parochiekerken in het algemeen.

2. Parochiekerk

De parochiekerk is het huis van een plaatselijke geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de katholieke kerk. De parochiekerk staat ter beschikking van deze plaatselijke geloofsgemeenschap, op de eerste plaats voor gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen. De plaatselijke geloofsgemeenschap kan de parochiekerk ook gebruiken voor andere pastorale activiteiten, bijvoorbeeld op het terrein van de catechese of de diaconie.

3. Medegebruik

Hiermee bedoelen we de terbeschikkingstelling van het kerkgebouw voor religieuze activiteiten van andere christelijke geloofsgemeenschappen.

4. Nevenbestemming

Wanneer een parochiekerk nog wel voor religieuze activiteiten gebruikt wordt, maar te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan men een nevenbestemming overwegen. Men maakt een onderscheid tussen een multifunctioneel gebruik en een gedeeld gebruik.

4.A Multifunctioneel gebruik: is een nevenbestemming in de tijd. Hiermee bedoelen wij dat het kerkgebouw occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt wordt.

4.B Gedeeld gebruik: is een nevenbestemming in de ruimte. Hiermee bedoelen we dat het kerkgebouw architecturaal zodanig wordt heringericht dat er een nieuwe en kleinere liturgische ruimte ontstaat, met daarnaast ruimte voor één of meerdere lokalen die, op een permanente basis, een andere bestemming kunnen krijgen. Een gedeeld gebruik veronderstelt dus dat de liturgische ruimte en de andere ruimten bouwkundig volledig van elkaar gescheiden zijn, zodat een gedeeld gebruik mogelijk wordt, zonder dat de afzonderlijke activiteiten elkaar hinderen of doorkruisen.

5. Valorisatie

Onder valorisatie verstaan we initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieus en cultureel, historisch en kunsthistorisch, architecturaal en landschappelijk). We denken bijvoorbeeld aan een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen.

6. Herbestemming

Wanneer een parochiekerk niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, kan zij definitief aan de eredienst onttrokken worden en een nieuwe functie krijgen. Daarvoor moet de voorgeschreven kerkrechtelijke procedure gevolgd worden. Alleen de bisschop kan beslissen om een parochiekerk definitief aan de eredienst te onttrekken (profaanverklaring).

PASTORAAL PLAN 2013 (Traject Nieuwe Wegen–Mechelen-stad: canoniek–praktisch)

Reeds in 2010 was er een overleg tussen de stad Mechelen, de gemeenten Sint-Katelijne-Waver en Bonheiden en de verschillende kerkelijke instanties, waarin besloten werd om een pastoraal plan te maken over de toekomst van de Mechelse kerken.

Op 13 maart 2013 overhandigt het Centraal Kerkbestuur het pastorale plan: 'Traject Nieuwe Wegen – Mechelen-stad: canoniek - praktisch' (zie bijlage 7). Dit pastorale plan werd goedgekeurd door de bisschop op 19 februari 2013.

In dit pastorale plan kwamen volgende onderwerpen aan bod:

1. Pastorale en canonieke fusies

- gefaseerde opheffing en samenvoeging van de parochies.
- enkele territoriale aanpassingen zodat de grenzen van de kerkfabrieken binnen de grenzen van de stad Mechelen vallen.

De opheffing en samenvoeging van de verschillende parochies en de wijzgingen in de gebiedsomschrijving werden bij Ministeriële besluiten van 06/10/2014 en 09/10/2014 bekrachtigd. De gemeenteraad van de stad Mechelen neemt hiervan akte op 25/11/2014.

2. Kerksluitingen en fasering

Vanaf 01/01/2014 zal de liturgie stoppen en het herbestemmingsproces worden opgestart voor de parochies Heilig Hart, Sint-Albertus, Sint-Gummarus en Ter Hert.

HUIDIGE INDELING VOLGENS PASTORALE ZONES

Door de fusie van de parochies in 2014 werd het aantal parochies teruggebracht tot 7. Dus ook 7 kerkfabrieken.

In het vooruitzicht van een tweede fusie (rond 2020) wordt er momenteel gewerkt met 3 pastorale zones wat een voorafspiegeling is van de toekomstige parochie-indeling.

Er komen vanaf dan ook slechts 4 kerkfabrieken namelijk de kathedrale kerkfabriek en 3 kerkfabrieken van de nieuwe parochies.

1. Pastorale zone Catharina

Pastoor : E.H.Guy De Keersmaecker

Kathedrale kerkfabriek Sint-Rumoldus

Sint-Romboutskerk (kathedraal)

Kerkfabriek Catharinaparochie

Sint-Catharinakerk

Sint-Alexius en Catharinakerk (Begijnhofkerk)

Heilig Kruiskerk

Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk (Walem)

Sint-Gummaruskerk - Profaan verklaard 16/7/2015

Kapel Ter Hert - in erfpacht aan Protestants Assyrische Gemeenschap

Kerkfabriek Sint-Jan-Baptist en Sint-Jan Evangelist

Sint-Jan-Baptist en Sint-Jan Evangelistkerk

Kerkfabriek Sint-Pieter

Sint-Pieter en Paulkerk

Sint-Libertuskerk

Huis van Leliëndaal vzw

Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk

2. Pastorale zone Emmaüs

Pastoor : E.H.Stefaan Callebaut

Kerkfabriek Emmaüs

Sint-Jozef Colomakerk
Sint-Jan Berchmanskerk
Sint-Martinuskerk (Hombeek)
Kapel Pius X
Kapel Sint-Jakob

3. Pastorale zone Lieve-Vrouwe

Pastoor : E.H.Jan Arnalsteen

Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie

Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk
Sint-Lambertuskerk (Muizen)
Sint-Albertuskerk (Muizen) - Profaan verklaard 3/10/2016
Heilig Hartkerk
Sint-Jozefkerk (Battel)
Sint-Amanduskerk (Heffen)
Sint-Niklaaskerk (Leest)

Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk

Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek.

KERKENPLAN 2016

Voor de opmaak van dit kerkenbeleidsplan werd in 2016 een nieuw kerkenplan opgemaakt. Dit kerkenplan bevat de beleidslijnen voor het gebruik van de Mechelse kerken voor de rooms-katholieke eredienst in de toekomst. Hierin wordt vermeld welke kerken uitsluitend behouden blijven voor de eredienst (hoofdfunctie en medegebruik), welke kerken daarnaast ook een nevenbestemming kunnen krijgen en welke kerken herbestemd zullen worden. Er zijn enkele wijzigingen ten opzichte van het Pastorale Plan 2013.

Het kerkenplan is de neerslag van het overleg tussen de pastores en andere nauwe medewerkers van de pastoraal in Mechelen.

Dit document werd op 27 september 2016 goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen. Vervolgens op 3 oktober 2016 stemde ook het Aartsbisdom Mechelen-Brussel in met deze beslissing. Tot slot nam het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28 oktober 2016 akte van dit kerkenplan.

Dit kerkenplan wordt integraal opgenomen in dit Kerkenbeleidsplan (zie volgende pagina's).

Kerkenplan 2016 (ingevoegde versie)

Kerkenplan Stad Mechelen

Overleg tussen de pastores en andere nauwe medewerkers van de pastoraal in Mechelen.

Beleidslijnen voor het gebruik van de Mechelse kerken voor de eredienst in de toekomst.

De uitvoering van deze beleidsopties kan maar doorgaan na het beëindigen van de restauratiewerken van alle monumentale stadskerken zoals dat werd vastgelegd in het Convenant tussen de Stad Mechelen en de Vlaamse Overheid. Het einde van alle restauratiewerken wordt voorzien in 2021-2022. Sommige kerkgemeenschappen gebruiken nu een kerk die niet definitief voor hen bestemd is. Er zal nog moeten verhuisd worden.

Mechelen wordt meer en meer een supergediversifieerde stad met vele nationaliteiten en christenen van verschillende christelijke erediensten. We zijn in principe bereid andere christelijke erediensten een kerkplek te geven volgens de geldende richtlijnen. Dat kunnen katholieke gemeenschappen zijn van buitenlandse oorsprong, of christelijke kerken die beantwoorden aan de voorwaarden van Par. 137-142 van het Oecumenisch Directorium van de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Eenheid van de Christenen. In de praktijk gaat het vaak om kerken of kerkelijke gemeenschappen aangesloten bij de Wereldraad van Kerken. Hiervoor is wel een schriftelijke toelating van de bisschop nodig. We opteren voor medegebruik van bestaande kerken. Er wordt elke keer tussen de verantwoordelijke kerkfabriek en de betreffende kerkgemeenschap een schriftelijke gebruiksovereenkomst opgesteld.

CONCLUSIES

1. Eén kerk wordt gesloten voor de eredienst en komt dus in aanmerking voor een herbestemming : St.-Jozef Battel.
In de twee wijkapellen Pius X en St.-Jacob zullen geen ernstige herstellingswerken meer uitgevoerd worden.
2. Zeven kerken stellen we ter beschikking voor een nevenbestemming. Dit betekent dat christelijke eredienst de hoofdfunctie is en waardig moet kunnen gevierd worden. Een aanzienlijk deel van het kerkgebouw, eventueel het grootste deel, kan ingericht worden voor andere doeleinden. Dit is voorwerp van overleg tussen de kerkelijke instanties en alle maatschappelijke actoren in de stad Mechelen. We opteren voor een "gedragen nevenbestemming". Dit betekent een nevenbestemming die overlegd is met verschillende actoren en ook mee gedragen wordt door een groot deel van de plaatselijke kerkgemeenschap. Dit zal dus een groeiproces zijn, een "voortschrijdend inzicht". Gesprekken over een nevenbestemming en ook een eventuele uitvoering kan nu al gebeuren.
De kerken die in aanmerking komen voor een nevenbestemming zijn :

- a) St.-Jan : deze kerk krijgt een museale nevenfunctie die momenteel wordt overlegd tussen de kerkelijke verantwoordelijken en de stedelijke diensten onder leiding van een intendant.
- b) Begijnhofkerk : de kerkfabriek Catharina zal een initiatief nemen om een studiegroep samen te stellen die voorstellen formuleert over een nevenfunctie voor deze kerk.
- c) De kerk van Heffen
- d) De kerk van Walem
- e) St.-Jozef Coloma : de nevenfunctie is hier al opgenomen in de restauratieplannen.
- f) St. Libertus, Nekkerspoelstraat
- g) St-Pieter en Paul : concertfunctie: concerten mogelijk in stadsschouwburg (aanpalend)

De H Hartkerk (Adegemstraat) : medegebruik door de Russisch-Orthodoxe gemeenschap.

Elk voorstel tot nevenbestemming moet vooraleer het uitgevoerd wordt ter goedkeuring voorgelegd worden aan de Bisschop via de Vicariale Commissie Kerken en Kapellen.

Dit beleidsplan is het resultaat van het overleg tussen de pastores en andere nauwe medewerkers van de pastoraal in Mechelen.

Dit beleidsplan, ondertekend door de pastores van de drie parochies van Mechelen werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27 september 2016 en door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3 oktober 2016

KERK	EIGENAAR	TOEKOMSTIGE FUNCTIE	BEMERKINGEN
I Monumentale beschermde stadskerken Ontsluiting : Torens aan de Dijle			
1. St.-Rombout (pro memo)	kerkfabriek	Eredienst	Kathedraal Regelmatig concerten.
2. St.-Pieter-en-Paul	Kerkfabriek	Eredienst /medegebruik Nevenbestemming:concerten	Medegebruik: Chaldeeuse gemeenschap.(Katholieke eredienst) eredienst lokale gemeenschap : huwelijken uitvaarten
3. St.-Jan Baptist en Sint-Jan Evangelist	Kerkfabriek	Eredienst Nevenbestemming :museaal	vieringen op zaterdag/vooravond feestdag In principe geen uitvaarten en huwelijken.
4. Sint-Catharina	Kerkfabriek	Eredienst /Medegebruik	Medegebruik: Chaldeeuse gemeenschap (Katholieke eredienst) eredienst lokale gemeenschap : huwelijken,uitvaarten
5.Sint-Alexius en Catharina	Kerkfabriek	Eredienst /Medegebruik Nevenbestemming	Begijnhofkerk i : werelderfgoedkerk (Unesco) werkgroep
6. O.-L.-Vrouw Hanswijk	Kerkfabriek	Eredienst	Bedevaartkerk.-Baseliek
7. O.-L.-Vrouw over de Dijle	Kerkfabriek	Eredienst	
8. O.-L.-Vrouw v Leliëndaal	Jezuïeten	Eredienst	
II Andere kerken			
9. St.-Jan Berchmans	kerkfabriek	Eredienst/Medegebruik	Medegebruik door Syrisch-Orthodoxe gemeenschap.
10.St.-Jozef Coloma	kerkfabriek	Eredienst Nevenbestemming : gemeenschapsactiviteiten	
11. St.-Niklaas Leest	Stad	Eredienst	
12. St.-Amandus Heffen	Stad	Eredienst Nevenbestemming	werkgroep
13. O.-L.-Vrouw van Bijstand Walem	Stad	Eredienst Nevenbestemming	werkgroep
14. St.-Lambertus Muizen	Stad	Eredienst	
15. Heilig Kruis	Kerkfabriek	Eredienst	(her)inrichting voor pastorale bijeenkomsten ,catechese,...
16. St.-Libertus	Kerkfabriek	Eredienst + nevenbestemming	werkgroep
17. St.-Jozef Battel	Kerkfabriek	Herbestemming	Parochiezaal in de buurt voor occasionele liturgische vieringen
18. Heilig Hart Adegemstraat	Kerkfabriek	Orthodoxe eredienst(medegebr)	Medegebruik door Russisch-Orthodoxe gemeenschap.
19. St.-Martinus Hombeek	Kerkfabriek	Eredienst	
III Kapellen			
20. Pius X	VPW	Eredienst	
21. St.-Jacob	VPW	Eredienst	

Aartsbisdom Mechelen - Brussel

VERENIGING ZONDER WINSTOOGMERK

Centraal Kerkbestuur Mechelen
Kanunnik De Deckerstraat 48
2800 Mechelen

Mechelen, 3 oktober 2016
Onze ref.: 20161003/VBM/IS

Geachte,

Onderwerp: goedkeuring kerkenplan

Wij danken U voor het kerkenplan voor de stad Mechelen, welk wij in goede orde mochten ontvangen.

Gelet op de stukken ons overgemaakt in dit dossier, na gunstig advies van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen en na overleg met de Deken van Mechelen, hebben wij, namens de Aartsbisschop, de eer bij deze in te stemmen met het ons voorliggend kerkenplan.

Met de meeste hoogachting,

Geert CLOET
Verantwoordelijke dienst kerkfabrieken & VPW's

Patrick du BOIS
Bisschoppelijk Afgevaardigde

D. ANALYSE VAN DE KERKGEBOUWEN

OPBOUW FICHES

Per kerkgebouw werd een grondige analyse gemaakt die werd weergegeven in een fiche.

Bij deze analyse werd rekening gehouden met de eisen waaraan het kerkenbeleidsplan moet voldoen, zoals opgenomen in de definitie-omschrijving in het wijzigingsdecreet van 15/07/2016. De opbouw van de fiches is in overeenstemming met de inspiratienota van het agentschap Onroerend Erfgoed dd. 2017, zoals opgesomd onder punt 3. Criteria (of minimumnormen).

1. Identificatie

- Voor elk kerkgebouw wordt juiste benaming, adres en kadastrummer gegeven.
- Verder wordt aangeduid tot welke parochie en pastorale zone de kerk behoort en wie de eigenaar en/of beheerder is.
- Er wordt tot slot meegedeeld of de kerk geïnventariseerd en/of beschermd is. Ook eventuele bijkomende informatie (gelegen in beschermd stads- of dorpsgezicht en UNESCO werelderfgoed) worden hier vermeld.

2. Beschrijving

- Grondplan (waar beschikbaar)
- Cultuurhistorische waarde.
Deze waarde wordt bepaald door de stijl, bouwgeschiedenis en gebruiksgeschiedenis van de kerk.
- Architecturale mogelijkheden.
Er wordt bekeken hoe de ruimtelijke opbouw van de kerk een indeling of opsplitsing al dan niet mogelijk maakt. Hierbij wordt rekening gehouden met het kerkenplan in functie van een eventueel (toekomstig) medegebruik of nevenbestemming. Verder worden ook de nevenruimte, bijgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden aangehaald. Voor elke kerk wordt overzicht gegeven van de aanwezige voorzieningen (elektrische en verwarmingsinstallatie, sanitaire voorzieningen) en de toegankelijkheid. Tot slot wordt kort de aanwezigheid van roerende en onroerende erfgoedelementen en/of cultuurgoederen vermeld.
- Bouwfysische toestand.
De bouwfysische toestand wordt per kerk kort overlopen. De verslagen van de Monumentenwacht vormen telkens de basis van een korte beschrijving van de bouwfysische toestand van elke kerk, aangevuld met gegevens van de kerkfabrieken en de dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen. De gegevens zijn niet limitatief en tijdsgebonden (2016-2017) en dienen zorgvuldig opgevolgd/aangevuld te worden.
- Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken
Er wordt per kerkgebouw een overzicht gegeven van de uitgevoerde, geplande of te voorziene werken.
Voor de **reeds uitgevoerde werken** wordt teruggekeken naar een relevante periode, afhankelijk van de aard en omvang van de uitgevoerde werken.
Sommige werken zijn momenteel in **uitvoering**.
De **geplande werken** zijn enerzijds de werken waarvoor het restauratiedossier reeds werd opgemaakt en ingediend (wachtend op premie), of de werken waarvoor het restauratiedossier in opmaak is of binnenkort wordt opgestart. Voor deze werken zijn de nodige budgetten reeds ingeschreven op de begroting van ofwel de kerkfabrieken (en/of provincie Antwerpen voor Sint-Romboutskathedraal en/of Jezuïeten voor Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk), ofwel de stad Mechelen.
Tot slot wordt een overzicht gegeven van in de toekomst nog **te voorziene werken**, rekening houdend met de gegevens van de bouwfysische toestand en het toekomstige gebruik van het gebouw.
Verder wordt aangegeven welke **onderhoudswerken** in de toekomst op regelmatige basis worden voorzien, en wordt ook bekeken welke kerken door vzw **Monumentenwacht** regelmatig zullen worden geïnspecteerd.
In het kader van de mogelijkheid tot het bekomen van een erfgoedpremie wordt voor de beschermde kerkgebouwen tevens meegegeven of er reeds een **beheersplan** is goedgekeurd, in opmaak is of nog dient te worden opgemaakt.

3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

- De situering van de kerk in zijn ruimere omgeving, met eventueel aanwezigheid van kerkhof, pastorie, school wordt getoond op een plan en beschreven.
- De bereikbaarheid (openbaar vervoer) en de mogelijkheid tot parkeren wordt bekeken.

4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- Deze informatie komt vanuit het kerkenplan. Er wordt per kerk een overzicht gegeven van de actuele hoofdfunctie, met aanvullend het eventuele medegebruik, de eventuele nevenbestemming of vorm van valorisatie.

5. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie, inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht.

- toekomstig gebruik en toekomstige functie
Deze informatie komt vanuit een bundeling van het kerkenplan en de eventuele aan gang zijnde onderzoeken met betrekking tot het gebruik van de kerkgebouwen.
- plan van aanpak, onderzoek naar toekomstige invulling met nevenbestemming of herbestemming
Hier wordt reeds beschreven welke onderzoeken in verband met mogelijke nevenbestemmingen reeds aan de gang zijn of binnenkort worden opgestart.
Voor de kerkgebouwen waar een herbestemming wordt voorzien, wordt de huidige stand van zaken in verband met profaanverklaring, verkoop/erfpacht en verder onderzoek weergegeven.

Op de volgende pagina's is illustratief een verkleind voorbeeld van een fiche weergegeven. De volledige fiches van alle kerkgebouwen bevinden zich verder in dit Kerkenbeleidsplan onder punt G. Fiches.

KERKENBELEIDSPLAN MECHELEN

2017

[illegible]

AND THE JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION
(Copyright 1969 by American Medical Association)

File 14: Interview with up to 20 producers
(Bristol Harbour ward, +Q, 2011)

Wife 12: Steensma, in conversation, in all letters
(1941-1942)

Copyright © 2004 John Wiley & Sons, Inc.

KERKENBELEIDSPPLAN MECHELEN

2017

BONNEM. PUBLICATIONS, VARIA

8.648. <http://www.gutenberg.org/4-47346.html>

Geran M., Karsas H., & Houders L. 2004: Inventaris van het cultuurbesit in België. Architectuur, Sted. Mechelen. G. Kierstede. Geuven door de eeuwen heen in Vlaanderen 90. Brussel - Gent.

Всероссийский конкурс «Проводящий конкурс» VIII. 3-й этап. 10.07.2007/8. 2007.

Malindi: an erbkultuurgedrag wat het aaneven van die historiese kulture van die Arabiese immigrante. Soos aan die Dile.

Codice informazione

Investing Company Group
 10000 11th Avenue, Suite 1000
 Denver, CO 80202

[<https://eventbrite.ph/a/render/good-bu/a/good-to-jectern/59017>]

Marina E. Mavrodieva

[*Chelipeds of *Urocyon leucogaster* (Carnivora: Canidae)*]

Signature:

(<https://archief.iodi.net.be/patrochie/>)

grad. student

(<https://www.ruechelwilde.com/poem-laplace-w-e-dit-poi-en-angelische>)

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 111–118

E. OVERZICHT

Hierna volgt een korte samenvatting per kerk.

Naast een korte inleiding over het gebouw wordt het actueel en toekomstig gebruik aangehaald, verduidelijkt door de visie en plan van aanpak.

KERKEN DIE IN GEBRUIK BLIJVEN VOOR DE EREDIENST, AL DAN NIET MET MEDEGEBRUIK EN/OF NEVENBESTEMMING

	MEDE- GEBRUIK	NEVEN- BESTEMMING	VALORISATIE
1. Sint-Romboutskathedraal	X		X
2. Sint-Pieter-en-Paulkerk	X	X	
3. Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk		X	
4. Sint-Catharinakerk	X		X
5. Sint-Alexius-en-Catharinakerk	X	X	
6. Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek			X
7. Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk			X
8. Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk			
9. Sint-Jan Berchmanskerk	X		
10. Sint-Jozef Colomakerk		X	
11. Heilig Kruiskerk			X
12. Sint-Libertuskerk		X	
13. Heilig Hartkerk	X		
14. Sint-Niklaaskerk - Leest			X
15. Sint-Lambertuskerk - Muizen			X
16. Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk - Walem		X	
17. Sint-Amanduskerk - Heffen		X	
18. Sint-Martinuskerk - Hombeek			X
19. Kapel Sint-Jakob			
20. Kapel Pius X			

KERKEN DIE NIET IN GEBRUIK BLIJVEN VOOR DE EREDIENST, MET HERBESTEMMING

	HERBESTEMMING
21. Sint-Gummaruskerk	X
22. Sint-Jozefkerk - Battel	X
23. Sint-Albertuskerk - Muizen	X
24. Kapel Ter Hert	X

1. Metropolitaanse kerk Sint-Rombouts

De Sint-Romboutskerk is een gotische kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van de 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle).

De kerk heeft een grote religieuze waarde als bisschoppelijke zetel van het aartsbisdom Mechelen-Brussel.

Samen met de Sint-Romboutstoren (UNESCO-werelderfgoed) heeft de Sint-Romboutskerk ook een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, gelegen in beschermd stadsgezicht, UNESCO-werelderfgoed, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap, medegebruik door Armeense christenen blijft in de toekomst behouden.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Romboutskerk blijft in gebruik voor de eredienst. De Sint-Romboutskerk, als bisschoppelijke zetel van het aartsbisdom Mechelen-Brussel, heeft een belangrijke functie binnen het kerkelijk landschap in België.

Daarnaast blijven de algemene culturele ontsluiting van het erfgoed en het houden van concerten en tentoonstellingen belangrijk voor de valorisatie van het kerkgebouw.

De Sint-Romboutskerk en -toren blijven toeristisch ontsloten, door enerzijds de Metropolitaanse kerkfabriek en anderzijds Toerisme en UIt Mechelen.

2. Sint-Pieter-en-Paulkerk

De Sint-Pieter-en-Paulkerk is een barokke kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van de 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle).

De kerk heeft een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap, medegebruik door de Chaldeeuwse gemeenschap.

De kerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, het onderzoek is reeds opgestart.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Pieter-en-Paulkerk blijft in gebruik voor de eredienst.

Daarnaast wordt het gebruik van de kerkruimte voor het organiseren van concerten als belangrijkste nevenbestemming naar voor geschoven. Een eerste studie hiervoor werd reeds in 2016 opgemaakt. De akoestische aanpassing en inrichting van de kerkruimte als concertzaal wordt in 2017 voorzien.

Samen met de naastgelegen stadsschouwburg kan de site in de toekomst mogelijk als één geheel worden bekeken. Verder onderzoek is hiervoor nog nodig

Naast zijn religieuze hoofdfunctie, medegebruik en nevenbestemming is de Sint-Pieter-en-Paulkerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

3. Sint-Jan Baptist-en-Evangelistkerk

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk is een gotische kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle). De kerk heeft een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, gelegen in beschermd stadsgezicht, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

De kerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, het onderzoek is reeds opgestart.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk blijft in gebruik voor de eredienst.

Daarnaast is de ruimte van de Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk zeer geschikt voor een nevenbestemming. Hierbij wordt gedacht aan nevenbestemmingen met een breed cultureel karakter. Er wordt naar een evenwicht gezocht tussen het religieuze programma en de architectuur- en kunsthistorische en de toeristische waarde.

Uit een recente studie (2016) komen drie belangrijke uitgangspunten naar voor, nl. het in de kijker zetten van de drie topstukken, het accent op gezinnen met kinderen en de functie van de kerk als toeristische trekpleister. Dit project zal in de loop van 2017/2018 verder worden uitgewerkt.

Verder zal met de opening van het nabijgelegen Hof van Busleyden als stadsmuseum in 2018 de kerk mogelijk deel kunnen uitmaken van een ruimere museumas/museumsite. Dit idee kan mee worden opgenomen bij de verdere uitwerking van het Hof van Busleyden.

4. Sint-Catharinakerk

De Sint-Catharinakerk is een gotische kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van de 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle).

De kerk heeft een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap, medegebruik door de Chaldeeuse gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Catharinakerk blijft in gebruik voor de eredienst.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw blijft het actuele en occasionele gebruik voor concerten behouden.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie en medegebruik is de Sint-Catharinakerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

5. Sint-Alexius-en-Catharinakerk

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk is een barokke kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van de 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle).

De kerk heeft een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, gelegen in beschermd stadsgezicht, gelegen in UNESCO-werelderfgoed, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap, in de toekomst mogelijks medegebruik door Ethiopisch-Orthodoxen.

De kerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Alexius-en-Catharinakerk blijft in gebruik voor de eredienst.

Het onderzoek naar een toekomstige nevenbestemming wordt midden 2017 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken"

Naast zijn religieuze hoofdfunctie, medegebruik en toekomstige nevenbestemming is de Sint-Alexius-en-Catharinakerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

6. Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek is een barokke kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle).

De kerk heeft een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap en als bedevaartsoord (Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbeeld).

Visie/plan van aanpak: De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek blijft in gebruik voor de eredienst.

De kerk is ook zeer belangrijk als bedevaartsoord voor de verering van het Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbeeld. In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw blijft het actuele en occasionele gebruik voor concerten behouden.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie is de Onze-Lieve-Vrouw van- Hanswijkkerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle en vrijwilligers van de eigen geloofsgemeenschap staan in voor de toegankelijkheid.

7. Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk is een gotische kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van de 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle). De kerk heeft een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk blijft in gebruik voor de eredienst.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw, blijft het actuele en occasionele gebruik voor voor concerten, tentoonstellingen en voordrachten behouden. Bovendien worden zowel beiaard als orgel gebruikt als oefeninstrument voor de leerlingen van beiaardschoon en conservatorium. Naast zijn religieuze hoofdfunctie, is de Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

8. Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk

De Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk is een barokke kerk, die deel uitmaakt van het ensemble van de 8 historische kerken in de binnenstad van Mechelen (Torens aan de Dijle). De kerk heeft een grote cultuurhistorische en toeristische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk blijft in gebruik voor de eredienst.

Tevens wordt de kerk vaak als stille ruimte voor toevallige voorbijgangers gebruikt.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie, is de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat samen met de vzw Huis van Leliëndaal (Jezuïeten) in voor de toegankelijkheid.

9. Sint-Jan Berchmanskerc

De Sint-Jan Berchmanskerc is een neogotische kerk.
De kerk heeft een cultuurhistorische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap. Daarnaast wordt de kerk medegebruikt door de Syrisch-Orthodoxe gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Jan Berchmanskerc blijft in gebruik voor de eredienst.

10. Sint-Jozef Colomakerk

De Sint-Jozef Colomakerk is een neogotische kerk.
De kerk heeft een cultuurhistorische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

De kerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, momenteel is de herinrichting voor de ingebruikname in uitvoering.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Jozef Colomakerk blijft in gebruik voor de eredienst. Daarnaast zal de kerk ook een nevenbestemming krijgen. Hiervoor werd in 2008 een traject opgestart voor de herinrichting van de Sint-Jozef Colomakerk, zodat deze gebruikt kan worden voor gemeenschapsactiviteiten. Er werd geopteerd voor een box-in-box-constructie die zal worden ingebracht in de zijbeuk van de kerk. In deze nieuwe constructie worden vestiaire, berging, sanitaire ruimten en keuken voorzien. Deze herinrichtingswerken zijn momenteel in uitvoering.

11. Heilig Kruiskerk

De Heilig Kruiskerk is een neoromaanse kerk.
De kerk heeft een erfgoedwaarde.

Erfgoedstatuut: geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Heilig Kruiskerk blijft in gebruik voor de eredienst.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw kan de kerkruimte in de toekomst ook occasioneel worden gebruikt voor gemeenschapsactiviteiten, pastorale bijeenkomsten, catechese, enz.

12. Sint-Libertuskerk

De Sint-Libertuskerk is een neogotische kerk.
De kerk heeft een erfgoedwaarde.

Erfgoedstatuut: geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

De kerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Visie/plan van aanpak om: De Sint-Libertuskerk blijft in gebruik voor de eredienst.

Daarnaast zal voor de kerkruimte een passende nevenbestemming worden gezocht. Het onderzoek naar een toekomstige nevenbestemming wordt in 2018 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

13. Heilig Hartkerk

De Heilig Hartkerk is een neoromaanse kerk.
De kerk heeft een erfgoedwaarde.

Erfgoedstatuut: geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de Russisch-Orthodoxe gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Heilig Hartkerk blijft in gebruik voor de eredienst. De kerk zal ook in de toekomst worden gebruikt door de Russisch-orthodoxe gemeenschap.

14. Sint-Niklaaskerk (Leest)

De Sint-Niklaaskerk is een neoromaanse kerk, met romaanse overblijfselen in de onderbouw van de toren.
De kerk heeft een cultuurhistorische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Niklaaskerk blijft in gebruik voor de eredienst.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw blijft het actuele en occasionele gebruik voor filmvoorstellingen en concerten behouden.

15. Sint-Lambertuskerk (Muizen)

De Sint-Lambertuskerk is een modernistische kerk.
De kerk heeft een grote cultuurhistorische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Lambertuskerk blijft in gebruik voor de eredienst.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw blijft het actuele en occasionele gebruik voor concerten behouden.

16. Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk (Walem)

De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk is een neogotische kerk, met gotische toren.

De kerk heeft een erfgoedwaarde, de toren heeft een cultuurhistorische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument (enkel toren), gelegen in beschermd dorpsgezicht, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

De kerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Visie/plan van aanpak: De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk blijft in gebruik voor de eredienst.

Daarnaast zal voor de kerkruimte een passende nevenbestemming worden gezocht. Het onderzoek naar een toekomstige nevenbestemming wordt in 2017 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

17. Sint-Amanduskerk (Heffen)

De Sint-Amanduskerk is een neogotische kerk, met restanten van de originele gotische kerk.

De kerk heeft een cultuurhistorische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument, geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

De kerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Amanduskerk blijft in gebruik voor de eredienst.

Daarnaast zal voor de kerkruimte een passende nevenbestemming worden gezocht. Het onderzoek naar een toekomstige nevenbestemming wordt in 2018 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

18. Sint-Martinuskerk (Hombeek)

De Sint-Martinuskerk is een neoromaanse kerk.

De kerk heeft een erfgoedwaarde, het orgel heeft een cultuurhistorische waarde.

Erfgoedstatuut: beschermd monument (enkel orgel), geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kerk is in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Amanduskerk blijft in gebruik voor de eredienst.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw blijft het actuele en occasionele gebruik voor concerten behouden.

19. Kapel Sint-Jakob

De Kapel Sint-Jakob is een moderne kapel.

Erfgoedstatuut: /

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kapel is in gebruik voor de eredienst en voor gemeenschapsactiviteiten door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Kapel Sint-Jakob blijft in gebruik voor de eredienst.

Daarnaast blijft het huidige gebruik voor gemeenschapsactiviteiten in de toekomst behouden.

20. Kapel Pius X

De Kapel Pius X is een moderne kapel.

Erfgoedstatuut: /

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is bestemd voor de eredienst en wordt ook als dusdanig gebruikt, dwz. organisatie op regelmatige basis van erediensten en vieringen.

De kapel is in gebruik voor de eredienst en voor gemeenschapsactiviteiten door de lokale gemeenschap.

Visie/plan van aanpak: De Kapel Pius X blijft in gebruik voor de eredienst

Daarnaast blijft het huidige gebruik voor gemeenschapsactiviteiten in de toekomst behouden.

21. Sint-Jozefkerk (Battel)

De Sint-Jozefkerk is een neoclassicistisch kerkgebouw, gelegen te Battel.

De kerk heeft een erfgoedwaarde.

Erfgoedstatuut: geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw blijft niet langer in gebruik voor de eredienst en zal worden gedesaffecteerd.

De kerk komt in aanmerking voor een herbestemming.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Jozefkerk blijft niet langer in gebruik voor de eredienst.

De parochiezaal in de buurt zal gebruikt worden voor occasionele liturgische vieringen. De kerk zal profaan verklaard worden, na stopzetting van de eredienst.

Het kerkgebouw komt in aanmerking voor een herbestemming. Het onderzoek naar de herbestemming wordt in 2018 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

22. Sint-Gummaruskerk

De Sint-Gummaruskerk is een art-decogetint kerkgebouw uit het interbellum, gelegen in de stadsrand.

De kerk heeft een erfgoedwaarde.

Erfgoedstatuut: geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:

Het gebouw is niet langer in gebruik voor de eredienst en werd profaan verklaard op 16/7/2015.

De kerk komt in aanmerking voor een herbestemming.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Gummaruskerk werd op 1/1/2014 gesloten voor de eredienst. In nauw overleg met de eigenaar VPW dekenaat Mechelen en het bisdom (vicariaat) werd een project voor de herbestemming van de kerk en de ganse site opgestart. In dit project zal het kerkgebouw niet afgebroken mogen worden, maar de ruimte kan wel opgesplitst worden. Begin 2017 werden de gebouwen verkocht aan de initiatiefnemers van het co-housingproject.

23. Sint-Albertuskerk (Muizen)

De Sint-Albertuskerk is een neogotisch kerkgebouw, gelegen te Muizen.

De kerk heeft een erfgoedwaarde.

Erfgoedstatuut: geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:
Het gebouw is niet langer in gebruik voor de eredienst en werd profaan verklaard op 5/10/2016.

De kerk komt in aanmerking voor een herbestemming.

Visie/plan van aanpak: De Sint-Albertuskerk werd op 1/1/2014 gesloten voor de eredienst. In nauw overleg met de kerkfabriek (eigenaar kerk en pastorie), VPW Dekenaat Mechelen (eigenaar parochielokalen), het bisdom (vicariaat) en de stad Mechelen werd een project voor de herbestemming van de kerk en de ganse site opgestart. In dit project zal het kerkgebouw als gemeenschapsruimte dienen. Pastorie en parochielokalen als woningen en appartementen. Mogelijke optie is dat de kerk in erfpacht wordt gegeven aan de stad Mechelen.

24. Kapel Ter Hert

De Kapel Ter Hert is een moderne kapel.

De kapel heeft een erfgoedwaarde.

Erfgoedstatuut: geïnventariseerd.

Actueel en toekomstig gebruik volgens kerkenplan:
Het gebouw werd in erfpacht gegeven aan vzw ACG Beth-El (Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El). Dit kan in het kader van dit kerkenbeleidsplan worden aanzien als een herbestemming, aangezien de kerk niet meer wordt gebruikt voor de Rooms-Katholieke eredienst. Het gebouw an sich blijft wel een gebouw, bestemd voor (een andere) eredienst.

Visie/plan van aanpak: De Kapel Ter Hert is niet langer in gebruik voor de Rooms-Katholieke eredienst. De kapel werd in erfpacht gegeven aan de Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El (protestantse gereformeerde kerkgemeenschap). De kerk zal profaan verklaard worden.

F. CONCLUSIE

De vele kerkgebouwen in Mechelen, de verminderde kerkgangers en de dure onderhoudskosten verplichten de Kerkelijke Overheid en de stad Mechelen om een langetermijnvisie te formuleren. Zo'n langetermijnvisie kan enkel worden onderbouwd door een grondige analyse van zowel de kerkgebouwen op zich als het huidige en toekomstige gebruik ervan.

Dit kerkenbeleidsplan geeft deze analyse per kerkgebouw en geeft aan hoe de kerken in de toekomst gebruikt kunnen worden. Aan de hand van deze langetermijnvisie kunnen onderzoeksprojecten over mogelijke neven- of herbestemmingen worden opgestart en kunnen het Centraal Kerkbestuur en de stad Mechelen financiële beslissingen nemen.

Zoals voorzien in het kerkenplan blijven de kerken grotendeels behouden voor de eredienst.

Naast de Rooms-Katholieke eredienst is er ook medegebruik door o.a. de Chaldeeuwse gemeenschap, Armeense Christenen, Ethiopisch-Orthodoxe gemeenschap, Syrisch-Orthodoxe gemeenschap, Russisch-Orthodoxe gemeenschap.

Naast dit religieus gebruik, geeft het kerkenplan in de analyse van de kerkgebouwen aan welke kerken in aanmerking komen voor een nevenbestemming. Het beschrijft de al gekende nevenbestemming, of op welke manier de mogelijkheden onderzocht zullen worden.

Ook het occasionele gebruik in sommige kerken, wat zorgt voor een valorisatie van het kerkgebouw, wordt vermeld.

Tot slot wordt geopteerd om enkele kerkgebouwen niet meer voor de eredienst te gebruiken. Voor enkele van deze kerken is al een herbestemmingsproject lopende of moet dit nog worden opgestart.

De acht historische kerken van de binnenstad blijven in gebruik voor de eredienst. Ze hebben naast hun religieuze functie ook een belangrijke toeristische functie. De toeristische ontsluiting, zoals voorzien in het 'Beleids- en ontsluitingsplan', opgemaakt door vzw Torens aan de Dijle, wordt in de toekomst verder uitgewerkt.

In sommige kerken zorgt het occasioneel gebruik en de ontsluiting al voor een valorisatie. Voor enkele kerken wordt ook naar een gepaste nevenbestemming gezocht.

De Sint-Romboutskathedraal vormt samen met de torenbezoeken aan de Sint-Romboutstoren een belangrijke toeristische attractie. Daarnaast blijven de algemene culturele ontsluiting van het erfgoed en het houden van concerten en tentoonstellingen behouden.

Voor de Sint-Pieter-en-Paulkerk wordt gedacht aan nevenbestemming voor concertgebruik in samenwerking met de naastgelegen stadsschouwburg. Het onderzoek is lopende, verdere uitwerking moet nog gebeuren.

Voor de Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk loopt momenteel een onderzoek naar een nevenbestemming met een breed cultureel karakter. Daarbij wordt gezocht naar een evenwicht tussen het religieuze programma en de architectuur-, kunsthistorische en toeristische waarde. Uit een studie van 2016 komen drie belangrijke uitgangspunten naar voor: de drie topstukken in de kijker zetten; een focus op gezinnen met kinderen; en de functie van de kerk als toeristische trekpleister. Ook dit onderzoek moet nog worden gefinaliseerd en de uitwerking ervan gerealiseerd.

De Sint-Catharinakerk zal in de toekomst worden gebruikt voor de eredienst van de Chaldeeuwse gemeenschap.

Voor de Sint-Alexius-en-Catharinakerk wordt in 2018 een onderzoek opgestart naar een mogelijke nevenbestemming, in samenwerking met het 'Projectbureau Herbestemming Kerken'.

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek heeft als bedevaartkerk een grote religieuze en toeristische aantrekkingskracht.

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk wordt gebruikt voor de eredienst. Daarnaast blijft het occasionele gebruik voor concerten, tentoonstellingen en voordrachten behouden.

De Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk blijft haar bestaande functie behouden.

Dank zij de 'meerjarige subsidieovereenkomst voor de verdere restauratie van het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad', die in 2011 werd afgesloten, zullen tegen 2020 de interieurrestauraties van de Sint-Pieter-en-Paulkerk, Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkkerk, Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk, Sint-Catharinakerk en Sint-Alexius-en-Catharinakerk beëindigd zijn. Enkel de interieurrestauratie van de Sint-Romboutskathedraal zal nog lopende zijn (in opdracht van provincie Antwerpen)..

Naast de acht historische kerken van de binnenstad worden de overige kerken op het grondgebied van Mechelen en de deelgemeenten ook nader bekeken.

Alle kerken behouden hun religieuze functie, met uitzondering van Sint-Gummaruskerk, Sint-Albertuskerk in Muizen en Sint-Jozefkerk in Battel.

Enkele kerken worden nu al af en toe gebruikt voor activiteiten zoals concerten en filmvoorstellingen. Dit kan in de toekomst zo blijven. Het gaat om Sint-Niklaaskerk in Leest (filmvoorstellingen en concerten), Sint-Lambertuskerk in Muizen (concerten) en Sint-Martinuskerk in Hombeek (concerten).

Vier kerken komen op dit moment in aanmerking voor een nevenbestemming.

Voor Sint-Jozef Colomakerk is dit project al vergevorderd. Naast het gebruik voor de eredienst, waarvoor een kleiner deel van de kerk kan worden afgesloten met een schuifwand, is er ook plaats voor gemeenschapsactiviteiten. Hiervoor wordt in het kerkvolume een volume (systeem box-in-box) ingebracht, met vestiaire, berging, sanitair en keuken. Momenteel lopen de werken voor een versnelde ingebruikname.

Voor Sint-Libertuskerk, Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk in Walem en Sint-Amanduskerk in Heffen is beslist om een nevenbestemming te onderzoeken.

Al in 2014 werd beslist om enkele kerken te onttrekken aan de eredienst en een herbestemming te zoeken.

Voor de Sint-Gummaruskerk en de omliggende site loopt momenteel een herbestemmingsproject voor co-housing. Ook voor de Sint-Albertuskerk in Muizen en de naastgelegen pastorie en parochielokalen loopt een project. Het kerkgebouw zal als gemeenschapsruimte worden gebruikt, de rest van de site wordt ingevuld als een woonproject. Beide kerken worden in het herbestemmingsproject behouden. Deze kerken werden al profaan verklaard.

Ook de Sint-Jozefkerk in Battel zal in de toekomst in aanmerking komen voor een herbestemming. Na stopzetting van de eredienst, zal de kerk profaan worden verklaard.

Tot slot werd de kapel Ter Hert in erfpacht gegeven aan de Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El (protestantse gereformeerde kerkgemeenschap). De kerk zal profaan verklaard worden.

In het kader van de vier nevenbestemming en één herbestemming die nog nader onderzocht moeten worden, zal beroep gedaan worden op het 'Projectbureau Herbestemming Kerken'. Op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed vinden we een infodocument voor de kandidaatstelling 'begeleidingsstraject haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming van een parochiekerk' (zie bijlage 8). Het Centraal Kerkbestuur Mechelen heeft hiertoe in de vergadering van 27 maart 2017 de onderstaande planning goedgekeurd.

In de loop van 2017 en 2018 worden projectgroepen opgericht waarin vertegenwoordigers van de kerkelijke verantwoordelijken (vicariaat, centraal kerkbestuur, kerkfabriek, pastores, ...) en burgerlijke overheid (schepenen van de stad Mechelen, ambtenaren van de dienst Monumentenzorg, afdeling Gebouwen, Musea en Erfgoed, ...) aanwezig zullen zijn.

Dit jaar wordt al gestart met het onderzoek naar de nevenbestemming van de Sint-Alexius-en-Catharinakerk en de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk in Walem. In 2018 zullen de onderzoeken naar de nevenbestemmingen van de Sint-Libertuskerk en de Sint-Amanduskerk in Heffen en de herbestemming van de Sint-Jozefkerk in Battel worden opgestart.

Tot slot is het belangrijk om te vermelden dat ook de nodige initiatieven worden genomen met betrekking tot het erfgoed van de verschillende kerkgebouwen. In overeenstemming met het erediensdecreet beschikken alle kerkfabrieken over een kerkinventaris van het roerend en onroerend erfgoed. In het kader van het beleids- en ontsluitingsplan voor de acht historische kerken van de binnenstad is een vrijwilligersploeg van de dienst Musea & Erfgoed van de stad Mechelen bezig met de actualisatie van deze kerkinventarissen en geeft deze met de bijhorende beschrijvingen en digitale foto's in in de Provinciale Erfgoedbank Donnet. Dit is al gebeurd voor de inventarissen van de Sint-Pieter-en-Paulkerk, de Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk, de Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek, de Sint-Catharinakerk en de Sint-Alexius-en-Catharinakerk. Bedoeling is om dit in de toekomst dit ook voor de andere kerken te doen, bij voorkeur komen in eerste instantie de te herbestemmen kerken aan bod.

Door de goedkeuring van dit kerkenbeleidsplan namen de kerkelijke en de burgerlijke overheid gezamenlijk een duidelijk standpunt in over de langetermijnvisie op het gebruik van de kerkgebouwen in de stad Mechelen en haar deelgemeenten.

Het is de bedoeling om de goede samenwerking tussen beide overheden in de toekomst te bewaren, waarin respect voor ieders standpunt, zowel inhoudelijk als financieel, belangrijk blijft.

Toch blijft dit kerkenbeleidsplan een continu werkinstrument. Visies en financiële mogelijkheden kunnen immers wijzigen.

Ingevolge het voortschrijdend inzicht kan in de toekomst immers ook voor andere kerkgebouwen een nevenbestemming of herbestemming worden overwogen.

Een continue dialoog, een blijvende inzet en een open mind zijn dan ook in de toekomst zeer belangrijk.

Opgemaakt te Mechelen, april 2017/juni 2017

G. FICHES

1. Sint-Romboutskathedraal	51
2. Sint-Pieter-en-Paulkerk	61
3. Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk (Sint-Janskerk)	71
4. Sint-Catharinakerk (Katelijnekerk)	81
5. Sint-Alexius-en-Catharinakerk (Begijnhofkerk)	91
6. Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek	101
7. Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk	111
8. Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk	121
9. Sint-Jan Berchmanskerk	131
10. Sint-Jozef Colomakerk	141
11. Heilig Kruiskerk	151
12. Sint-Libertuskerk	161
13. Heilig Hartkerk	171
14. Sint-Niklaaskerk – Leest	181
15. Sint-Lambertuskerk – Muizen	191
16. Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk – Walem	201
17. Sint-Amanduskerk – Heffen	211
18. Sint-Martinuskerk – Hombeek	221
19. Kapel Sint-Jakob	231
20. Kapel Pius X	239
21. Sint-Jozefkerk – Battel	247
22. Sint-Gummaruskerk	255
23. Sint-Albertuskerk – Muizen	263
24. Kapel Ter Hert	271

METROPOLITAANSE KERK SINT-ROMBOUTS

Afb 1: Zuidgevel Sint-Romboutskerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerendergoed.be)

1. IDENTIFICATIE

<u>Naam</u>	Metropolitaanse kerk Sint-Rombouts (Sint-Romboutskathedraal)
<u>Locatie</u>	Mechelen Adres: Sint Romboutskerkhof z.nr., 2800 Mechelen Kadasternummer: 12025A0858/00A000
<u>Parochie</u>	Sint-Rombouts
<u>Pastorale zone</u>	Catharina
<u>Eigenaar/beheer</u>	Kathedrale Kerkfabriek Sint-Rumoldus/ Stad Mechelen (Sint-Romboutstoren)
<u>Inventaris</u>	
Vastgesteld:	Bouwkundig relict (ID 74569 / 301519))
Datum besluit:	28 november 2014
<u>Bescherming</u>	
Type:	Beschermd
Subtype:	Monument (ID 5121)
Objectnummer:	OA000304
Datum besluit:	K.B. 25 maart 1938
Omschrijving:	Metropolitaanse kerk Sint-Rombouts

Unesco werelderfgoed:

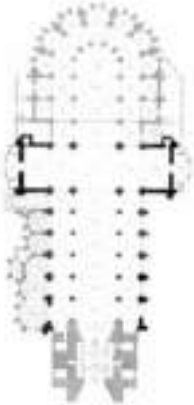
De Sint-Romboutstoren is als onderdeel van een groep van 56 belforten en kerktorens in België en Frankrijk opgenomen op de lijst van UNESCO-werelderfgoed (ID 943-016).

Stadsgezicht:

De Sint-Romboutskerk maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht 'Grote Markt en omgeving' (ID 301320 - OA000783 - M.B. 2 mei 1985).

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Romboutskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/74569>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Gotiek

Kerktype

Kruisbasiliek

Torentype

Monumentale westertoren

Historiek

Sinds de 9de eeuw Sint-Romboutsdevotie in de kapel op het Sint-Romboutskerkhof. Circa 1000 werd er op de plek van de huidige kerk een collegiale kerk gebouwd.

Bouwgeschiedenis

In het eerste kwart van de 13de eeuw werd de bouw aangevat van de huidige parochiekerk, ingewijd op 28 april 1312, na de brand van 1342 hersteld en voltooid, en in 1559 verheven tot metropolitaanse kerk.

Beschrijving gebouw

Klassieke gotische kruisbasiliek en massale vierkante westertoren met twee ingebouwde wenteltrappen.

Kerk: Driebeukig schip van zes traveeën met zijkapellen van onregelmatige vorm aan de noordzijde; transeptarmen en driebeukig koor van drie traveeën met zijkapellen; kooromgang en zeven transkapellen.

Toren: 97m hoge Sint-Romboutstoren met 8 niveaus, bereikbaar via noordelijke en zuidelijke trapkokers. Bovenaan recent toegevoegde skywalk.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Kerk: Bijzonder rijk kerkmeubilair, onder meer talrijke barokke en neogotische kunstwerken.

Belangrijke 17de eeuwse en 18de eeuwse beeldhouwwerken. Rijke verzameling schilderijen, waaronder de legende van Sint-Rombouts. 19de en 20ste eeuwse glasramen. Op het neogotsich doksaal bevindt zich het Stevensorgel uit 1958 met fragmenten van het 18de eeuwse transeptorgel van Van Peteghem. Grafmonumenten (o.a. van Lucas Fayd'herbe) van verschillende aartsbisschoppen. Reliekschrijn van Sint-Rumoldus.

Toren: De verschillende verdiepingen van de toren zijn ontsloten. In elke torenkamer vind je een museale inrichting. In de toren bevinden zich de oude en nieuwe beiaard en de uurwerkinstallatie.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 118m x 41m) bestaat uit een inkomportaal onder westertoren, 3-beukig schip met 2 zijbeuken, dwarsbeuk en koor met kooromgang en transkapellen (*cfr. 2.1. Beschrijving gebouw*).

De architecturale ruimte van de Sint-Romboutskerk kan vanwege zijn totaalbeeld niet fysiek worden opgesplitst. Het schip en koor worden gebruikt voor liturgische en culturele functie. De kooromgang is momenteel met een glaspartij afgescheiden van de rest van de kerk en heeft een museale functie, ook de transkapellen in de kooromgang of de zijkapellen kunnen eventueel afgescheiden worden voor het houden van kleinere tentoonstellingen.

Het is mogelijk om in de kerkruimte tijdelijke tentoonstellingen op te stellen, vb. in de zijbeuken. De ruimte is ook geschikt voor het houden van concerten.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Aan de oostzijde van de kerkruimte bevinden zich de sacristie en enkele vergaderlokalen.

[De toren maakt deel uit van het gebouw, doch wordt vooral als toeristische attractie van de stad Mechelen gebruikt.](#)

[De torenbeklimming met als hoogtepunt de skywalk ontvangt jaarlijks vele toeristen. In elke torenkamer bevinden zich infosokkels met museale informatie.](#)

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) werd vernieuwd in 2010, toevoeging van een bevochtigingsinstallatie wordt medio 2017 uitgevoerd.

Sanitair is aanwezig zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van het koor.

Toegankelijkheid

De Sint-Romboutskathedraal is integraal toegankelijk voor personen met een handicap.

Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via het zijportaal aan de zuidgevel.

[De verschillende verdiepingen van de Sint-Romboutstoren zijn niet toegankelijk voor personen met een handicap. Op de gelijkvloerse verdieping wordt aan de hand van videobeelden de verschillende verdiepingen van de toren en de skywalk visueel zichtbaar gemaakt.](#)

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgooederen

De kerk is zeer rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten en bezit tevens een waardevolle verzameling textilia.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan wordt deze inventaris geactualiseerd.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgooederen (cfr. onroerenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de Metropoolaanse kerkfabriek, de provincie Antwerpen en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen.

Exterieur

Kerk: Momenteel loopt de gefaseerde buitenrestauratie.

Toren: De toren is algemeen gezien in goede toestand. Wel dient aandacht besteed aan monelen en dagkanten die door het roesten van de ijzeren raambruggen verspreid scheuren en steenschade vertonen. Het steenwerk is hier en daar verweerd en schilfert af. Op meerdere plaatsen laat de bevestiging en de stabiliteit van de knopornamenten te wensen over.

Interieur

Kerk: Dossiers voor volledige interieurrestauratie zijn in opmaak.

Toren: Het interieur van de toren vertoont geen schade.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Kerk

Exterieurrestauratie in fasen:

- fase 1 Lage gevels (schip noord) – definitief opgeleverd 2003
- fase 2 Lage gevels (schip zuid) – definitief opgeleverd 2011
- fase 3 Lage gevels (kapel Mercier, deel kooromgang noord) – definitief opgeleverd 2016

Interieurrestauratie in fasen:

- fase 0.1: instandhoudingswerken triforium en doksaal, gipsen beelden en verzakking vloer kranskapel (2013)
- fase 0.2: instandhoudingswerken houten beelden (2013)
- archeologisch onderzoek kranskapel (2013)

Toren

- Grote restauratiecampagne (1975-1995)
- Inrichtingswerken + plaatsing skywalk (2009)
- Herstel galmboarden (2009) en dekplaten en windvaan ter hoogte van skywalk (2011)
- Kleinere onderhoudswerken (herstel inkomdeuren, herstel trapleuningen en windafsluiting beiaardkamer, nazicht en herstel vloer smidse) (2014-2016)
- Installatie nieuwe ontvangstbalie (2016)

Werken in uitvoering

Kerk

Exterieurrestauratie in fasen:

- fase 4 Lage gevels (deel kooromgang zuid) – voorlopige oplevering februari 2017

Interieurrestauratie in fasen:

- fase 0.3: vooronderzoek stabiliteit
- fase 1a: optimalisatie CV-installatie

Geplande werken

Kerk

Exterieurrestauratie in fasen:

- fase 5 Lage gevels (kooromgang ZO): uitvoering verwacht 2018/2019
- fase 6 Lage gevels (kooromgang NO): uitvoering verwacht 2018/2019

Interieurrestauratie in fasen:

- plaatsen van veiligheidsnetten onder gewelven sacramentskapel (2017)
- fase 1b glazen scheidingswand met pivoterende delen aan sacramentskapel (2017)
- fase 0.4: vooronderzoek afwerkingslagen (2017-2018)
- fase 0.5: proefrestauratie interieur (2018)

Toren

- onderhoudswerken aan beiaard/uurwerk/klokken

Nog te voorziene werken

Kerk

Exterieurrestauratie in fasen:

- grote onderhoudswerken aan daken + toegankelijkheid daken

Interieurrestauratie in fasen:

- volledige interieurrestauratie in fasen

Toren

- Restauratiewerken aan natuurstenen elementen

Monumentenwacht

De Sint-Romboutskerk en Sint-Romboutstoren zijn lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

In opmaak: voorzien 2017. Samenwerkingsovereenkomst tussen Provincie Antwerpen en stad Mechelen voor de opmaak van het gezamenlijke beheersplan voor Sint-Romboutskathedraal en Sint-Romboutstoren.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Romboutskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Romboutskerk bevindt zich in het centrum van de stad en maakt deel uit van het beschermd stadsgezicht 'Grote Markt en omgeving'.

Als Unesco-werelderfgoed (Sint-Romboutstoren) is de zone rondom ingetekend als bufferzone. Naast de kathedraal bevindt zich het voormalige Sint-Romboutskerkhof, thans ondergrondse parking met bovengrondse groenaanleg.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging is de Sint-Romboutskerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 100m).

Zowel onder het Sint-Romboutskerkhof als onder de nabijgelegen Grote Markt bevinden zich openbare (betalende) parkings.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Kathedraal = bisschoppelijke zetel, met specifieke plechtigheden.

Dagelijkse eucharistieviering, zondagvieringen lokale gemeenschap, middaggebed, gedurende aanbidding (dagelijks).

Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie, vormsel.

Schoolvieringen.

Actueel medegebruik

Vieringen Armeense christenen (hoogdagen).

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Concerten, tentoonstellingen.

Ontsluiting

Ontsluiting Metropolitane kerkfabriek/Toerisme en UiT Mechelen dagelijks 9-17.30 uur

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstige gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktenamewerd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Romboutskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

In de toekomst blijft de Sint-Romboutskerk ook occasioneel in medegebruik door de Armeense christenen.

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

De kathedraal vormt ook in de toekomst het decor voor concerten en tentoonstellingen.

Ontsluiting

Het gebouw (kerk + toren) blijft een toeristisch hoogtepunt met dagelijkse opening.
Ontsluiting Metropoolitaanse kerkfabriek/Toerisme en UiT Mechelen dagelijks 9-17.30 uur

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Romboutskerk, als bisschoppelijke zetel van het aartsbisdom Mechelen-Brussel, heeft een belangrijke functie binnen het kerkelijk landschap in België. De kerk blijft in gebruik voor de eredienst. Daarnaast blijven de culturele ontsluiting van het erfgoed en het houden van concerten en tentoonstellingen belangrijk voor de valorisatie van het kerkgebouw.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie zijn de Sint-Romboutskerk en Sint-Romboutstoren ook toeristisch zeer belangrijk.

De Metropoolitaanse kerkfabriek staat zelf in voor de toegankelijkheid van de Sint-Romboutskathedraal die de hele dag open is. Voor de Sint-Romboutstoren wordt de toegang en het bezoek aan de verschillende torenkamers en skywalk georganiseerd door Toerisme Mechelen.

De Sint-Romboutskerk en -toren maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle",

Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de zuidgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op de noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op de Sint-Romboutstoren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2014)

Afb 8: Extérieur, westgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2007)

Afb 9: Interieur, zicht op het koor vanaf inkom
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 10: Interieur, zicht op inkomportaal vanaf koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 11: Interieur, zicht op kooromgang
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 12: Interieur, zicht op het koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10616/2015, 2015.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, 10616/2016B, 2016.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/74569>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00377.htm)

UiT in Mechelen

(<https://toerisme.mechelen.be/nl/sint-rombouts-kathedraal>)

SINT-PIETER-EN-PAULKERK

Afb 1: Voorgevel Sint-Pieter-en-Paulkerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Sint-Pieter-en-Paulkerk

Locatie

Mechelen
Adres: Keizerstraat 1, 2800 Mechelen
Kadasternummer: 12025/B0571/00D000

Parochie

Sint-Pieter

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Sint-Pieter

Inventaris

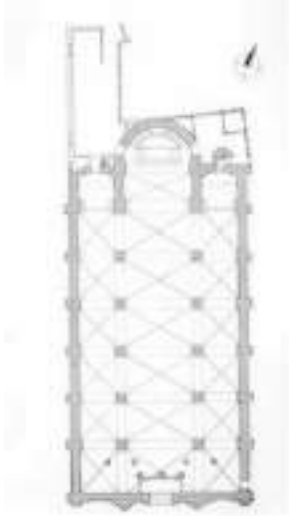
Vastgesteld: Bouwkundig relict (ID 3466)
Datum besluit: 28 november 2014

Bescherming

Type: Beschermd
Subtype: Monument (ID 5281 / 7529)
Objectnummer: OA000308 / OA000746
Datum besluit: KB 25 maart 1938 / KB 2 mei 1985
Omschrijving: Parochiekerk Sint-Pieter en -Paulus /
Parochiekerk Sint-Pieter en Sint-Paulus: sacristie en toegangspoort

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Pieter-en-Paulkerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3466>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Barok

Kerktype

Pseudo-basiliek

Torentype

Zuidoostelijke toren onder klokvormige torenhelm

Historiek

De jezuïeten vestigden zich te Mechelen in 1611. Daartoe deden de Aartshertogen Albrecht en Isabella afstand van het paleis van Margareta van York, voor de inrichting van het noviciaat en college. In 1773 werd de jezuïetenorde door paus Clemens XIV opgeheven.

De meeste gebouwen op de kerk, kapel en Keizershof na, werden begin 19de eeuw gesloopt.

Bouwgeschiedenis

Barokkerk naar ontwerp van A. Losson, geïnspireerd op voormalige Jezuïetenkerk van Ieper. De bouw startte in 1670 en duurde tot 1677, in dat jaar vond ook de eerste mis plaats. De kerk werd in 1778 ingericht als parochiekerk en later omgevormd tot 'Tempel der Rede' door de Fransen.

Beschrijving gebouw

Pseudo-basiliek met driebeukig schip van zes traveeën en een koor van één travee, uitlopend op een halfronde koorsluiting, zijbeuken met halfronde apsis, ten zuiden ingeschreven in de vierkante plattegrond van de zuidoostelijke toren onder klokvormige torenhelm.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Licht beschilderd interieur, rijk voorzien van stucdecoratie en beeldhouwwerk.

Fraai barokmeubilair.

Rijke verzameling barokschilderijen, o.a. 13 schilderijen over het leven van Sint-Franciscus-Xaverius.

Orgel getransformeerd door P. Schijven.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 48m x 22m) bestaat uit een inkomsas, hoofdbeuk uitlopend op halfronde koorsluiting en 2 zijbeuken met halfronde abscis (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw).

De kerkruimte kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingmogelijkheden

Achteraan links van het koor bevindt zich de sacristie met toegang tot de nog te restaureren crypte.

Achter de sacristie is er een gangetje met links de toiletten en rechts het gerestaureerde 17de eeuwse Petruslokaal, dat nu dienst doet als vergaderzaaltje, later in te richten als mini-kerkmuseum.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie werd recent, tijdens de interieurrestauratie, vernieuwd.

De verwarmingsinstallatie (vloerverwarming) werd recent, tijdens de interieurrestauratie vernieuwd.

In de sacristie bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Sint-Pieter-en-Paulkerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Er is aan de hoofdingang een aanloopbrug (op aanvraag) voorhanden voor rolstoelgebruikers.

Rolstoelgebruikers kunnen de kerk ook bereiken via de ingang langs het chauffagegebouw.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk is zeer rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan wordt deze inventaris geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Pieter-en-Paulkerk is in goede staat.

De sacristie en de nevenruimten vertonen wel ernstige structurele gebreken aan het exterieur.

Interieur

Het interieur van de Sint-Pieter-en-Paulkerk is in goede staat, de interieurrestauratie werd afgerond in 2015.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Exterieurrestauratie (1968-1975)

Dringende onderhoudswerken daken (2007)

Interieurrestauratie (2013-2015)

Vernieuwing CV-ketel (2016)

Detailverlichting- en lichtsturingswerken (2016)

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Herstel van de biechtstoelen en het houtsnijwerk.

Aanpassingswerken voor gebruik voor concerten: studie in opmaak.

Restauratie van de schilderijen: dossier opgemaakt, in te dienen na goedkeuring beheersplan

Nog te voorziene werken

Restauratiewerken aan sacristie en crypte: dossier nog op te maken.

Orgeladvies: Pieter Vanhaecke adviseert doorgedreven onderhoudsbeurt van orgel. Dit zou resulteren in een 'concertwaardig' orgel, in plaats van een duurdere restauratie.

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Pieter-en-Paulkerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

In opmaak: voorzien 2017.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Pieter-en-Paulkerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Pieter-en-Paulkerk bevindt zich in het centrum van de stad.

Vlak naast de Sint-Pieter-en-Paulkerk is de stadsschouwburg gelegen (voormalig paleis van Margareta van York). De nevenbestemming van de kerk voor het houden van concerten kan een aanvulling zijn voor de schouwburgsite.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging is de Sint-Pieter-en-Paulkerk goed bereikbaar (bushaltes op minder dan 20m, station Mechelen-Nekkerspoel op ca. 400m).

Er is mogelijkheid tot betalend parkeren in de onmiddellijke omgeving van de kerk (Keizerstraat, Veemarkt). Onder de Veemarkt bevindt zich een openbare (betalende) parking.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zaterdagvieringen lokale gemeenschap.
Huwelijken, uitvaarten.
Schoolvieringen.

Actueel medegebruik

Zondagvieringen Chaldeeuse christenen.

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Concerten.

Ontsluiting

Ontsluiting Torens aan de Dijle do t/m di 13-16/17 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Pieter-en-Paulkerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

In de toekomst blijft de Sint-Pieter-en-Paulkerk ook in medegebruik door de Chaldeeuwse gemeenschap.

Toekomstige nevenbestemming

De Sint-Pieter-en-Paulkerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, het onderzoek is reeds opgestart. Er wordt gedacht aan een concertfunctie.

Valorisatie

/

Ontsluiting

De Sint-Pieter-en-Paulkerk blijft toeristisch ontsloten via Torens aan de Dijle vzw.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Pieter-en-Paulkerk blijft in gebruik voor de eredienst, zowel voor de lokale gemeenschap als voor de Chaldeeuwse gemeenschap.

De ruimte van de Sint-Pieter-en-Paulkerk is zeer geschikt voor het houden van concerten als nevenbestemming. Een eerste studie hiervoor werd reeds in 2016 opgemaakt door het voor de interieurrestauratie aangestelde architectenbureau. De akoestische aanpassing en inrichting van de kerkruimte als concertzaal wordt in 2017 voorzien.

Samen met de naastgelegen stadsschouwburg kan de site in de toekomst mogelijk als één geheel worden bekeken. Verder onderzoek is hiervoor nog nodig.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie, medegebruik en nevenbestemming is de Sint-Pieter-en-Paulkerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

De Sint-Pieter-en-Paulkerk maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle". Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken.

Samen met de vzw Torens aan de Dijle wordt per kerk een evenwicht gezocht tussen de toekomstige hoofdfunctie en het medegebruik en/of de nevenbestemmingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de eigenschappen van de verschillende kerken, de ligging, hun roerend erfgoed enz.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op zijgevel en koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Interieur, zicht op het koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 9: Interieur, zicht zijbeuk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 10: Interieur, zicht op het orgel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 11: Interieur, inhuldiging na interieurrestauratie
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10018/2008/B, 2008.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3466>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00600.htm)

Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/sint-pieter-en-paulkerk>)

SINT-JAN-BAPTIST-EN-EVANGELISTKERK

Afb 1: Zuidgevel Sint-Jan Baptistkerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2014)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

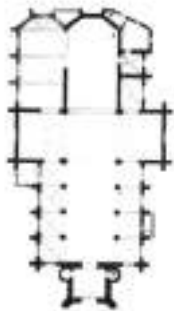
<u>Naam</u>	Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk (Sint-Janskerk)
<u>Locatie</u>	Mechelen Adres: Sint-Janskerkhof, 2800 Mechelen Kadasternummer: 12025/B0167/00B000
<u>Parochie</u>	Sint-Jan-Baptist en Sint-Jan-Evangelist
<u>Pastorale Zone</u>	Catharina
<u>Eigenaar/beheer</u>	Kerkfabriek Sint-Jan-Baptist en Sint-Jan-Evangelist
<u>Inventaris</u>	
Vastgesteld:	Bouwkundig erfgoed (ID 59217)
Datum besluit:	28 november 2014
<u>Bescherming</u>	
Type:	Beschermd
Subtype:	Monument (ID 5323)
Objectnummer:	OA000307
Datum besluit:	K.B. 25 maart 1938
Omschrijving:	Parochiekerk Sint-Jan Baptist-en-Evangelist

Stadsgezicht

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht 'Goswin de Stassartstraat en aanpalende straten'- (ID 6874 - OA000017 - M.B. 19 mei 1995).

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59217>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Gotiek, met barokinterieur

Kerktype

Kerk met driebeukige basilicale aanleg

Torentype

Vierkante westertoren

Historiek

In de 13de eeuw stond er op deze plaats reeds een kapel, toegewijd aan de Heilige Johannes de Doper, beschermer van het vee.

Bouwgeschiedenis

De kapel werd in het derde kwart van de 13de eeuw tot parochiekerk verheven en in de loop van de 15de eeuw vergroot tot een volwaardige gotische kerk. In 1645 werd de kerk ingelijfd bij het nabijgelegen klooster der oratoren die vanaf toen de parochiediensten waarnamen. Verkocht in 1799, opnieuw in gebruik genomen in 1803; 1890: algemene restauratie.

Beschrijving gebouw

Eenvoudige gotische kerk volledig opgetrokken uit witte zandsteen onder gecombineerde bedaking (leien) met dakruiter boven de kruising. Het grondplan vertoont een vierkante westertoren, een driebeukige basilicale aanleg met schip van vier traveeën, een transept met uitspringende armen van één travee en een koor van vier rechte traveeën - waarvan één blind - en driezijdige koorsluiting. Links van het koor bevindt zich de sacramentskapel uit 1548.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Rijk interieur met een indrukwekkende verzameling barokkunst, zowel in het meubilair als in de beelden en schilderijen.

Hoogaltaar met drieluik van Pieter Paul Rubens (De aanbidding van de wijzen - 1617). Biechtstoelen van Nicolaas van der Veken (1637-1709), preekstoel en kerkmeesterbank van Theodoor Verhaegen (1700-1759) en verscheidene 17de-eeuwse sculpturen. Op de eerste verdieping van de toren 14de eeuwse muurschilderingen, voorstelling van Sint-Christoffel en Sint-Joris.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 56m x 25m) bestaat uit een hoofdinkom onder westertoren, hoofdbeuk met 2 zijbeuken, dwarsbeuk en koor. Links naast het koor bevindt zich de sacramentskapel (*cfr. 2.1. Beschrijving gebouw*). Rechts naast het koor bevindt zich de H. Geestkapel.

De kerkruimte kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving. Enkel de sacramentskapel en de H. Geestkapel kunnen mogelijk afgesloten worden voor intieme vieringen of kleinere activiteiten.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Achteraan rechts naast het koor bevindt zich de sacristie, met sanitaire ruimte. Op de verdieping is er een kleine vergaderzaal.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is verouderd en wordt tijdens de lopende interieurrestauratie vernieuwd.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) wordt grotendeels vernieuwd tijdens de lopende interieurrestauratie.

In de zij-inkomhal links en in de sacristie bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de 3 verschillende ingangen.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk is zeer rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan wordt deze inventaris geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk is in goede staat, de exterieurrestauratie werd afgerond in 2011.

Interieur

Momenteel loopt de interieurrestauratie.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Exterieurrestauratie (2008-2011)

Werken in uitvoering

De interieurrestauratie werd opgestart in augustus 2016 en loopt vermoedelijk tot 2018.

Geplande werken

Vernieuwen bliksembeveiliging, mechanische beveiliging en elektronische beveiliging: uitvoering voorzien in 2017-2018, in functie van interieurrestauratie.

Nog te voorziene werken

Restauratie meubilair en orgel: opmaak dossiers voorzien tijdens interieurrestauratie na goedkeuring beheersplan.

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

In opmaak: voorzien 2017.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk bevindt zich in het centrum van de stad en maakt deel uit van het beschermd stadsgezicht 'Goswin de Stassartstraat en aanpalende straten'. De omgeving van de kerk werd recentelijk nieuw aangelegd.

Naast de kerk, op het Sint-Janskerkhof ligt het Hofje van Olijven.

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk ligt vlakbij het Hof van Busleyden, dat in 2018 opent als Bourgondisch stadspaleis (stadsmuseum). De kerk kan door zijn ligging deel uitmaken van de museumas.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging is de Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk goed bereikbaar (bushaltes op minder dan 100m, station Mechelen-Nekkerspoel op ca. 1k m).

Er bevinden zich enkele betalende parkeerplaatsen in de omgeving van de kerk (Sint-Janskerkhof, F. de Merodestraat).

Onder de Veemarkt (ca. 300m) en onder de Grote Markt (ca. 450m) bevinden zich openbare (betalende) parkings.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zaterdagvieringen lokale gemeenschap.
Huwelijken, uitvaarten, eerste communie.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

Ontsluiting Torens aan de Dijle do t/m di 13-16/17 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktenamewerd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, hierbij wordt gedacht aan een museale functie.

Valorisatie

/

Ontsluiting

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk blijft toeristisch ontsloten via Torens aan de Dijle vzw.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk blijft in gebruik voor de eredienst voor de lokale gemeenschap.

De ruimte van de Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk is zeer geschikt voor een nevenbestemming. Hierbij wordt gedacht aan nevenbestemmingen met een breed cultureel karakter. Er wordt naar een evenwicht gezocht tussen het religieuze programma en de architectuur- en kunsthistorische en de toeristische waarde.

Recent werd door de Universiteit Hasselt, Faculteit Architectuur en Kunst, onder begeleiding van professor Koenraad Van Cleempoel een studie gemaakt omtrent de visie voor deze nevenbestemming. Er zijn drie belangrijke uitgangspunten, nl. het in de kijker zetten van de drie topstukken, het accent op gezinnen met kinderen en de functie van de kerk als toeristische trekpleister. Dit project zal in de loop van 2017/2018 verder worden uitgewerkt.

Verder zal met de opening van het nabijgelegen Hof van Busleyden als stadsmuseum in 2018 de kerk mogelijk deel kunnen uitmaken van een ruimere museumas/museumsite. Dit idee kan mee worden opgenomen bij de verdere uitwerking van het Hof van Busleyden.

De Sint-Jan-Baptist-en-Evangelistkerk maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle". Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken.

Samen met de vzw Torens aan de Dijle wordt per kerk een evenwicht gezocht tussen de toekomstige hoofdfunctie en het medegebruik en/of de nevenbestemmingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de eigenschappen van de verschillende kerken, de ligging, hun roerend erfgoed enz.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op westgevel en toren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op zuidgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op de toren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, zicht op de noordgevel en koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, zicht op het koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 10: Interieur, zicht van de middenbeuk naar het orgel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 11: Interieur, zicht op de preekstoel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 12: Interieur, muurschildering in de toren
(©VIOE, 2008)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10678/2007/B, 2007.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59217>)

Kerken in Vlaanderen

(<http://www.kerkeninvlaanderen.be/>)

Kerknet

(<http://archieff.kerknet.be/parochie/>)

Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/sint-jan-baptist-en-sint-jan-evangelistkerk>)

SINT-CATHARINAKERK

Afb 1: Voorgevel Sint-Catharinakerk
(stad Mechelen dienst MZ, 2016)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Sint-Catharinakerk (Katelijnekerk)

Locatie

Mechelen
Adres: Sint-Katelijnepark, 2800 Mechelen
Kadasternummer: 12025/A0590/00B000

Parochie

Catharina

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Catharinaparochie

Inventaris

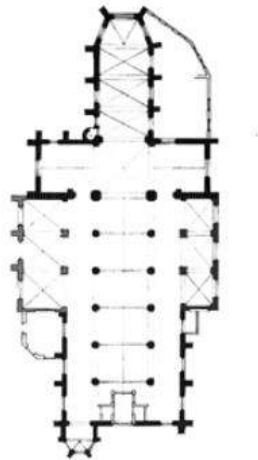
Vastgesteld: Bouwkundig relict (ID 59222)
Datum besluit: 28 november 2014

Bescherming

Type: Beschermd
Subtype: Monument (ID 5320)
Objectnummer: OA000306
Datum besluit: K.B. 25 maart 1938
Omschrijving: Parochiekerk Sint-Katelijne

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Catharinakerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59222>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Gotiek, barok, neogotiek

Kerktype

Georiënteerde kruisbasiliek

Torentype

Vierkante kruistoren

Historiek

Oorspronkelijk stond op de plek van de huidige Katelijnekerk een kapel, die vergroot werd in 1305 en toen verheven werd tot parochiekerk

Bouwgeschiedenis

De bouw van de huidige kerk startte in 1336, met inwijding in 1343. Pas in de 15de eeuw werd de kerk afgewerkt. In de tweede helft van de 16de eeuw had de kerk te lijden onder de Spaanse troepen en Geuzen, in 1585 werd ze gerestaureerd. Daarna volgden er nog aanpassingen en de bouw van twee kapellen (1643 en 1834). De kerk werd gerestaureerd in vierde kwart van de 19de eeuw.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een driebeukige georiënteerde kruisbasiliek met vierkante kruisingtoren, twee zijkapellen, doopkapel. Half ingebouwde ronde traptoren van drie geledingen onder lessenaarsdak in oksel van noordelijke transeptarm en koor.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sober interieur.

Rijke sculptuurverzameling uit de 17de eeuw van Nicolaas van der Veken (1637-1709). Sint-Jozefsaltaar naar ontwerp van Lucas Fayd'herbe.

Orgel vervaardigd door Van Peteghem, in 1966 nagenoeg volledig vernieuwd.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 60m x 28m) bestaat uit een inkomsas, hoofdbeuk met 2 zijbeuken, dwarsbeuken, twee zijkapellen en een doopkapel (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw).

De ruimte van de Sint-Catharinakerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimte, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Achteraan rechts van het koor bevindt zich de sacristie met bijlokalen.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie wordt tijdens de lopende interieurrestauratie vernieuwd.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) werd recent (2007) vernieuwd. Tijdens de lopende interieurrestauratie wordt de installatie geluidsarm gemaakt en wordt de stookruimte aangepast. Tevens wordt de verwarming van sacristie en bijlokalen vernieuwd.

In de bijlokalen van de sacristie bevindt zich een sanitaire ruimte. Tijdens de lopende interieurrestauratie worden nieuwe toiletten toegankelijk voor de kerkgebruikers voorzien in de ruimte naast de stookplaats.

Toegankelijkheid

De Sint-Catharinakerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdinkom.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk is zeer rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan wordt deze inventaris geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Catharinakerk is in goede staat.

Interieur

Momenteel loopt de interieurrestauratie.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

De exterieurrestauroatie werd afgerond in de jaren 1990.

Werken in uitvoering

De interieurrestauroatie werd opgestart in september 2016 en loopt vermoedelijk tot einde 2018.

Geplande werken

Restauroatie meubilair, altaren en schilderijen: dossiers nog op te maken, na goedkeuring beheersplan.

Restauroatie orgel: dossier werd ingediend.

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Catharinakerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

In opmaak: voorzien 2017/2018.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Catharinakerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Catharinakerk bevindt zich in het centrum van de stad. De kerk ligt in de nabijheid van het Klein-Begijnhof.

Het plein voor de kerk werd recentelijk nieuw aangelegd.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging is de Sint-Catharinakerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 500m).

Er bevinden zich enkele betalende parkeerplaatsen in de omgeving van de kerk (Sint-Katelijnekerkhof, Sint-Katelijnestraat, Kanunnik De Deckerstraat)

Onder Sint-Romboutskerkhof (ca. 350m) en Grote Markt (ca. 600m) bevinden zich openbare (betalende) parkings.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Huwelijken, uitvaarten.

Actueel medegebruik

Zondagvieringen Chaldeeuse christenen.

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Concerten.

Ontsluiting

Ontsluiting Torens aan de Dijle do t/m di 13-16/17 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZocht**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Catharinakerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

In de toekomst blijft de Sint-Catharinakerk ook in medegebruik door de Chaldeeuwse gemeenschap.

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

Occassioneel gebruik voor concerten.

Ontsluiting

De Sint-Catharinakerk blijft toeristisch ontsloten via Torens aan de Dijle vzw.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Catharinakerk blijft in gebruik voor de eredienst, zowel voor de lokale gemeenschap als voor de Chaldeeuwse gemeenschap. In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw, blijft het actuele en occasionele gebruik voor concerten behouden.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie en medegebruik is de Sint-Catharinakerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

De Sint-Catharinakerk maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle". Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken. Momenteel wordt door de vzw Torens aan de Dijle per kerk een evenwicht gezocht tussen de toekomstige hoofdfunctie en het medegebruik en/of de nevenbestemmingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de eigenschappen van de verschillende kerken, de ligging, hun roerend erfgoed enz.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op westgevel (inkom)
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op west- en noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op noordgevel en koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, zicht op toren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, zicht op het koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 10: Interieur kerk, zicht op het doksaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 11: Interieur kerk, zicht op het koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 12: Interieur kerk, zicht op het doksaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10616/2007/B, 2007.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59222>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00375.htm)

Stad Mechelen

<https://www.mechelen.be/sint-catharinakerk>

SINT-ALEXIUS-EN-CATHARINAKERK

Afbeelding 1: Begijnhofkerk
(©Patrick Hattori GVA, 2014)

Afbeelding 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE**Naam**

Sint-Alexius-en-Catharinakerk (Begijnhofkerk)

Locatie

Mechelen
Adres: Nonnenstraat 28, 2800 Mechelen
Kadasternummer: 12025/A0180/00_000

Parochie

Catharina

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Catharinaparochie

Inventaris

Vastgesteld: Bouwkundig relict (ID 3624)
Datum besluit: 28 november 2014

Bescherming

Type: Beschermd
Subtype: Monument (ID 5359)
Objectnummer: OA000310
Datum besluit: K.B. 25 maart 1938
Omschrijving: Groot Begijnhof: Begijnhofkerk Sint-Alexius en -Catharina

Unesco werelderfgoed:

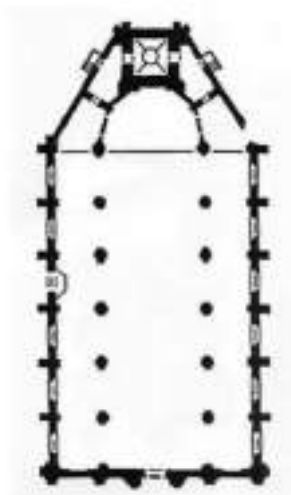
De Sint-Alexius-en-Catharinakerk is als onderdeel van een groep van Vlaamse Begijnhoven in België opgenomen op de lijst van UNESCO-werelderfgoed (ID 943-016).

Stadsgezicht

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht 'Groot Begijnhof'- (ID 7083 - OA002046 - 2 mei 1985) en 'Groot Begijnhof met omgeving: uitbreiding'- (ID 122100 - OA005037 - 12 juli 2012).

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Alexius-en-Catharinakerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3624>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Barok

Kerktype

Driebeukige zaalkerk

Torentype

Onvoltooid gebleven oosttoren

Historiek

Oorspronkelijk stond op deze plek een andere kerk die in 1596 werd ingewijd.

Bouwgeschiedenis

De bouw van de huidige barokke kerk, naar ontwerp van Jacob Franquart, startte in 1629, met inwijding in 1647. Na de dood van J. Franquart (1640) voltooid door Lucas Fayd'herbe.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een driebeukige zandstenen zaalkerk van zes travéeën onder leien bedaking, vijfzijdige koorsluiting en achter het koor een onvoltooid gebleven oosttoren geflankeerd door twee zijruimten (onder meer de sacristie).

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Rijkelijk italianiserend interieur.

Barok hoofdaltaar, mooi bewerkte biechtstoelen en communiebank.

Blangrijk kruisbeeld van Jérôme Duquesnoy, de jongere (1602-1654).

Orgelkast vervaardigd door atelier van Pypersseel (1783) op het doksaal.

Rijke verzameling schilderijen.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 57m x 27m) bestaat uit een hoofdbeuk met 2 zijbeuken en koorsluiting (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw).

De ruimte van de Sint-Alexius-en-Catharinakerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimte, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Achteraan rechts van het hoogkoor bevindt zich de sacristie. Achter het hoogkoor bevindt zich een kapelruimte

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is verouderd en wordt tijdens de lopende interieurrestauratie vernieuwd. De vernieuwing van de verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is tevens voorzien tijdens de lopende interieurrestauratie

In de zijinkom van de kerk bevindt zich een sanitaire ruimte. Tijdens de lopende interieurrestauratie wordt een bijkomend toilet voorzien.

Toegankelijkheid

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk is zeer rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan wordt deze inventaris geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Momenteel loopt de voltooiing van de exterieurrestauratie.

Interieur

De interieurrestauratie start in 2017.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Restauratie van de twee bovenste gevelregisters van de voorgevel (2000).

Werken in uitvoering

De voltooiing van de buitenrestauratie werd opgestart in oktober 2014 en loopt vermoedelijk tot 2018. Het betreft de bouwkundige werken aan onder meer gevels, daken, schrijnwerk en smeedwerk en de restauratie van het glas-in-lood.

Geplande werken

De interieurrestauratie zal worden opgestart in de loop van 2017.

Nog te voorziene werken

Restauratie meubilair, altaren en schilderijen: dossiers nog op te maken, na goedkeuring beheersplan.

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Nog op te maken: voorzien 2018.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Alexius-en-Catharinakerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk bevindt zich in het centrum van de stad en maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht "Groot-Begijnhof met omgeving". Het Begijnhof is tevens erkend als UNESCO werelderfgoed.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging is de Sint-Alexius-en-Catharinakerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 250m).

Er bevinden zich bijna geen parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving van de kerk.

Openbare (betalende) parkings bevinden zich op de Guido Gezellelaan en het Rode Kruisplein (ca. 250m).

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Woensdagvieringen lokale gemeenschap.
Huwelijken, uitvaarten.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Concerten.

Ontsluiting

Ontsluiting Torens aan de Dijle do t/m di 13-16/17 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktenamewerd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Alexius-en Catharinakerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

In de toekomst, na de interieurrestauratie, mogelijk medegebruik door Ethiopisch-Orthodoxen.

Toekomstige nevenbestemming

De Sint-Alexius-en Catharinakerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Valorisatie

/

Ontsluiting

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk blijft toeristisch ontsloten, als onderdeel van het UNESCO-werelderfgoed Groot-Begijnhof, via Torens aan de Dijle vzw.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk blijft in gebruik voor de eredienst, zowel voor de lokale gemeenschap als mogelijks voor de Ethiopisch-Orthodoxen.

De kerk leent zich voor een nevenbestemming. Het onderzoek voor een toekomstige nevenbestemming wordt midden 2017 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken". Naast zijn religieuze hoofdfunctie, medegebruik en nevenbestemming is de Sint-Alexius-en-Catharinakerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

De Sint-Alexius-en-Catharinakerk maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle". Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken. Momenteel wordt door de vzw Torens aan de Dijle per kerk een evenwicht gezocht tussen de toekomstige hoofdfunctie en het medegebruik en/of de nevenbestemmingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de eigenschappen van de verschillende kerken, de ligging, hun roerend erfgoed enz.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 6: Extérieur, luchtbeeld
(©Pascal Van Acker, 2013)

Afb 7: Extérieur, zicht op de toren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 8: Extérieur, zicht noordwestgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 9: Interieur, zicht op koor
(©Focus-In Lint, 2011)

Afb 10: Interieur, zicht op inkom
(©stad Mechelen dienst MZ, 2007)

Afb 11: Interieur, zicht op glas-in-loodramen
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 12: Interieur, zicht op preekstoel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10462/2002/I, A-45/10462/2009/B, A-45/10462/2011/WB, A-45/10462/2012/B.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3624>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00601.htm)

Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/begijnhofkerk-sint-alexius-en-sint-catharinakerk>)

Herbestemming kerken

(<http://crkc.be/projectbureau-herbestemming-kerken-derde-oproep>)

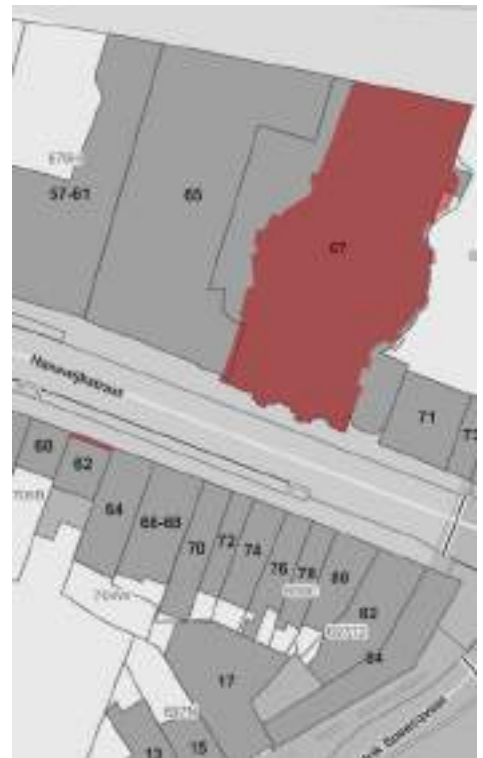
(<https://www.onroerenderfgoed.be/actueel/nieuws/tweede-oproep-begeleiding-bij-herbestemming-van-parochiekerken/>).

(<http://www.vlaamsbouwmeester.be/nl/kerken>)

ONZE-LIEVE-VROUW VAN HANSWIJKBASILIEK

Afb 1: Voorgevel Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek
(©stad Mechelen dienst MZ, 2004)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek (*)

(*) De Kerk van O.-L.-Vrouw van Hanswijk werd in 1987 (aan het begin van de viering van 1000 jaar Mariaverering in Hanswijk) door Paus Johannes Paulus II verheven tot Kleine Basiliek, een erkenning als zeer belangrijke kerk.)

Locatie

Mechelen

Adres: Hanswijkstraat 67, 2800 Mechelen

Kadastrummer: 12025/C0682/00A000

Parochie

Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk

Pastorale zone

Lieve-Vrouwe

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 3382)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd

Subtype:

Monument (ID 5318)

Objectnummer:

OA000305

Datum besluit:

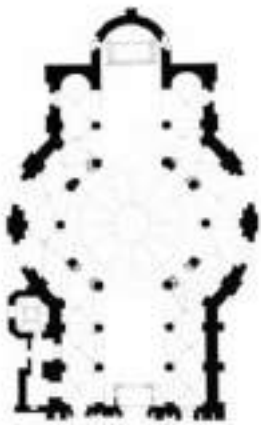
K.B. 25 maart 1938

Omschrijving:

Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3382>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Barok

Kerktype

Kloosterkerk, bedevaartskerk.

Torentype

Klein zeszijdig torentje in oksel van schip en centrale partij.

Historiek

Het oorspronkelijke bedehuis van Hanswijk, behoorde aanvankelijk tot de Sint-Romboutsparochie, vanaf 1255 tot de parochie van Muizen en was gelegen op het gehucht Hanswijk. In 1288 overname van de bediening van de kapel door de Dalscholieren uit Zoutleeuw, die in 1289 officiële toelating kregen voor de oprichting van een parochie en klooster.

Bouwgeschiedenis

In 1663 eerstesteenlegging van de huidige barokke kerk naar ontwerp van Lucas Faydherbe.

Beschrijving gebouw

Noordwaarts georiënteerd gebouw met driebeukig basilicaal schip van drie traveeën waarvan de middenbeuk verder loopt in een cirkelvormige centrale partij onder koepel en eindigt op een koor van twee traveeën met halfronde koorsluiting; de zijbeuken lopen rondom dit centraal gedeelte uit op een zijkapel van twee traveeën. Zeszijdig torentje in oksel van schip en centrale partij.

De merkwaardige architectuur is geïnspireerd door de devotiepraktijk: de gelovigen moesten in een rondgang rond het Mariabeeld kunnen lopen dat zou worden opgesteld midden in de rotonde onder de koepel.

Brede sacristie achter het noordelijke koor.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Markante ruimtewerking gecreëerd door de nagestreefde tegenstelling tussen heldere, open koepel en het donkere vrij gedrongen schip.

19de eeuws labyrintpatroon in de vloerbetegeling.

Barokmeubilair.

Beeld van Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk (einde 16de eeuw).

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 40m x 31m) bestaat uit een driebeukig schip, waarvan de middenbeuk verder loopt in een cirkelvormige centrale partij, de zijbeuken lopen rondom dit centraal gedeelte uit op een zijkapel van twee traveeën. Het schip eindigt op een koor met halfronde koorsluiting. De ruimte van de Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimte, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

De mooi bemeubelde sacristie (achter het noordelijk koor) heeft nog een even groot bijlokaal (tweede sacristie) nu gebruikt als ruimte waar het zangkoor kan inzingen.

Achteraan in de kerk, vlak bij de in- en uitgang, werd een kaarsenkapel ingericht: de enige plek in de kerk waar nog echte kaarsen kunnen worden geofferd. Bij het Mariabeeld is het mogelijk elektronische kaarsen te onsteken.

Aan de andere zijde achteraan in de Basiliek is een "onthaalpunt" ingericht.

In de vroegere weekkapel wordt nu een "schatkamer" ingericht waar permanent een aantal kerkschatten en voorwerpen worden tentoongesteld die door de eeuwen heen geschonken werden aan O.-L.-Vrouw van Hanswijk.

Onder de Basiliek bevindt zich een ruime Crypte: een fraaie gewelfde ruimte die dienst kan doen als tentoonstellingsruimte, voor lezingen en voordrachten, gebedsvieringen, kleine concerten, recepties, enz.

Het voormalige klooster van de Dalscholieren bevindt zich vlak naast en achter de kerk. Het gedeelte gelegen achter de Basiliek (met toegang langs het Raghenoplein 1b) wordt gebruikt als parochiecentrum en omvat de Kloosterzaal, een keuken, sanitaire voorzieningen (ook voor rolstoelgebruikers). Twee bovenlokalen worden gebruikt als stapelplaats en depot voor kunstwerken.

Er zijn geen andere bijgebouwen en uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie werd recent, tijdens de interieurrestauratie vernieuwd.

De verwarmingsinstallatie (radiatoren, luchtverwarming, vloerverwarming) werd recent, tijdens de interieurrestauratie vernieuwd.

In het onthaalpunt van de kerk bevindt zich een sanitaire ruimte, met toilet geschikt voor rolstoelgebruiker.

Toegankelijkheid

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek is toegankelijk voor personen met een handicap.

Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de verschillende ingangen. Ook het achtergelegen parochiecentrum is toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk is zeer rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan wordt deze inventaris geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoeddatabank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek is in goede staat, de interieurrestauratie werd afgerond in 2016.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Gevelrestauratie (late jaren 1970).
Vernieuwing bedaking (2002-2003)
Interieurrestauratie (2014-2016)

Werken in uitvoering

Afwerking restauratie crypte (einde voorzien maart 2017)

Geplande werken

Restauratie meubilair en altaren: dossiers ingediend voor restauratiepremie in 2014.

Nog te voorziene werken

Restauratie orgel: dossier nog op te maken, na goedkeuring beheersplan.

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

In opmaak: voorzien 2018

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek in zijn ruimtelijke omgeving (www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek bevindt zich in het centrum van de stad. Het voormalige klooster van de Dalscholieren bevindt zich vlak naast en achter de kerk. Een gedeelte van dit gebouw wordt gebruikt als theaterruimte 't Arsenaal, het gedeelte gelegen achter de Basiliek (met toegang langs het Raghenoplein 1b) wordt gebruikt als parochiecentrum.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging is de Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek goed bereikbaar (bushalte op minder dan 150m, station Mechelen op ca. 650m). Er bevinden zich enkele betalende parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving van de kerk (Hanswijkstraat, Raghenoplein). Openbare (betalende) parking bevindt zich op de Zandpoortvest (ca. 450m).

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap, weekdagvieringen (di, wo, do, vr).
Bedevaartskerk/Hanswijkprocessie/Cavalcade
Huwelijken, uitvaarten.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: (Bezinnings)concerten

Ontsluiting

De Kerk/Basiliek van Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk is dagelijks toegankelijk:

- van Allerheiligen tot Pasen: van 9u tot 16u
- van Pasen tot Allerheiligen: van 9u tot 17u

Er is onthaal voorzien dagelijks van 13u tot 16u/resp. 17u, door medewerkers van Torens aan de Dijle vzw en door vrijwilligers van de eigen geloofsgemeenschap. In de meimaand voorzien deze laatste ook onthaal van 10u tot 12u.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZocht**5.1. Toekomstige gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek in gebruik voor de eredienst, met een specifieke opdracht als Maria-oord en bedevaartsplaats.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

Occassioneel gebruik voor bezinningsconcerten.

Ontsluiting

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek blijft toeristisch ontsloten via Torens aan de Dijle vzw en via eigen vrijwilligers van de geloofsgemeenschap Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijk..

5.2. Visie/plan van aanpak

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek blijft in gebruik voor de eredienst voor de lokale gemeenschap en als bedevaartskerk voor de verering van het Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbeeld. In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw, blijft het actuele en occasionele gebruik voor bezinningsconcerten behouden.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie, is de Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle en vrijwilligers van de eigen geloofsgemeenschap staan in voor de toegankelijkheid.

De Onze-Lieve-Vrouw van Hanswijkbasiliek maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle",

Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken.

Momenteel wordt door de vzw Torens aan de Dijle per kerk een evenwicht gezocht tussen de toekomstige hoofdfunctie en het medegebruik en/of de nevenbestemmingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de eigenschappen van de verschillende kerken, de ligging, hun roerend erfgoed enz.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2016)

Afb 6: Extérieur, zicht op de noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op koepel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Interieur, tijdens interieurrestauratie
(©stad Mechelen dienst MZ, 2016)

Afb 9: Interieur, tijdens interieurrestauratie
(©stad Mechelen dienst MZ, 2016)

Afb 10: Interieur, inhuldiging na interieurrestauratie
(©stad Mechelen dienst MZ, 2016)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10018/2008/B, 2008.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3382>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00599.htm)

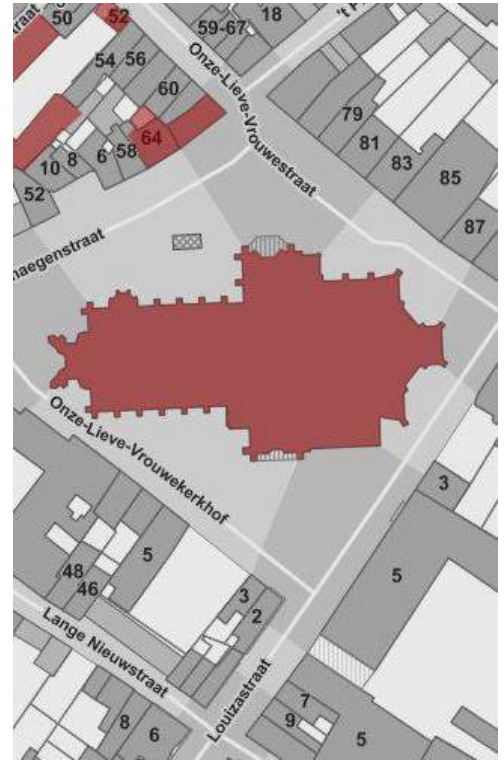
Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/o.l.vrouw-van-hanswijkbasiliek>)

ONZE-LIEVE-VROUW OVER DE DIJLEKERK

Afb 1: Zijgevel Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerendergoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk

Locatie

Mechelen
Adres: Onze-Lieve-Vrouwkerkhof z.nr., 2800 Mechelen
Kadasternummer: 12025/D0666/00_000

Parochie

Lieve-Vrouwe

Pastorale zone

Lieve-Vrouwe

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 3899)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd

Subtype:

Monument (ID 5286)

Objectnummer:

OA000309

Datum besluit:

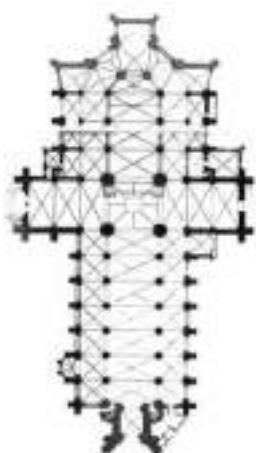
K.B. 25 maart 1938

Omschrijving:

Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw over de Dijle

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3899>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Gotiek, barok, neogotiek

Kerktype

Kruisbasiliek

Torentype

Westertoren

Historiek

Er wordt reeds een bedehuis Onze-Lieve-Vrouw over de Dijle vermeld begin 5^e eeuw.

Bouwgeschiedenis

De kerk werd opgebouwd van de 15de tot de 17de eeuw aan de linkeroever van de Dijle. De kruisbasiliek kende vanaf dan vele vernielingen die steeds werden opgevolgd door herstellingswerken en na WOII door een grondige restauratie.

Beschrijving gebouw

Brabants gotische kruisbasiliek. Vierkante westertoren geflankeerd door deels ingebouwde octogonale traptorens; driebeukig schip van zeven traveeën met noordelijke zijkapel aansluitend bij de tweede travee en zuidelijke zijkapel bij de zevende travee; uitspringende transeptarmen van één travee met sacristieën in de oksels ten oosten. Driebeukig koor van drie rechte traveeën met zijkapellen; vijfzijdige koorsluiting, kooromgang en drie transkapellen.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Het rijzig en harmonieus interieur in Brabants gotische stijl mag als een sobere navolging beschouwd worden van de Sint-Romboutskerk.

Enkele belangrijke schilderijen (o.a. Wonderbare Visvangst van P.P.Rubens) en beeldhouwwerk. 17de en 18de eeuws houten meubilair, neogotisch retabel.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 92 x 45) bestaat uit een hoofdbeuk en 2 zijbeuken, dwarsbeuk en 3 beukig koor. Aan noord- en zuidzijde bevinden zich aangebouwde zijkapellen (*cfr. 2.1. Beschrijving gebouw*).

De ruimte van de Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimte, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

In oksel tussen dwarsbeuk en koor bevinden zich de sacristie en weekkapel. Onder de weekkapel is er een kelderruimte, ingericht voor nevendienst. Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is verouderd.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is verouderd. Weekkapel en kelder zijn afzonderlijk te verwarmen.

In de berging bevindt zich een sanitaire ruimte en kitchenette.

Toegankelijkheid

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdinkom.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk is zeer rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroerenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijlekerk is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Grondige restauratie van het interieur (jaren 1960)
Voltooiing van de buitenrestauratie (2010)
Dringende instandhoudingswerken meubilair (2016)

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Spoedrestauratie 7 weeën.

Nog te voorziene werken

Onderhoudsdossiertjes op te maken voor o.a. portalen, orgel.
Restauratie beiaard.
Volledige vernieuwing van elektriciteitsinstallatie.
Vervanging tochtportalen.
Herstelling vochtinsijpeling kooromgang.

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk in zijn ruimtelijke omgeving (www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk bevindt zich in het centrum van de stad.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien de centrale ligging is de Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 100m, station Mechelen op ca. 750m).

Er bevinden zich enkele betalende parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving van de kerk (Onze-Lieve-Vrouwekerkhof, Onze-Lieve-Vrouwestraat).

Openbare (betalende) parking bevindt zich op de Zandpoortvest (ca. 1km.)

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap.

Huwelijken, uitvaarten, eerste communie, vormsel. Schoolvieringen

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Concerten, tentoonstellingen, voordrachten.

De beiaard dient als oefeninstrument voor de leerlingen van de beiaardschool

Het orgel wordt gebruikt als oefeninstrument voor de leerlingen van de orgelklas van het Stedelijk Conservatorium.

Ontsluiting

Ontsluiting Torens aan de Dijle do t/m di 13-16/17 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstige gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktenamewerd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

Occassioneel gebruik voor concerten, tentoonstellingen en voordrachten.

Ontsluiting

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk blijft toeristisch ontsloten via Torens aan de Dijle vzw.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk blijft in gebruik voor de eredienst voor de lokale gemeenschap. In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw, blijft het actuele en occasionele gebruik voor concerten, tentoonstellingen en voordrachten behouden. Bovendien worden zowel beiaard als orgel gebruikt als oefeninstrument voor de leerlingen van beiaardschook en conservatorium. Er wordt geen andere nevenbestemming voorgesteld. Naast zijn religieuze hoofdfunctie, is de Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat in voor de toegankelijkheid.

De Onze-Lieve-Vrouw over de Dijlekerk maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle",

Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken.

Momenteel wordt door de vzw Torens aan de Dijle per kerk een evenwicht gezocht tussen de toekomstige hoofdfunctie en het medegebruik en/of de nevenbestemmingen. Hierbij wordt rekening gehouden met de eigenschappen van de verschillende kerken, de ligging, hun roerend erfgoed enz.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op westgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op zuidgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, zicht op zuidgevel en koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2014)

Afb 10: Interieur, zicht vanaf triforium
(©stad Mechelen dienst MZ, 2013)

Afb 11: Interieur, zicht op inkomportaal west
(©stad Mechelen dienst MZ, 2014)

Afb 12: Interieur, zicht op inkomportaal noord
(©stad Mechelen dienst MZ, 2014)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10097/2010/B, 2010.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3899>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00548.htm)

Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/o.l.vrouw-over-de-dijlekerk>)

ONZE-LIEVE-VROUW VAN LELIËNDAALKERK

Afb 1: Voorgevel Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerendergoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Onze-Lieve-Vrouw- van Leliëndaalkerk

Locatie

Mechelen

Adres: Bruul 52-56, 2800 Mechelen

Kadasternummer: 12025/D0250/00Y000

Parochie

Huis van Leliëndaal

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar/beheer

vzw Huis van Leliëndaal (Jezuïeten)

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 3851)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd

Subtype:

Monument (ID 7467)

Objectnummer:

OA000319

Datum besluit:

K.B. 25 maart 1938

Omschrijving:

Norbertinessenpriorij Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaal: kerk en godshuis

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3851>) en het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad, Torens aan de Dijle".

Stijl

Barok

Kerktype

Eénbeukige kerk

Torentype

Centrale slanke toren

Historiek

De kerk bevindt zich aan de voormalige norbertinessenpriorij van Leliëndaal. De zusters hebben daar hun intrek genomen in 1602.

Bouwgeschiedenis

Tussen 1662-1672 wordt de huidige kapel opgericht naar ontwerp van L. Fayd'herbe. In 1687 wordt het huis van de proost rechts naast de kerk gebouwd. In 1900-1901 werd het koor overgebracht naar het westen onder de Jezuïeten door architect Ph. Van Boxmeer.

Beschrijving gebouw

Eenvoudige plattegrond: éénbeukige kerk van vijf traveeën oorspronkelijk uitlopend op een hexagonaal koor ten oosten waarvoor een schijngewel met halsvormige top (Bruul). Koor met halfronde koepel later overgebracht naar de uiterste westtravee. Tegen de westgevel staat een centrale slanke toren op rechthoekige plattegrond geflankeerd door recentere bijgebouwen onder lessenaarsdak; kleine vierkante traptoren aan de zuidwesthoek.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sobere inrichting. De wijzigingen van gevel en interieur geven een vervormd beeld van de oorspronkelijke kloosterkerk.

Barok altaar, 17de eeuwse doksaal, 20ste eeuwse biechtstoelen, preekstoel en lambrisering.

Enkele schilderijen en beelden.

Orgel begin 20ste eeuw.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 44m x 13m) bestaat uit één beuk uitlopend op een half rond koor. Achter het hoofdaltaar (naast de sacristie) bevindt zich de weekkapel (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw). De ruimte van de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk leent zich niet voor een fysieke opsplitsing.

Nevenruimte, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Achteraan links naast het koor bevindt zich de sacristie. Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Naast de kerk, met rechtstreekse toegang, bevindt zich Jezuïetenhuis, met ontvangstruimte en woongelegenheden. Verder maakt de kerk deel uit van het complex Leliëndaal, dat momenteel gebruikt wordt door de stad Mechelen (kantoren stadsdiensten en Sociaal huis, beiaardschool). Het binnengebied werd recent aangelegd tot Sint-Mettetuin.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (vloerverwarming) werd recent vernieuwd

In de gang naar de sacristie is sanitair aanwezig.

Toegankelijkheid

De Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijlekerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoeederen

De kerk is rijk aan roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De eigenaar beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de opmaak van het beheersplan zal deze inventaris worden geactualiseerd.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoeederen (cfr. onroerenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de vzw Huis van Leliëndaal (Jezuïeten) en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk is in goede staat, doch het schilderwerk dient dringend te worden opgefrist.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Restauratie van de gevels en daken (2001-2003)
Reiniging voorgevel (2014)
Restauratie Mariabeeld in voorgevel (2015)
Dringende instandhoudingswerken meubilair (2016)

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Restauratie orgel: dossier reeds opgemaakt, wacht op restauratiepremie.

Nog te voorziene werken

Onderhoudswerken/restauratie interieur: dossier op te maken na opmaak beheersplan.

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de eigenaar, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de eigenaar de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk bevindt zich in het centrum van de stad.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien de centrale ligging is de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk goed bereikbaar (bushaltes op minder dan 100m, station Mechelen en Mechelen-Nekkerspoel op resp. 900m en 1km). Er bevinden zich geen parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving van de kerk. Openbare (betalende) parking Grote Markt bevindt zich op ca. 300m.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Weekendvieringen lokale gemeenschap, dagelijkse eucharistievieringen.
Biechtgelegenheid dinsdagnamiddag – zaterdagvoormiddag.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

Ontsluiting Torens aan de Dijle/Jezuïeten weekdays 9-17 uur, zon- en hoogdagen 13-17 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstige gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

/

Ontsluiting

De dagelijkse ontsluiting, verzorgd door de Jezuïeten, zal ook in de toekomst worden verzekerd, in overleg met Torens aan de Dijle vzw.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk blijft in gebruik voor de eredienst voor de lokale gemeenschap (integratie werking Catharinaparochie). Tevens wordt de kerk vaak als stille ruimte voor toevallige voorbijgangers gebruikt.

Naast zijn religieuze hoofdfunctie, is de Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk ook toeristisch zeer belangrijk. De vzw Torens aan de Dijle staat samen met de vzw Huis van Leliëndaal (Jezuïeten) in voor de toegankelijkheid.

De Onze-Lieve-Vrouw van Leliëndaalkerk maakt, samen met 7 andere historische kerken van de Mechelse binnenstad, deel uit van "Torens aan de Dijle",

Deze 8 historische kerken bevinden zich op loopafstand van elkaar. Ze blijven in gebruik voor de eredienst en worden toeristisch als één ensemble gepromoot. In 2012 werd het "Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle" opgesteld. Hierin wordt een globale visie geformuleerd voor de ontsluiting en toekomst van de 8 historische kerken.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 6: Extérieur, zicht op gerestaureerd Mariabeeld
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 7: Extérieur, zicht westgevel
vanuit Sint-Mettetuin
(©stad Mechelen dienst MZ, 2016)

Afb. 8: exterieur, zicht noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2013)

Afb 9: Interieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb. 10: Interieur, zicht op inkom en orgel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 11: Interieur, zicht op inkom
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb. 12: Interieur, zicht op noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2006)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10716/2006/B; 2006, A-45/10716/2006/I, 2006; A-45/10716/2007WI, 2007.

Beleids- en ontsluitingsplan voor het ensemble van de historische kerken van de Mechelse binnenstad. Torens aan de Dijle.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3851>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00614.htm)

Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/o.l.vrouw-van-leliendaalkerk>)

SINT-JAN BERCHMANSKERK

Afb 1: Voorgevel Sint-Jan Berchmanskerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afbeelding 2: Inplantingsplan kerk en school
(www.geo.onroenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE**Naam**

Sint-Jan Berchmanskerk

Locatie

Mechelen

Adres: Brusselsesteenweg 51, 2800 Mechelen

Kadastrummer: 12025/E0232/00Z000

Parochie

Emmaüs

Pastorale zone

Emmaüs

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Emmaüsparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1393)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd

Subtype:

Monument (ID 6009)

Objectnummer:

OA001407

Datum besluit:

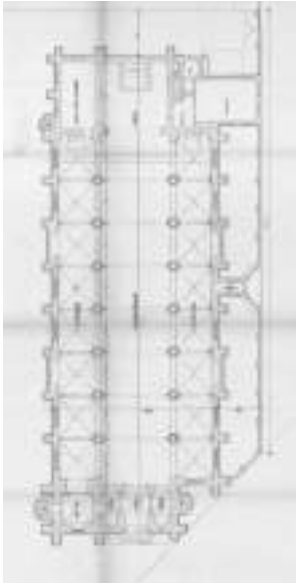
M.B. 10 juli 1997

Omschrijving:

Parochiekerk Sint-Jan Berchmans

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Jan Berchmanskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1393>).

Stijl

Neogotiek (laat)

Kerktype

Kruisbasiliek

Torentype

Vierledige noordertoren met ingesnoerde spits

Historiek

De bouw van de Sint-Jan Berchmanskerk is gekaderd in de ontwikkeling van de omliggende wijk.

Bouwgeschiedenis

De kerk werd gebouwd in 1910-1912, naar ontwerp van Henri Meyns (1858-1929). Na schade van WOII werden in 1986 herstellingswerken uitgevoerd onder leiding van D. Beeck. In 1986 vonden er nog eens restauratie- en herstellingswerken plaats onder leiding van architecten L. Doms en J.P. Verhelst.

Beschrijving gebouw

De plattegrond bestaat uit een driebeukig transeptloos schip, een voorportaal met aanleunende toren en een koor met aansluitende sacristie en voormalig magazijn.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Neogotisch meubilair en beeldhouwwerk, gelijktijdig ontworpen met de kerk door Jan Gerrits uit 1911.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 57m x 20m) bestaat uit een inkomsas, hoofdbeuk met 2 zijbeuken en koor (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw). De ruimte van de Sint-Jan Berchmanskerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Links naast het koor bevindt zich de weekdagkapel, aan de rechterzijde van het koor bevindt zich de sacristie. Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie werd recent vernieuwd.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) werd recent vernieuwd.

In de omgeving van de sacristie bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Sint-Jan Berchmanskerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdinkom.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensdecreet 2004).

In het kader van de toekomstige opmaak van het beheersplan zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Jan Berchmanskerk is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de Sint-Jan Berchmanskerk is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Herstellingswerken aan het exterieur en glas-in-lood (2015-2016)

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Vervanging of herstel van de ramen van de sacristie.

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Jan Berchmanskerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Jan Berchmanskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Jan Berchmanskerk bevindt zich in een stedelijke woonwijk, gelegen ten zuidwesten van het stadscentrum, op een belangrijke invalsweg naar de stad.

De kerk maakt deel uit van de gelijktijdig gebouwde site met de Sint-Jan Berchmansschool.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn ligging langs een invalsweg van de stad, is de Sint-Jan Berchmanskerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 20m).

Er bevinden zich enkele parkeerplaatsen in de omgeving van de kerk.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap
Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie, vormsel.
Schoolvieringen.

Actueel medegebruik

Zondagvieringen Syrische Christenen

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

Ontsluiting: kerk open alle dagen 8.30-16 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstige gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Jan Berchmanskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

In de toekomst blijft de Sint-Jan Berchmanskerk ook in medegebruik door de Syrisch-Orthodoxe gemeenschap.

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

/

Ontsluiting

De Sint-Jan-Berchmanskerk blijft ontsloten (alle dagen 8.30-16 uur).

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Jan Berchmanskerk blijft in gebruik voor de eredienst, zowel voor de lokale gemeenschap als voor de Syrisch-Orthodoxe gemeenschap.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op westgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2007)

Afb. 6: Extérieur, zicht op toren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 7 : Extérieur, zicht op de zuidgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2015)

Afb 8: Interieur, zicht op inkom en doksaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2007)

Afb 9: Interieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2007)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10018/2008/B, 2008.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3466>)

Kerken in Vlaanderen

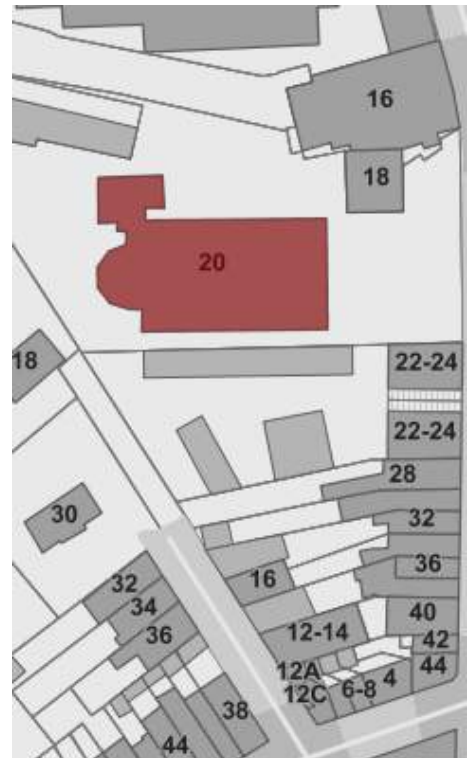
(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00604.htm)

Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/sint-jan-berchmanskerk>)

SINT-JOZEF COLOMAKERK

Afb 1: Voorgevel Sint-Jozef Colomakerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2016)

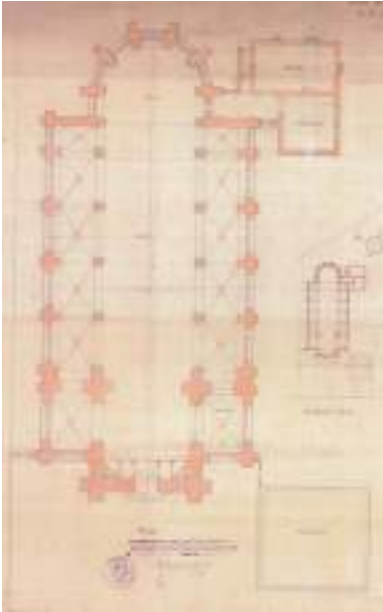
Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

<u>Naam</u>	Sint-Jozef Colomakerk
<u>Locatie</u>	Mechelen Adres: Tervuursesteenweg 20, 2800 Mechelen Kadasternummer: 12025/E0354/00L000
<u>Parochie</u>	Emmaüs
<u>Pastorale zone</u>	Emmaüs
<u>Eigenaar/beheer</u>	Kerkfabriek Emmaüsparochie
<u>Inventaris</u>	
Vastgesteld:	Bouwkundig relict (ID 1540)
Datum besluit:	28 november 2014
<u>Bescherming</u>	
Type:	Beschermd
Subtype:	Monument (ID 6037)
Objectnummer:	OA003530
Datum besluit:	KMB. 8 september 2008
Omschrijving:	Parochiekerk Sint-Jozef Coloma

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Jozef Colomakerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1540>).

Stijl

Neogotiek

Kerktype

Niet-georiënteerde basiliek

Torentype

Driedelige toren met octogonaal klokkenhuis.

Historiek

De bouw van de Sint-Jozef Colomakerk is gekaderd in de ontwikkeling van de omliggende wijk in het gehucht Hanswijkenhoek.

Bouwgeschiedenis

Neogotische kerk gebouwd van 1913-1916 naar ontwerp van E. Careels, ingewijd in 1927. De voorlopige neogotische kerk van 1896-1897 werd omgevormd tot parochiezaal.

Beschrijving gebouw

De plattegrond ontvouwt een voorbouw met ingebouwde toren, een driebeukig schip van vier traveeën, een koor van twee rechte traveeën met zijkoren en vijfzijdige sluiting, en een aan de noordzijde aangebouwde sacristie en bergplaats.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sober neogotisch interieur, afwerking met een bepleistering in imitatie natuursteen.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 45m x 21m) bestaat uit een inkomzas onder doksaal, hoofdbeuk met 2 zijbeuken en koor (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw)..

De ruimte van de Sint-Jozef Colomakerk leent zich voor een architecturale indeling. Om de ruimtelijke ervaring te behouden, werd geopteerd voor het inbrengen van een volume in de ruimte, geen fysieke opsplitsing.

Momenteel zijn de herinrichtingswerken aan de gang. Een box-in-box (met vestiaire, sanitair en berging) wordt in de ruimte ingebracht.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Achteraan rechts naast het koor bevindt zich de sacristie. De kelderverdieping dient als stookplaats, op gelijkvloers is er een sanitair en op de verdieping zullen 2 vergaderzalen worden voorzien. Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Naast de kerk bevindt zich de voormalige pastorie, die via de straatzijde en de binnentuin bereikbaar is. De pastorie is momenteel in gebruik als vergaderruimten en als jeugdlokalen voor de plaatselijke chiro.

Aangebouwd tegen de pastorie bevindt zich Feestzaal 't Kranske (voormalig parochiecentrum). De ruimten (gelagzaal, feestzaal) worden gebruikt voor allerlei socio-culturele activiteiten en feesten. Hier is een keuken, sanitair en berging aanwezig.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie wordt tijdens de lopende herinrichtingswerken en gedeeltelijke interieurrestauratie vernieuwd.

De verwarmingsinstallatie (vloerverwarming) wordt tijdens de lopende herinrichtingswerken en gedeeltelijke interieurrestauratie vernieuwd.

Tijdens de herinrichtingswerken wordt sanitair en kitchenette voorzien in de nieuwe box-in-box.

Toegankelijkheid

De Sint-Jozef Colomakerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de nieuwe deuropeningen in de noordgevel, bereikbaar via de zijtuin.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de toekomstige opmaak van het beheersplan zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Jozef Colomakerk is in goede staat, de exterieurrestauratie werd afgerond in 2016.

Interieur

Bij de opmaak van dit kerkenbeleidsplan waren de herinrichtingswerken en een deel van de interieurrestauratie in uitvoering. Deze werken zullen beëindigd zijn in de zomer 2017. De verdere interieurrestauratie start na toekenning van de restauratiepremie.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Exterieurrestauratie fase 1 (2008-2011) en fase 2 (2014-2016)

Werken in uitvoering

In augustus 2016 werd gestart met de herinrichtingswerken en een deel van de interieurrestauratie, zodat de kerk vervroegd in gebruik kan worden genomen (voorzien augustus 2017).

Geplande werken

Afwerking interieurrestauratie: restauratiedossier staat op wachtlijst voor de restauratiepremie.

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

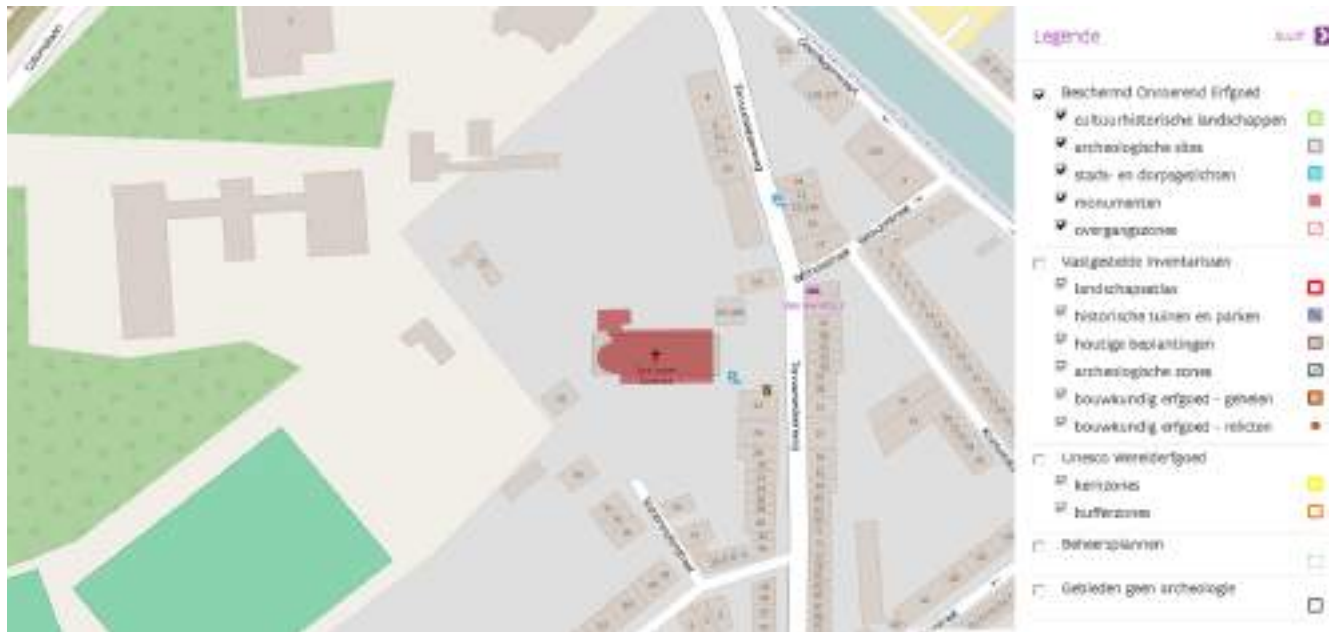
Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Jozef Colomakerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Jozef Colomakerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Jozef Colomakerk bevindt zich in een stedelijke woonwijk, gelegen ten zuiden van het stadscentrum, op een belangrijke invalsweg naar de stad.

Naast de kerk bevindt zich de pastorie en parochiecentrum 't Kranske. Op de terreinen achter de kerk en pastorie bevinden zich de lokalen van de plaatselijke jeugdbeweging.

In de onmiddellijke omgeving bevindt zich ook basisschool Sint-Jozef Coloma.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn ligging langsheen een invalsweg van de stad, is de Sint-Jozef Colomakerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 100m, station Mechelen op ca. 250m).

Er bevinden zich enkele parkeerplaatsen in de omgeving van de kerk. Openbare (betalende) parking achter station Mechelen (ca. 200m)

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap.

Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie, vormsel.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstige gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktenamewerd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Jozef Colomakerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

De Sint-Jozef Colomakerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, momenteel is de herinrichting voor de ingebruikname in uitvoering.

Valorisatie

/

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Jozef Colomakerk blijft in gebruik voor de eredienst voor de lokale gemeenschap. Daarnaast zal de kerk ook een nevenbestemming krijgen. Hiervoor werd in 2008 een traject opgestart voor de herinrichting van de Sint-Jozef Colomakerk, zodat deze gebruikt kan worden voor gemeenschapsactiviteiten. Er werd geopteerd voor een box-in-box-constructie die zal worden ingebracht in de zijbeuk van de kerk. In deze nieuwe constructie worden vestiaire, berging, sanitaire ruimten en keuken voorzien. Deze herinrichtingswerken zijn momenteel in uitvoering.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voorgevel en pastorie
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op de voorgevel, pastorie
en parochiecentrum
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb. 8: Extérieur, zicht op zuidgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

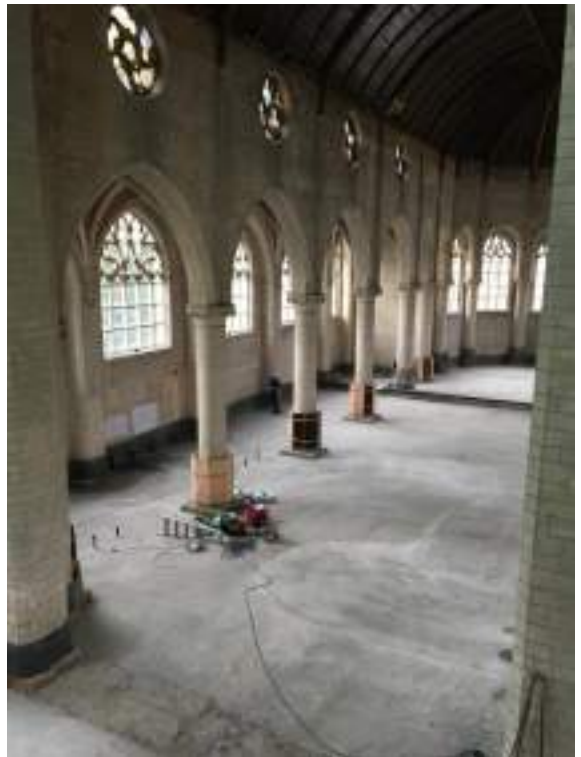
Afb 9: Interieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb. 10: Extérieur, zicht op inkom en doksaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 11: Interieur, zicht naar noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb. 12: Interieur, zicht vanop doksaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10786/2012/B

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10786/2015/NB1

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1540>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00605.htm)

Stad Mechelen

(<https://www.mechelen.be/sint-jozef-colomakerk>)

HEILIG KRUISKERK

Afb 1: Voorgevel Heilig Kruiskerk
(@stad Mechelen dienst MZ, 2008)

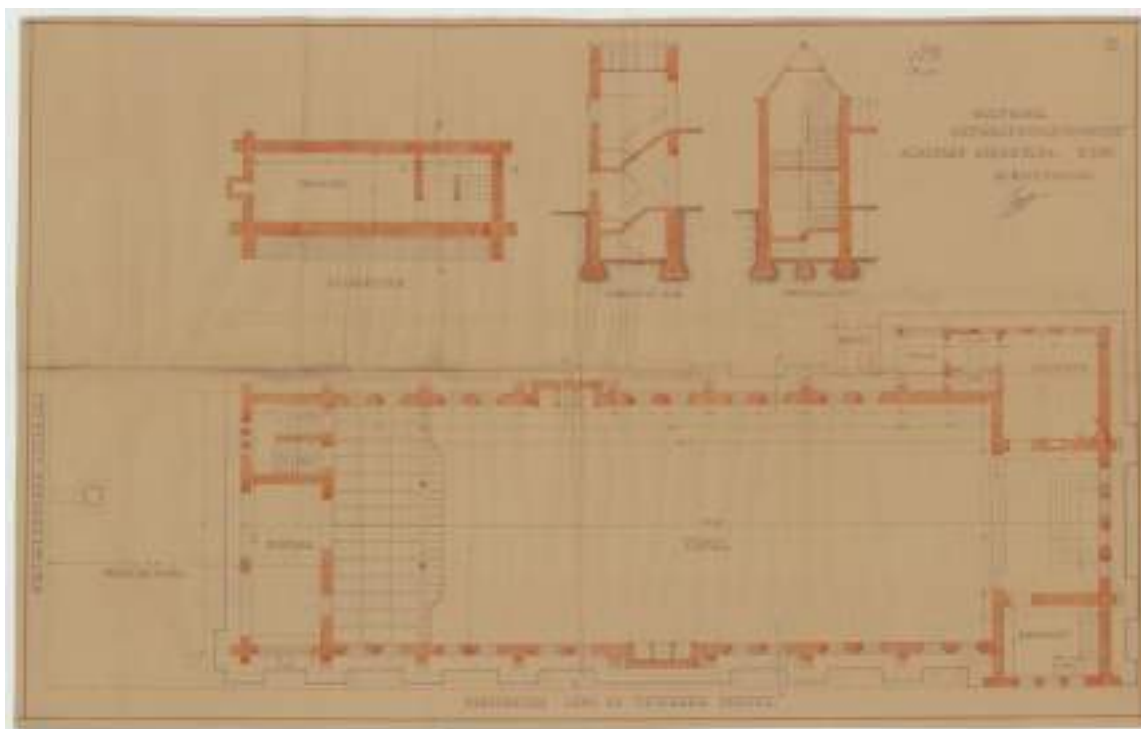
Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

<u>Naam</u>	Heilig Kruiskerk
<u>Locatie</u>	Mechelen Adres: Antwerpsesteenweg 42, 2800 Mechelen Kadasternummer: 12402/B0453/00V000
<u>Parochie</u>	Catharina
<u>Pastorale zone</u>	Catharina
<u>Eigenaar/beheer</u>	Kerkfabriek Catharinaparochie
<u>Inventaris</u>	
Vastgesteld:	Bouwkundig relict (ID 1347)
Datum besluit:	28 november 2014
<u>Bescherming</u>	
/	

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Heilig Kruiskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1347>).

Stijl

Neoromaans

Kerktype

Zaalkerk

Torentype

/

Historiek

Oorspronkelijk kapelanie afhankelijk van Sint-Catharinaparochie, sedert 1951 zelfstandige parochie.

Bouwgeschiedenis

De bouw van de Heilig Kruiskerk startte op 12 november 1933, inwijding op 3 mei 1934.

Beschrijving gebouw

Eenbeukig schip van zeven traveeën en vlak afgesloten koor onder zadeldak met dakruiter. Aanleunende doopkapel, voor- en zijportaal.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sober interieur.

Houten kruisbeeld, uit het laatste kwart van de 15de eeuw of het eerste kwart van de 16de eeuw, afkomstig van de kapel van het Bruine Kruis.

In de doopkapel, bronzen bas-reliëf gesigneerd O. De Klerck.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 36m x 11m) bestaat uit inkomportaal, één beuk uitlopend in vlak koor (cfr. 2.1. *Beschrijving gebouw*). De ruimte van de Heilig Kruiskerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Links van het koor bevindt zich de sacristie, rechts een berging. Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) wordt in 2017 vernieuwd.

In de sacristie is een sanitair aanwezig.

Toegankelijkheid

De Heilig Kruiskerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdinkom.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoeederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Heilig Kruiskerk is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de Heilig Kruiskerk is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Schilderwerken interieur

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Dakherstelling.

Vernieuwing verwarmingsinstallatie.

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud:

De stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van de niet-beschermd kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Heilig Kruiskerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Niet van toepassing

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Heilig Kruiskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Heilig Kruiskerk bevindt zich langs een belangrijke invalsweg (Antwerpsesteenweg) naar de stad, ten noorden van het stadscentrum.

De kerk bevindt zich tussen de Provinciale Technische School en de Vrije Basisschool Don Bosco.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn ligging langs een invalsweg van de stad, is de Heilig Kruiskerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 150m).

Er zijn parkeerplaatsen naast de kerk.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap
Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

Ontsluiting Mariakapel week 9-16.30 uur / zondag 9-10.30 uur

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT

5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Heilig Kruiskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

Occassioneel gebruik voor gemeenschapsactiviteiten, pastorale bijeenkomsten en catechese.

Ontsluiting

De ontsluiting van de Mariakapel blijft behouden.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Heilig Kruiskerk blijft in gebruik voor de eredienst voor de lokale gemeenschap.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw, kan de kerkruimte in de toekomst ook occasioneel worden gebruikt voor gemeenschapsactiviteiten, pastorale bijeenkomsten, catechese, enz.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op voorgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op voorgevel en noordgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op voorgevel en zuidgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, zicht op zuidgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, zicht naar koor
(@stad Mechelen dienst MZ, 2008)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, 12473/2016/B.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1347>)

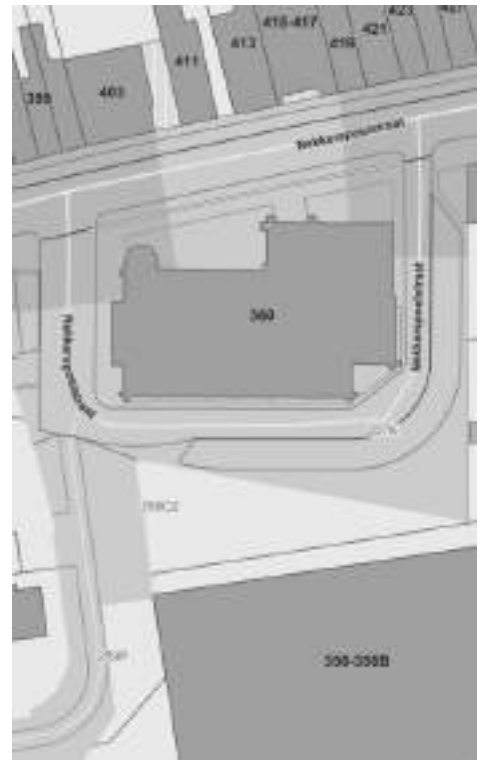
Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00610.htm)

SINT-LIBERTUSKERK

Afb 1: Voorgevel Sint-Libertuskerk
(stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Sint-Libertuskerk

Locatie

Mechelen

Adres: Nekkerspoelstraat 360, 2800 Mechelen

Kadasternummer: 12402/C0257/00H000

Parochie

Sint-Pieter

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Catharinaparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1500)

Datum besluit:

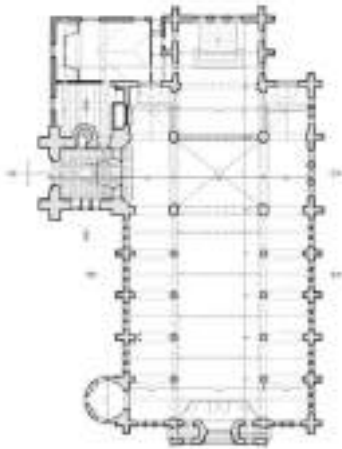
28 november 2014

Bescherming

/

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Libertuskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1500>).

Stijl

Neogotiek

Kerktype

Georiënteerde basiliek

Torentype

Vierledige toren

Historiek

De eerste kerk op Nekkerspoel bevond zich in 't Leitje; deze zogenaamde "Heilige Geestkapel", opklimmend tot circa 1150 werd in 1255 tot parochiekerk verheven; in de loop der jaren vergroot, werd ze in 1578 door de calvinisten verwoest. Van 1585 tot 1603, het jaar waarin de parochie van Nekkerspoel werd afgeschaft, werden de kerkdiensten gehouden in een tot kapelm omgevormd gebouw aan de Nekkerspoelstraat dat tot 1797 als hulpkerk in gebruik bleef.

Bouwgeschiedenis

In 1885 werd naar ontwerp van architect H. Meyns een nieuwe hulpkerk (Nekkerspoelstraat 366, huidige parochiecentrum De Brug) opgericht, in 1888 verheven tot parochiekerk.

De huidige neogotische kerk naar ontwerp van architect Ph. Van Boxmeer is van 1911-1913.

Herstellingwerken ingevolge oorlogsschade in 1915 en na 1945; in

1985-1987 werden in het hoogkoor een steunconstructie en een vals plafond aangebracht.

Beschrijving gebouw

Vrijstaande, georiënteerde basiliek met driebeukig schip van vijf traveeën, ingebouwd transept en recht afgesloten koor van twee traveeën met zijkoren; tegen de noordgevel aangebouwde driekwartronde doopkapel (ter hoogte van de inkom), toren, magazijn - nu weekkapel - en sacristie (ter hoogte van transept en koor).

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Bepoetst en beschilderd interieur.

Neogotische biechtstoelen.

Glasramen door L. Pluys.

In weekkapel, gepolychromeerd houten Onze-Lieve-Vrouwebeeld met kind met wereldbol en scepter, Mechels werk uit de tweede helft van de 16de eeuw, afkomstig van vroegere Heilige Geestkapel.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 46m x 20m) bestaat uit inkomportaal, hoofdbeuk en 2 zijbeuken, ingebouwde dwarsbeuk en recht afgesloten koor. Aan de noordzijde is aangebouwde toren met inkomsas (cfr. 2.1. *Beschrijving gebouw*).

Indien gewenst kan de kerkruimte van de Sint-Libertuskerk worden voorzien van een architecturale indeling. Om de ruimtelijke ervaring te behouden, wordt best gewerkt met het inbrengen van een volume in de ruimte, geen fysieke opsplitsing.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Links naast het koor is sacristie en weekkapel.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is verouderd.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) werd recent vernieuwd (nieuwe ketel en brander).

In de sacristie is een sanitair aanwezig.

Toegankelijkheid

De Sint-Libertuskerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de grote ingangspoort aan Nekkerspoel (onder toren).

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuuroederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Libertuskerk is in redelijke staat, voornamelijk het dak en dakwaterafvoeren vertonen schade. De oudere leien zijn verweerd, hier en daar zijn er ernstige daklekken tgv wegvallend steenwerk van de toren, onderliggend houtwerk is ingerot. Er zijn verspreid ook enkele verticale scheuren in het metselwerk.

Interieur

Het interieur van de Sint-Libertuskerk is in redelijke staat. Door vochtinfiltratie is er lichte schade aan het pleisterwerk. We merken ook lichte scheurvorming in de gewelven, in de toren is een stenen gewelf gedeeltelijk ingestort.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Herstellingswerken toren

2011: herplaatsen kruis en haan.

2016: Herstelling galmborden

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Herstel gevel en dekstenen.

Nog te voorziene werken

Vernieuwen van de dakbedekking en regenwaterafvoeren. Herstel aan het metselwerk en de gewelven. Herstel binnenbepleistering.

Onderhoud:

De stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van de niet-beschermd kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Libertuskerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Niet van toepassing.

The screenshot shows a map of the Herengracht canal in Amsterdam. The canal is highlighted in yellow. The surrounding area is filled with buildings and streets. A legend on the right side of the map lists the categories and their corresponding colors:

- ☒ Beschermde Ontbrekend Erfgoed
 - ☒ gemeentelijke monumenten
 - ☒ archeologische sites
 - ☒ veld- en diergastheeren
 - ☒ monumenten
 - ☒ overgangswaarden
- ☒ Voorgestelde monumenten
 - ☐ beschermde monumenten
 - ☐ monumenten te maken en parken
 - ☐ huidige beschermde monumenten
 - ☒ archeologische zones
 - ☒ breedte van erfgoed - gebieden
 - ☒ breedte van erfgoed - velden
- ☐ UNESCO werelderfgoed
 - ☒ werelderfgoed
 - ☒ cultureel erfgoed
- ☐ monumentenplan
- ☐ Gebieden geen archeologie

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zaterdagvieringen lokale gemeenschap
Huwelijken, uitvaarten.
Schoolvieringen.

Actueel medegebruik

Zondagvieringen Chaldeeuwse christenen.

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Libertuskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

De Sint-Libertuskerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Valorisatie

/

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Libertuskerk blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap. Daarnaast zal voor de kerkruimte een passende nevenbestemming worden gezocht. Het onderzoek naar een toekomstige nevenbestemming wordt in 2018 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

ILLUSTRATIES

Afb. 5: Extérieur, zicht op westgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb. 6: Extérieur, zicht op oostgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 7: Extérieur, zicht op zuidgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 8: Interier, zicht op koor
(@stad Mechelen, dienst MZ, 2006)

Afb. 9: Interieur, schip
(@stad mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 10: Interier, zijbeuk noord
(@stad Mechelen, dienst MZ, 2006)

Afb. 11: Interieur, zijbeuk zuid
(@stad mechelen dienst MZ, 2006)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10385/2012/B.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10385/2014/I.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1500>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00608.htm)

HEILIG HARTKERK

Afb 1: Straatbeeld Heilig Hartkerk
(@stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

<u>Naam</u>	Heilig Hartkerk
<u>Locatie</u>	Mechelen Adres: Adegemstraat 95, 2800 Mechelen Kadasternummer: 12025/E1005/00F000
<u>Parochie</u>	Lieve-Vrouwe
<u>Pastorale zone</u>	Lieve-Vrouwe
<u>Eigenaar/beheer</u>	Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie
<u>Inventaris</u>	
Vastgesteld:	Bouwkundig relict (ID 3749)
Datum besluit:	28 november 2014
<u>Bescherming</u>	
/	

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Heilig Hartkerk
(@ Monumentenwacht Vlaanderen vzw)

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3749>).

Stijl

Neoromaans

Kerktype

Driebeukige kruisbasiliek

Torentype

Vierkante westtoren

Historiek

Sinds 1898 was een "succursale parochie van het Heilig Hert" opgericht.

Bouwgeschiedenis

Deze neoromaanse kerk werd gebouwd in 1901 tussen gewone rijhuizen volgens ontwerp van Henri Meyns. Het volgende jaar, in 1902 werd de kerk ingewijd.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een driebeukige kruisbasiliek met schip van drie dubbele traveeën, transept van een en een half uitstekende travee en zuidwaarts georiënteerd koor van drie traveeën met vlakke koorsluiting onder gecombineerde bedaking. Koor ingebouwd tussen zijkapel (in het zuidwesten) en sacristie (in het zuidoosten).

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sober interieur.

Indrukwekkende marmeren preekstoel.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 45m x 21m) bestaat uit een hoofdbeuk en 2 zijbeuken, dwarsbeuk en koor met vlakke koorsluiting. De ruimte van de Heilig Hartkerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Links van het koor bevindt zich de sacristie, rechts een ruime zijkapel met beeld van Sint-Antonius, die via afzonderlijke ingang bereikbaar is.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is verouderd

De verwarmingsinstallatie is verouderd.

Er is geen sanitair aanwezig.

Toegankelijkheid

De Heilig Hartkerk is niet toegankelijk voor personen met een handicap.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Heilig Hartkerk is in goede staat, met uitzondering van het dak.

Interieur

Het interieur van de Heilig Hartkerk is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

/

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Aanpassing elektrische installatie.

Veiligheidsvoorzieningen volgens verslag brandweerinspectie.

Nog te voorziene werken

Herstelling dak.

Onderhoud:

De stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van de niet-beschermden kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Heilig Hartkerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Niet van toepassing

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Heilig Hartkerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerendergoed.be)

3.1. Ligging

De Heilig Hartkerk bevindt zich in het centrum van de stad.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn ligging in het centrum van de stad, is de Heilig Hartkerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 250m).

Er zijn enkele parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving, langsheen de Adegemstraat, van de Heilig Hartkerk. Openbare (betalende) parking Lamot bevindt zich op ca. 350m.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Geen vieringen voor de lokale gemeenschap.

Actueel medegebruik

Weekendvieringen Russisch-Orthodoxe gemeenschap

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

Ontsluiting Kapel Sint-Antonius alle dagen 9-17 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Heilig Hartkerk in gebruik voor de eredienst, doch niet voor de lokale gemeenschap.

Toekomstig medegebruik

De kerk zal door de Russisch-Orthodoxe gemeenschap worden gebruikt voor de eredienst.

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

/

Ontsluiting

Ontsluiting Kapel Sint-Antonius alle dagen 9-17 uur.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Heilig Hartkerk blijft in gebruik voor de eredienst, meer bepaald voor de Russisch-Orthodoxe gemeenschap.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op voorgevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op achtergevel
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, straatbeeld
(@stad mechelen, dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, straatbeeld
(@stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, zicht op koor
(@stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 10: Interieur, schip
(@stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 11: Interieur, Sint-Antoniushof
(@stad mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 12: Interieur, preekstoel
(@stad mechelen dienst MZ, 2006)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/11951/2016/WB

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/3749>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00598.htm)

SINT-NIKLAASKERK (LEEST)

Afb 1: Voorgevel Sint-Niklaaskerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerendergoed.be)

1. IDENTIFICATIE**Naam**

Sint-Niklaaskerk

Locatie

Leest (deelgemeente Mechelen)
Adres: Leest-Dorp 1B, 2811 Leest
Kadasternummer: 12020/B0462/00A000

Parochie

Lieve-Vrouwe

Pastorale zone

Lieve-Vrouwe

Eigenaar

stad Mechelen

Beheer

Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1636)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd

Subtype:

Monument (ID 4405)

Objectnummer:

OA000995

Datum besluit:

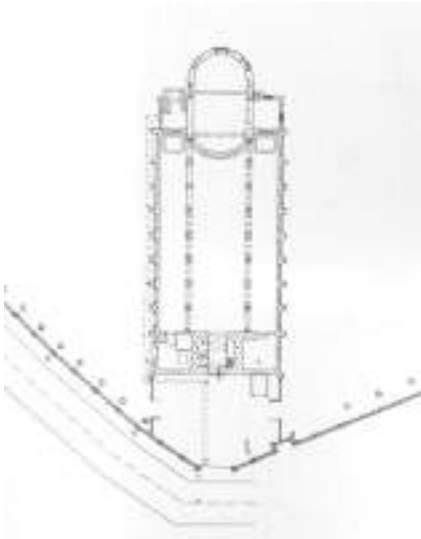
M.B. 28 april 1998

Omschrijving:

Parochiekerk Sint-Niklaas met kerkhof en ommuring.

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Niklaaskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1636>).

Stijl

Neogotiek, romaans

Kerktype

Pseudo-basiliek, transeptloos

Torentype

Geveltoren

Historiek

De Sint-Niklaasparochie van Leest wordt voor het eerst vermeld in 1129, in een oorkonde van bisschop Burchard van Kamerrijk.

Bouwgeschiedenis

De kerk werd opgericht in het begin van de 12de eeuw en werd vermoedelijk voorzien van romaanse stijlenmerken. Deze zijn nog terug te vinden in de onderbouw van de toren die een eerste keer werd herbouwd in 1407. Door de beperkte omvang en de slechte staat wordt de kerk tussen 1852-1855 heropgebouwd in neogotische stijl en voorzien van twee zijbeuken.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een driebeukige basiliek met vierkante geveltoren, links en rechts geflankeerd door kapellen.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Neogotisch interieur met sjablonering op de muren.

Neogotisch meubilair.

Enkele gepolychromeerde beelden uit 16de, 17de en 19de eeuw

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 46m x 17m) bestaat uit een inkomportaal, hoofdbeuk met 2 zijbeuken en koor met halfronde beëindiging. (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw). De ruimte van de Sint-Niklaaskerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Vooraan links en rechts van de toren bevinden zich enerzijds het stooklokaal, anderzijds de doopkapel. Links en rechts van het koor bevinden zich enerzijds een berging, anderzijds de sacristie.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is in orde

In de berging achteraan naast het koor bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Sint-Niklaaskerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoeederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de toekomstige opmaak van het beheersplan zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoeederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Niklaaskerk is in minder goede staat. Er zijn geen ernstige structurele gebreken maar grotere onderhoudswerken aan dakbedekkingen, metselwerk en glas-inloodramen dringen zich op.

Interieur

Het exterieur van de Sint-Niklaaskerk is in minder goede staat. Door vochtproblemen en aantasting van de houten draagstructuur, is op verschillende plaatsen schade aan het pleisterwerk.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

/

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Exterieurrestauratie: restauratiedossier opgemaakt en ingediend voor restauratiepremie in 2014. Dit omvat grondige restauratie van daken, gevels en glas-in-loodramen.

Nog te voorziene werken

Interieurrestauratie: dossier nog op te starten.

Onderhoud:

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Niklaaskerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Niklaaskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerendergoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Niklaaskerk bevindt zich in het centrum van deelgemeente Leest, langsheen een doorgangsweg.

Rond de kerk bevindt zich het kerkhof met afsluitmuur. Op het kerkhof bevinden zich enkele belangrijke en monumentale grafmonumenten. Kerkhof en afsluitmuur maken deel uit van de bescherming als monument.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging in de deelgemeente Leest is de Sint-Niklaaskerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 100m).

Er bevinden zich slechts enkele parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving van de kerk. Op ca 100m bevindt zich een kleine parking.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zaterdagvieringen lokale gemeenschap.

Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie, vormsel

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Filmvoorstellingen natuurland, concerten.

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Niklaaskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

Occassioneel gebruik voor filmvoorstellingen en concerten.

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Niklaaskerk blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw, blijft het actuele, occasionele gebruik voor filmvoorstellingen en concerten, behouden.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op hoofdinkom en westtoren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op zuidgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op zuidgevel en koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, zicht op noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, hoofdbeuk met zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 10: Interieur, hoofdbeuk met zicht op doksaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 11: Interieur, zijbeuk noord
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 12: Interieur, zijbeuk zuid
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10422/2011/B.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10422/2015/B.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1636>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00611.htm)

SINT-LAMBERTUSKERK (MUIZEN)

Afb 1: Voorgevel Sint-Lambertuskerk
(stad Mechelen dienst MZ, 2012)

Afb 2: Inplantingsplan kerk en omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE**Naam**

Sint-Lambertuskerk

Locatie

Muizen (deelgemeente van de stad Mechelen)
Adres: Muizen-Dorp 4, 2812 Muizen
Kadasternummer: 12409/A0247/00C000

Parochie

Lieve-Vrouwe

Pastorale zone

Lieve-Vrouwe

Eigenaar

Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie/stad Mechelen

Beheer

Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1664)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd

Subtype:

Monument (ID 4414 / 4418)

Objectnummer:

OA001001 / OA005353

Datum besluit:

K.B. 13 februari 1998 / 7 november 2014

Omschrijving:

Parochiekerk Sint-Lambertus / Parochiekerk Sint-Lambertus:
pastorie met omgeving en verbindingsmuur

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Lambertuskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1664>).

Stijl

Modernisme

Kerktype

Eén grote ruimte

Torentype

Bewaarde romaans-gotische toren van de voormalige kerk bevindt zich op enkele meters van de nieuwe kerk.

Historiek

Reeds in de 7de of 8e was er al een bedehuis langs de Dijle dat werd platgebrand door Noormannen. Daarna werd er een achthoekige kerk in Romaanse stijl opgebouwd die rond 1400 werd afgebroken, maar korte tijd nadien verscheen een nieuwe kerk. In de woelige 16e eeuw brandde de kerk af en werd in. Tot in 1772 een brand opnieuw grote schade aanrichtte aan de kerk. In 1862 werden steunberen tegen de toren gebouwd om het overhellen tegen te gaan. In 1944 vernielde een vliegende bom (een V1) de kerk van de Sint-Lambertusparochie.

Bouwgeschiedenis

Een nieuwe kerk werd gebouwd onder leiding van Lucien Engels. Deze nieuwe kerk gebouwd in 1960, ingewijd in 1966, werd gebouwd op de plaats van de oude pastorie en werd verbonden met de oude kerktoeren door middel van een symbolisch beladen verbindingsmuur. In deze moderne kerk staan eenvoud, functionaliteit en symboliek centraal, zowel in interieur als exterieur.

Beschrijving gebouw

De kerk werd opgevat als één grote ruimte, met enkel een kleinere aanbouw voor de weekkapel. Deze eenvoud vertaalt zich ook naar het eerder gesloten exterieur waar enkel de lijnen van het licht geknikte dak en de schuin ingeplante lichtstroken van de zijgevels voor enige beweging zorgen

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

De interieuraankleding bevat een heel aantal symbolische verwijzingen, zoals de doopkapel naast het portaal.

Voor de interieuraankleding werkten enkele kunstenaars nauw samen met architect Engels. Beeldhouwer Rik Poot realiseerde het imposante Sint-Lambertusbeeld tegen de voorgevel en de staties van de kruisweg. De toegangsdeur tot de weekkapel is dan weer versierd met gegraveerde ruiten van de hand van Jules Heyndels.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 42m x 19,50m) bestaat uit een inkom en één grote ruimte (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw). De ruimte van de Sint-Lambertuskerk kan niet fysiek worden opgesplitst, zonder verlies van de architecturale beleving.

Nevenruimte, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Rechts naast de kerkruimte bevindt zich de kleinere weekkapel, waarin de kruisweg zich bevindt. Deze ruimte is door middel van een glazen wand afgescheiden van de hoofdruimte.

Achteraan de kerkruimte bevindt zich de sacristie.

Tegelijkertijd met de bouw van de nieuwe kerk, werd onder hetzelfde volume de naastgelegen pastorie opgetrokken. Deze maakt onlosmakelijk deel uit van het geheel. Op het gelijkvloers bevindt zich een vergaderruimte. Op de verdiepingen bevindt zich een woning (momenteel in gebruik door pastoor).

Los van de kerk bevindt zich de toren van de voormalige Sint-Lambertuskerk, beiden zijn symbolisch verbonden door een muur.

Achteraan is de kerk via koer verbonden met het parochiecentrum Rerum Novarum, waarin zich vergaderzalen en feestzaal bevinden.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) werd recent vernieuwd.

In de ruimte achter pastorie, naast sacristie bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Sint-Lambertuskerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensdecreet 2004).

In het kader van de toekomstige opmaak van het beheersplan zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Lambertuskerk is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de Sint-Lambertuskerk is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Vernieuwing van de verwarmingsinstallatie (2015-2016)

Beveiligingswerken (2016)

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Restauratie van daken en aanverwante (o.a. aanbrengen van dakisolatie op kerk en pastorie). Dit dossier werd opgemaakt en ingediend voor restauratiepremie in 2013 en staat op de wachtlijst.

Nog te voorziene werken

Aanpassing van de oude schakelkasten van de elektriciteit volgens de huidige normen en in overeenstemming met de opmerkingen van de laatste inspectie van ATK.

Het vervangen van de verouderde verlichting in de kerk (o.a. oude spots).

Het vernieuwen van de bevloering in de kerk in het bijzonder de verouderde linoleum.

Wat de pastorie betreft (bouwkundig één geheel met de kerk en eveneens beschermd monument) dienen de ramen vervangen te worden of te worden aangepast aan de huidige thermische normen. Een studie hieromtrent is lopende.

Onderhoud:

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Lambertuskerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Lambertuskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Lambertuskerk bevindt zich in het centrum van deelgemeente Muizen, aan het dorpsplein Muizen-Dorp.

De naastgelegen pastorie vormt één geheel met de kerk.

De toren van de voormalige Sint-Lambertuskerk bevindt zich naast de kerk. Deze is door middel van een symbolisch geladen muur verbonden met de nieuwe kerk en omgeving.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging in de deelgemeente Muizen is de Sint-Lambertuskerk goed bereikbaar (bushalte op ca. 250m).

Er bevindt zich een parking op het centrale dorpsplein (Muizen-Dorp), vlak voor de kerk.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Weekendvieringen lokale gemeenschap
Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie, vormsel.
Catechese.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Concerten.

Ontsluiting

De kerk is alle dagen open van 9-16 uur.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Lambertuskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

Occassioneel gebruik voor concerten.

Ontsluiting

De kerk blijft alle dagen open van 9-16 uur.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Lambertuskerk blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw, blijft het actuele, occasionele gebruik voor concerten behouden.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, voorgevel
(beeldbank Mechelen SME004000032)

Afb 6: Extérieur, zicht op pastorie
(beeldbank Mechelen, SME001007769)

Afb. 7: Extérieur, voor- en zijgevel en inkom weekkapel
(beeldbank Mechelen SME001007764)

Afb 8: Extérieur, toren van de voormalige Sint-Lambertuskerk en verbindingsmuur
(©stad Mechelen dienst MZ, 2012)

Afb 9: Interieur, zicht op altaar
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 10: Interieur, zicht op inkom en doopvont
(beeldbank Mechelen SME001007781)

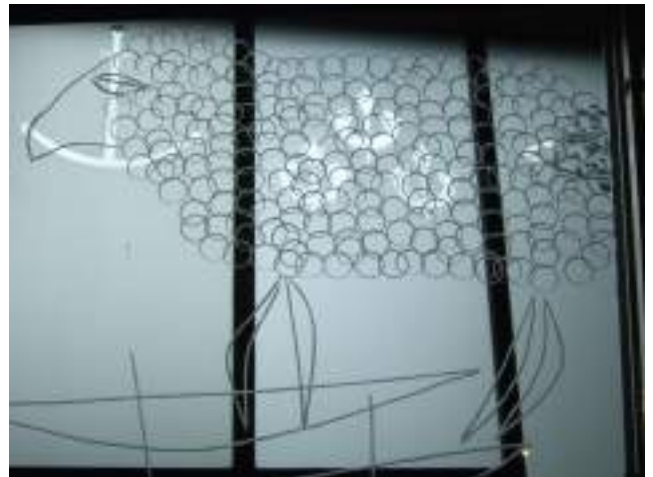
Afb 11: Interieur, zicht op doopkapel en doopvont
(beeldbank Mechelen SME001007775))

Afb 12: Interieur, detail kruisweg (Rik Poot)
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 13: Interieur, terracottabeeld H. Familie (Rik Poot)
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 14: Interieur, glasraam weekkapel (Jules Heyndels)
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/11785/2012/B.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

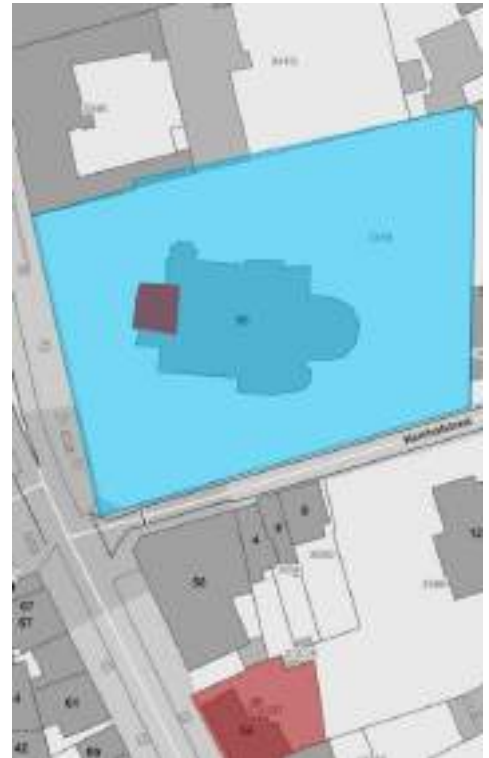
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1644>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00606.htm)

ONZE-LIEVE-VROUW VAN BIJSTANDKERK (WALEM)

Afb 1: Voorgevel Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2016)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerendergoed.be)

1. IDENTIFICATIE**Naam**

Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk

Locatie

Walem (deelgemeente van de stad Mechelen)
Adres: Koning Albertstraat 58, 2800 Mechelen
Kadasternummer: 12037/B0346/00_000

Parochie

Catharina

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar

stad Mechelen

Beheer

kerkfabriek Catharinaparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1699)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd (enkel toren)

Subtype:

Monument (ID 4811)

Objectnummer:

OA002963

Datum besluit:

M.B. 21 januari 1985

Omschrijving:

Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand: toren

Stadsgezicht

De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht 'Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand met kerkhof en kerkhofmuur' (OA002963 – M.B. 21 januari 1985).

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1699>)

Stijl

Gotiek, neogotiek

Kerktype

Georiënteerde driebeukige kruiskerk.

Torentype

Vierkante westertoren

Historiek

Het eerste bedehuis van Walem, waarschijnlijk een dochterkerk van Mechelen, werd volgens archivalia ingewijd op 20/8/1203 door Jean de Béthune, bisschop van Kamerijk. Enkele historici menen dat de huidige toren ondanks veelvuldige aanpassingen tot deze periode opklimt, doch anderen situeren hem in de 14de eeuw.

Bouwgeschiedenis

De oorspronkelijke kerk werd nagenoeg volledig vernield in 1580.

Heropbouw en uitbreiding van de kerk vanaf begin 17de eeuw.

Volledige verieuwing van de kerk begin 20ste eeuw. De kerk werd afgebroken in 1911, enkel toren, koor en transept bleven overeind. Herstelling van zware oorlogsschade in 1921. In 1952 uitgebrand door blikseminslag, waarbij het oorspronkelijk meubilair verloren ging.

Heropbouw in de periode 1956-1957, met uitzondering van de bewaarde toren.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een driebeukige kruiskerk met schip van vier traveeën, een ingebouwde westtoren, zijbeuken van drie traveeën, onregelmatig uitspringend transept (zie verlenging noordtransept in 1869) met vlakke sluiting en een koor van twee traveeën met vijfzijdige sluiting; weekkapel in het noordelijk oksel van koor en transept, ten zuiden sacristie, laatstgenoemde met rond torentje. Driezijdig uitgebouwde doopkapel aan de noordelijke zijbeuk. Vierkante westertoren van drie geledingen onder ingesnoerd tentdak.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Toren met vernieuwd kruisribgewelf in portaal. Kruisribgewelfvlakken van baksteen en natuurstenen ribben.

Meubilair van ca. 1957.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 43m x 22m) bestaat uit een inkomprtaal, hoofdbeuk met 2 zijbeuken, dwarsbeuken en koor met vijfhoekige sluiting (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw).

Indien gewenst kan de kerkruimte van de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandskerk worden voorzien van een architecturale indeling. Om de ruimtelijke ervaring te behouden, wordt best gewerkt met het inbrengen van een volume in de ruimte, geen fysieke opsplitsing.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Links en rechts van het hoogkoor bevinden zich enerzijds de Kongolokapel, anderzijds de sacristie.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde, maar kan verbeteren.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is in orde

In de sacristie achteraan naast het koor bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandskerk is toegankelijk voor personen met een handicap.

Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdingang, wek nog licht verhoogde drempel aan inkomdeur. Het verhoogd kerkhof is te bereiken langs hellend vlak.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensdecreet 2004).

In het kader van de toekomstige opmaak van het beheersplan voor de kerktoren zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroerenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw. en de eigen gegevens van de respectievelijke kerkfabrieken en dienst Monumentenzorg stad Mechelen.

Exterieur

Het exterieur van de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandskerk is in redelijke staat.

De glas-in-loodramen vertonen schade, de natuurstenen monen zijn op verschillende plaatsen gebroken en het glas-in-lood staat hierdoor op verschillende plaatsen bol of glaspanelen zijn gebroken.

Interieur

Het interieur van de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandskerk is in redelijke staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Restauratiewerken toren (2011)

Kleinere onderhoudswerken na inbraak (2016)

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Restauratie glas-in-loodramen (schip). Dossier ingediend bij agentschap Binnenlands Bestuur in 2015.

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud:

De stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van de niet-beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien (enkel voor toren)

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk in zijn ruimtelijke omgeving (www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk bevindt zich in het centrum van deelgemeente Walem, langs de N1 Antwerpen-Mechelen.

De kerk vormt samen met kerkhof en kerkhofmuur het beschermde stadsgezicht 'Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand met kerkhof en kerkhofmuur'.

De kerk is gelegen op een verhoogd kerkhof dat nog in gebruik is.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging in de deelgemeente Walem is de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk goed bereikbaar (bushalte op 50m).

Er bevinden zich enkele parkeerplaatsen langs de straat.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zaterdagvieringen en periodieke zondagsvieringen lokale gemeenschap.
Dopen, huwelijken, uitvaarten , eerste communie.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZocht**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktenamewerd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Valorisatie

/

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

Daarnaast zal voor de kerkruijnte een passende nevenbestemming worden gezocht. Het onderzoek naar een toekomstige nevenbestemming wordt in 2017 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, algemeen aanzicht
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 6: Extérieur, zicht op de toren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2011)

Afb 7: Extérieur, zicht op het koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2007)

Afb 8: Interieur, zicht op het koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb 9: Interieur, zicht op de noordbeuk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb 10: Interieur, zicht op de zuidbeuk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10429/2011/VB.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1699>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00616.htm)

SINT-AMANDUSKERK (HEFFEN)

Afb 1: Voorgevel Sint-Amanduskerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerendergoed.be)

1. IDENTIFICATIE**Naam**

Sint-Amanduskerk

Locatie

Heffen (deelgemeente van de stad Mechelen)
Adres: Heffen-Dorp 15, 2801 Mechelen
Kadasternummer: 12012/A0347/00B000

Parochie

Lieve-Vrouwe

Pastorale zone

Lieve-Vrouwe

Eigenaar

stad Mechelen

Beheer

Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1565)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

Type:

Beschermd

Subtype:

Monument (ID 6036)

Objectnummer:

OA003568 / OA000715

Datum besluit:

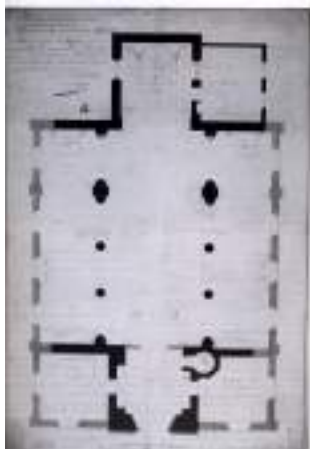
M.B. 3 juni 1986 / M.B. 13 februari 1998

Omschrijving:

Parochiekerk Sint-Amandus met inbegrip van het meubilair /
Parochiekerk Sint-Amandus: kerkhof

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Amanduskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1565>).

Stijl

Gotiek, neogotiek

Kerktype

Georiënteerde driebeukige hallenkerk

Torentype

Westertoren

Historiek

Parochie volgens J. Verbesselt ontstaan in de 9de eeuw, terwijl de oorspronkelijke hallenkerk zou opgericht zijn in de 13de eeuw.

Bouwgeschiedenis

Oorspronkelijke kerk bestond uit een grote vierkante toren onder plat dak, geflankeerd door twee gebouwen (zijbeuken) onder spits dak, gedekt met schaliën. Resten hiervan bleven bewaard in de onderbouw van de toren en de natuurstenen zuilen met vroeg-gotisch kapiteel in de middenbeuk. Zijbeuken verbreed in 1834, eveneens uitbreiding met een doopkapel links en een bergruimte rechts van de toren. Huidig koor en supplementaire sacristie opgericht in 1853

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een georiënteerde, driebeukige hallenkerk op nagenoeg rechthoekige plattegrond, met ingebouwde rechthoekige westtoren, een schip van vijf traveeën en een koor van twee rechte traveeën en een drizijdige sluiting met versneden steunberen, geflankeerd door rechthoekige sacristieën.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Rijkelijk interieur en meubilair (opgenomen in beschermingsbesluit).

17de en 19de eeuwse schilderijen, gepolychromeerd beeldhouwwerk uit 17de, 18de en 19de eeuw. Meubilair uit 18de en 19de eeuw.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 34m x 20m) bestaat uit een inkomsas, hoofdbeuk en 2 zijbeuken en een koor met driezijdige sluiting (cfr. 2.1. *Beschrijving gebouw*).

Indien gewenst kan de kerkruimte van de Sint-Amanduskerk worden voorzien van een architecturale indeling. Om de ruimtelijke ervaring te behouden, wordt best gewerkt met het inbrengen van een volume in de ruimte, geen fysieke opsplitsing.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Rechts van het altaar bevindt zich de sacristie. Links van het altaar is er een lokaal met de verwarmingsinstallatie. De ruimte vooraan in de kerk wordt gebruikt als ontmoetingsruimte. Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is in orde.

In de stookplaats achteraan naast het koor bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Sint-Amanduskerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. eredienstendecreet 2004).

In het kader van de toekomstige opmaak van het beheersplan zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw. en de eigen gegevens van de respectievelijke kerkfabrieken en dienst Monumentenzorg stad Mechelen.

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Amanduskerk is in redelijke staat, kleine herstellingen aan de daken zijn nodig.

Interieur

Het interieur van de Sint-Amanduskerk is in redelijke staat. Er zijn geen uitgesproken schadebeelden. Hier en daar sporen van vocht ten gevolge van waterinfiltratie.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

/

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Onderhoudsdossier aan daken (dossier nog op te maken)

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud:

De dienst Monumentenzorg van de stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van alle beschermde kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Amanduskerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Nog op te maken.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Amanduskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Amanduskerk bevindt zich in het centrum van deelgemeente Heffen, aan het dorpsplein Heffen-Dorp. Rond de kerk bevindt zich een ommuurd kerkhof met 19de eeuwse grafmonumenten en een fraaie eclectische grafkapel.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging in de deelgemeente Heffen is de Sint-Amanduskerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 500m).

Er bevinden zich enkele parkeerplaatsen in de omgeving van de kerk.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap, afwisselend met Sint-Jozefkerk Battel.
Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie.
Schoolvieringen.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Amanduskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

De Sint-Amanduskerk komt in aanmerking voor een nevenbestemming, onderzoek hiernaar moet nog worden opgestart.

Valorisatie

/

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Amanduskerk blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap. Daarnaast zal voor de kerkruimte een passende nevenbestemming worden gezocht. Het onderzoek naar een toekomstige nevenbestemming wordt in 2018 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op zuidgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, zicht op noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, zicht op schip en koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb 10: Interieur, zicht op inkom en orgel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb 11: Interieur, zicht op noordbeuk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb 12: Interieur, zicht op schip en preekstoel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10423/2010/B.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10423/2014I.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

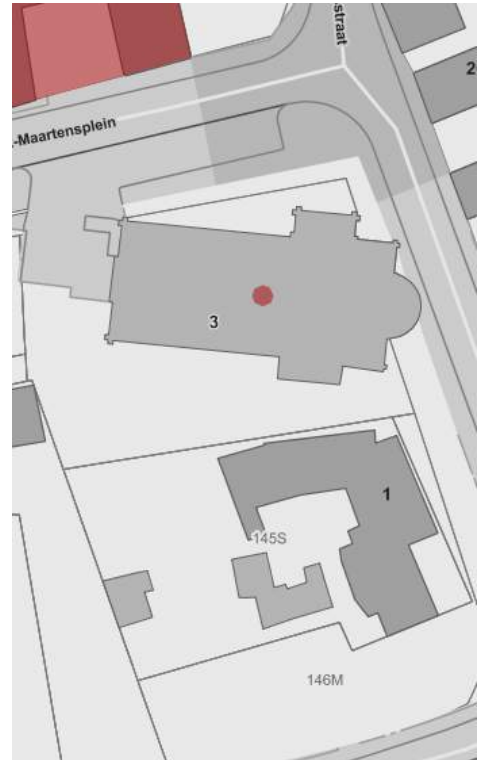
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1565>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00603.htm)

SINT-MARTINUSKERK (HOMBEEK)

Afb 1: Voorgevel Sint-Martinuskerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

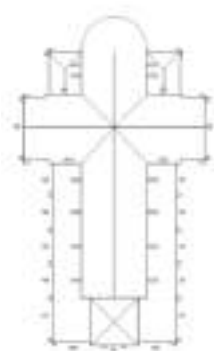
Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

<u>Naam</u>	Sint-Martinuskerk
<u>Locatie</u>	Hombeek (deelgemeente van de stad Mechelen) Adres: Sint-Maartenplein z.nr., 2811 Hombeek Kadasternummer: 12016/A0139/00B000
<u>Parochie</u>	Emmaüs
<u>Pastorale Zone</u>	Emmaüs
<u>Eigenaar/beheer</u>	Kerkfabriek Emmaüsparochie
<u>Inventaris</u>	
Vastgesteld:	Bouwkundig relict (ID1611)
Datum besluit:	28 november 2014
<u>Bescherming</u>	
Type:	Beschermd (enkel orgel)
Subtype:	Monument (ID 6096)
Objectnummer:	OA003569
Datum besluit:	K.B. 12 oktober 1981
Omschrijving:	Parochiekerk Sint-Martinus: orgel

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Martinuskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1611>).

Stijl

Neoromaans

Kerktype

Kruisbasiliek

Torentype

Westtoren

Historiek

Oorspronkelijk ontstaan als villa-hofkerk in de 9de eeuw, de eigenlijke parochiegeschiedenis begon in 1129.

Bouwgeschiedenis

Oorspronkelijk stond hier een romaans éénbeukig kerkje met een rechthoekig koor en een vierkante westtoren. Midden 19de eeuw volledig herbouwd (met uitzondering van de toren). Eerste fase (afbraak oud koor, bouw nieuw koor, transept en arcade) aangevat in 1855; in 1856 bouw zijbeuken, voltooid januari 1857.

Nieuwe periode van bouwactiviteit in 1936-1943, nadat een orkaan in 1936 de toren en kerk zwaar had toegetakeld; herstel torenspits in 1938.

Beschrijving gebouw

De plattegrond ontvouwt een georiënteerde, driebeukige kruiskerk met ingebouwde westtoren (weekkapel ten noorden, rouwkapel ten zuiden), schip van vier traveeën, zijbeuken van vijf traveeën, een transept van twee uitspringende traveeën met vlakke sluiting en tot slot een massief koor van één rechte travee met halfronde sluiting, aan weerszijden geflankeerd door een sacristie. Vierkante westtoren van vier geledingen, gemarkeerd door omlappende waterlijsten, opklimmend tot de 13de eeuw; bovenste geleding onder leien klokvormige torenhelm met peerspits, van 1751.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sober interieur.

Schilderijen, beeldhouwwerk en meubilair uit 17de, 18de en 19de eeuw;

Barokke orgelkast met orgel vermoedelijk uit het begin van de 18de eeuw, getransformeerd midden 19de eeuw en in 1895 gewijzigd door J. Stevens.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 43m x 17m) bestaat uit een inkom, hoofdbeuken en 2 zijbeuken, dwarsbeuk en koor met halfronde sluiting (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw).

Indien gewenst kan de grote kerkruimte worden voorzien van een architecturale indeling. Om de ruimtelijke ervaring te behouden, wordt best gewerkt met het inbrengen van een volume in de ruimte, geen fysieke opsplitsing.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Links en rechts van de westtoren (inkom) bevinden zich een weekkapel en een rouwkapel.

Rechts naast het koor bevindt zich de sacristie.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is in orde

In de inkomzone bevindt zich een sanitaire ruimte.

Toegankelijkheid

De Sint-Martinuskerk is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de verplaatsbare houten helling aan de hoofdinkom.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensendecreet 2004).

In het kader van de toekomstige opmaak van het beheersplan voor het orgel zal deze inventaris worden geactualiseerd, waarbij gebruik gemaakt wordt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

In het beheersplan zal een gedetailleerde opsomming worden gegeven van de objecten die worden beschouwd als cultuurgoederen (cfr. onroerenderfgoeddecreet 2013).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw. en de eigen gegevens van de respectievelijke kerkfabrieken en dienst Monumentenzorg stad Mechelen.

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Martinuskerk is in minder goede staat. Er is vooral schade aan dakbedekkingen (loskomen van de asbesthoudende vezelcementleien) en aan de dekstenen van de topgevels (gevaarlijk ingescheurd door roestvorming).

Interieur

Het interieur van de Sint-Martinuskerk is in relatief goede staat. Er is schade door waterinsijpeling in de linker dwarsbeuk.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Vernieuwing van de glasramen.

Schilderwerk aan buitendeuren, portaal, inkomzone met ballustrade, houtwerk weekkapel en sacristiedeuren.

Nieuwe wijzerplaten torenuurwerk geplaatst.

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

Dringende herstellingen uit te voeren aan daken en natuursteenmetselwerk. Offerte werd reeds opgemaakt, budget is voorzien.

Nog te voorziene werken

Herstellingswerken aan het dak (bouwheerschap stad Mechelen).

Herstelling van de toren en kruisbogen rechterzijde.

Onderhoud:

De stad Mechelen zal in de (nabije) toekomst een onderhoudscontract (raamovereenkomst) opmaken voor het onderhoud van de niet-beschermd kerkgebouwen te Mechelen en deelgemeenten. Bedoeling is dat, in overleg met de kerkfabriek, op regelmatige, (twee)jaarlijkse basis een algemeen nazicht gebeurt en de meest dringende onderhoudswerken worden aangepakt.

Verder zullen in samenspraak tussen de betrokken diensten van de stad Mechelen en de betreffende kerkfabriek de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

De Sint-Martinuskerk is lid van Monumentenwacht Vlaanderen vzw. Op regelmatige tijdstippen zullen inspecties worden uitgevoerd.

Beheersplan

Opmaak nog te voorzien (enkel voor orgel).

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Martinuskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Martinuskerk bevindt zich in het centrum van deelgemeente Hombeek, aan het dorpsplein Sint-Maartenplein.

Opmerking: In 2017-2018 wordt het dorpsplein vernieuwd. Er komt een verbindingsweg (voetgangers, fietsers) met de kerk. Rond de kerk wordt het Sint-Maartenplein heraangelegd en geïntegreerd in het nieuwe dorpsplein.

3.2. Bereikbaarheid

Gezien zijn centrale ligging in de deelgemeente Hombeek is de Sint-Martinuskerk goed bereikbaar (bushalte op minder dan 250m).

Er bevinden zich enkele parkeerplaatsen in de omgeving van de kerk.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zaterdagviering en zondagvieringen lokale gemeenschap.
Dopen, huwelijken, uitvaarten, eerste communie, vormsel

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

Valorisatie: Concerten (conservatorium en plaatselijk koor)

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie.**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktenname werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Sint-Martinuskerk in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

Occassioneel gebruik voor concerten.

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Martinuskerk blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.

In het kader van de valorisatie van het kerkgebouw blijft het actuele, occasionele gebruik voor concerten behouden.

ILLUSTRATIES

Afb5: Extérieur, zicht op voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb. 6: Extérieur, zicht op koor en sacristie
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb7: Extérieur, zicht op noordgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb8: Interieur, zicht op schip en koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb. 9: Interieur, zicht op zijbeuk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb10: Interieur, zicht op doksaal met orgel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

Afb. 11: Interieur, zicht op beschermd orgel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2009)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10522/2011/B

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/10522/2016/B

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1611>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00612.htm/)

KAPEL SINT-JAKOB

Afb 1: Aanzicht Kapel Sint-Jakob
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

<u>Naam</u>	Kapel Sint-Jakob
<u>Locatie</u>	Mechelen Adres: Stuivenbergbaan 141, 2800 Mechelen Kadasternummer: 12404/F0531/00A000
<u>Parochie</u>	Emmaüs
<u>Pastorale zone</u>	Emmaüs
<u>Eigenaar/beheer</u>	VPW (vereniging parochiale werken) dekenaat Mechelen
<u>Inventaris</u>	/
<u>Bescherming</u>	/

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kapelruimte (ca. 24m x 17m) bestaat uit een inkomportaal en één grote, open ruimte, opsplitsbaar in drie afzonderlijke lokalen. De kapel wordt multifunctioneel (voor vieringen en gemeenschapsactiviteiten) gebruikt.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Vooraan bevinden zich een bureel en een sacristie. Rechts naast het inkomportaal bevindt zich een stookplaats. Links aan de straatzijde is een sanitair blok met een twee stookplaats. Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is verouderd.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is verouderd.

Aan de straatzijde bevindt zich een sanitaire ruimte. Er is tevens een kitchenette aanwezig.

Toegankelijkheid

De kapel Sint-Jakob is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kapel bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgoederen

De kapel bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensdecreet 2004).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de eigen gegevens van de respectievelijke kerkfabrieken en dienst Monumentenzorg stad Mechelen.

Exterieur

Het exterieur van de kapel Sint-Jakob is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de kapel Sint-Jakob is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

/

Werken in uitvoering

/

Geplande werken

/

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud:

In samenspraak tussen stad Mechelen en de betreffende kerkfabrieken zullen de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

/

Beheersplan

Niet van toepassing.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Kapel Sint-Jakob in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De kapel Sint-Jakob bevindt zich in de wijk Stuivenberg, ten westen van het stadscentrum.

3.2. Bereikbaarheid

De kapel Sint-Jakob is goed bereikbaar (bushalte op ca. 100m).
Er bevinden zich enkele parkeerplaatsen in de omgeving van de kapel.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap.
Huwelijken, uitvaarten

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

De kapel Sint-Jakob wordt gebruikt voor gemeenschapsactiviteiten.

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT

5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Kapel Sint-Jakob in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

De kapel wordt ook in de toekomst occasioneel gebruikt voor gemeenschapsactiviteiten.

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De kapel Sint-Jakob blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap. Daarnaast blijft het huidige gebruik voor gemeenschapsactiviteiten in de toekomst behouden.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op voorgevel en inkomportaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op achtergevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Interieur, viering
(<http://www.sintjakob.be/index.php/gemeenschapsleven>)

Afb 8: Interieur, gemeenschapsactiviteit
(<http://www.sintjakob.be/index.php/gemeenschapsleven>)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Online informatie:

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00618.htm)

Sint-Jakob Mechelen

(<http://www.sintjakob.be/index.php/gemeenschap/de-kerk>)

KAPEL PIUS X

Afb 1: Voorgevel Kapel Pius X
(www.kerkeninvlaanderen.be)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Kapel Pius X

Locatie

Mechelen
Adres: Kruisbaan 119a, 2800 Mechelen
Kadasternummer: 12025/E0832/00N000

Parochie

Emmaüs

Pastorale zone

Emmaüs

Eigenaar/beheer

VPW (vereniging parochiale werken) dekenaat Mechelen

Inventaris

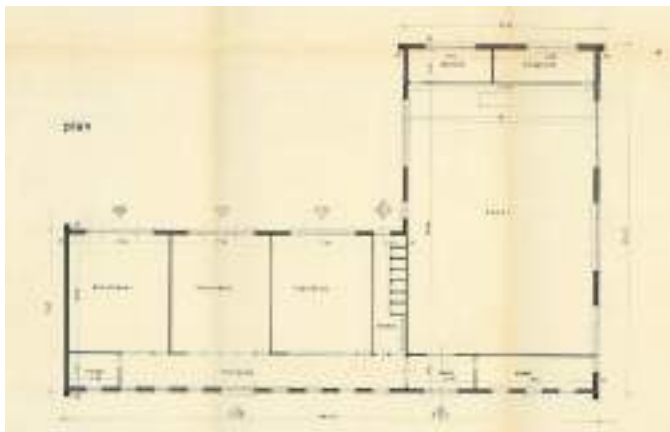
/

Bescherming

/

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Kapel Pius X

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande informatie is gebaseerd op de gegevens uit het bouwdossier van 1964, nr. 47. (Bouwdossier 1964, nr. 47, ontwerp, Kruisbaan 119) ...

Stijl

Modern.

Kerktype

Zaaltype

Torentype

/

Historiek

/

Bouwgeschiedenis

De kapel werd samen gebouwd met 3 klassen in 1964, in opdracht van de Religieuze Ursulinen van Onze-Lieve-Vrouw-Waver.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont één open ruimte.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sober interieur.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kapelruimte (ca. 23m x 14m) bestaat uit een inkomportaal en één grote, open ruimte. De kapel wordt multifunctioneel (voor vieringen en gemeenschapsactiviteiten) gebruikt.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Achteraan de kapelruimte bevindt zich de sacristie, vooraan, naast de inkom, bevindt zich een berging.

Links van de kapel bevinden zich 3 klaslokalen (plaatselijke afdeling van de vrije basisschool De Parel, afdeling Pius X), sanitaire ruimte en berging.

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie is in orde.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) werd recentelijk vernieuwd (2017)

Er is geen sanitair aanwezig.

Toegankelijkheid

De kapel Pius X is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kapel bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurobjecten

De kapel bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensdecreet 2004).

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw.

Exterieur

Het exterieur van de kapel Pius X is in goede staat.

Interieur

Het interieur van de kapel Pius X is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

Vernieuwing schrijnwerk, schilderwerken, vernieuwing elektriciteit en podium (2000-2005).

Plaatsing branddeur tussen stookplaats en kapel (2016)

Werken in uitvoering

Aanpassingswerken stookplaats conform de norm.

Geplande werken

/

Nog te voorziene werken

/

Onderhoud:

In samenspraak tussen stad Mechelen en de betreffende kerkfabrieken zullen de nodige contracten afgesloten worden voor regelmatig nazicht en keuring van zowel elektriciteit, verwarming en bliksembeveiliging.

Monumentenwacht

/

Beheersplan

Niet van toepassing

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Kapel Pius X in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De kapel Pius X bevindt zich langs een rustige straat.

De kapel maakt deel uit van het complex Pius X, eigendom VPW. Links van de kapel bevinden zich 3 klaslokalen met sanitaire ruimte.

3.2. Bereikbaarheid

De kapel Pius X is goed bereikbaar (bushalte op ca. 120m).

Er bevinden zich parkeerplaatsen in de omgeving van de kapel.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap
Huwelijken, uitvaarten, eerste communie. Schoolvieringen

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

De kapel Pius X wordt gebruikt voor gemeenschapsactiviteiten.

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT

5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Volgens de gegevens van het kerkenplan blijft de Kapel Pius X in gebruik voor de eredienst.

Toekomstig medegebruik

/

Toekomstige nevenbestemming

/

Valorisatie

De kapel wordt ook in de toekomst occasioneel gebruikt voor gemeenschapsactiviteiten.

Ontsluiting

/

5.2. Visie/plan van aanpak

De kapel Pius X blijft in gebruik voor de eredienst door de lokale gemeenschap.
Daarnaast blijft het huidige gebruik voor gemeenschapsactiviteiten in de toekomst behouden.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Interieur, vieringen en gemeenschapsactiviteiten
(<http://vieringen.memomechelen.be/#!album-22-14>)

Afb 8: Interieur, vieringen, gemeenschapsactiviteiten
(<http://vieringen.memomechelen.be/#!album-22-12>)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Online informatie:

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00619.htm)

Pius X Mechelen

(<http://vieringen.memomechelen.be/#!album-22>)

SINT-JOZEFKERK (BATTEL)

Afb 1: Voorgevel Sint-Jozefkerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

<u>Naam</u>	Sint-Jozefkerk
<u>Locatie</u>	Mechelen Adres: Wolverbosstraat 42, 2800 Mechelen Kadasternummer: 12404/G0499/00C000
<u>Parochie</u>	Lieve-Vrouwe
<u>Pastorale zone</u>	Lieve-Vrouwe
<u>Eigenaar/beheer</u>	Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie
<u>Inventaris</u>	
Vastgesteld:	Bouwkundig relict (ID 1550)
Datum besluit:	28 november 2014
<u>Bescherming</u>	
/	

2. BESCHRIJVING

Afb 3: Grondplan Sint-Jozefkerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1550>)

Stijl

Neoclassicisme

Kerktype

Hallekerk

Torentype

Ingebouwde westtoren

Historiek

De oorspronkelijke Heilige Kruiskapel, één der eerste parochiekernen van Mechelen, gelegen aan de Hogeweg, werd in 1580 verwoest; in 1627 werd ze vervangen door een kerk, toegewijd aan Sint-Jozef, die op haar beurt in 1798 werd gesloopt.

Bouwgeschiedenis

De huidige neoclassicistische hallenkerk dateert van 1862-1867; de vergroting van het koor in 1900.

Beschrijving gebouw

Vrijwel rechthoekig grondplan: voorbouw met ingebouwde westertoren, heden éénbeukig schip van drie traveeën, transept van één travee, zijkoren van twee traveeën met voormalige Onze-Lieve-Vrouwekapel rechts, voormalige tribune voor de familie Empain links, en recht afgesloten koor geflankeerd door sacristie en magazijn.

Het monument voor de gesneuvelden, geplaatst tegen de voorgevel van de kerk, dateert van 1926.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

In 1966 vernieuwd interieur.

Gepolychromeerde houten beelden uit 15de en 17de eeuw.

18de eeuwse orgelkast uit Sint-Bernardusabdij van Hemiksem.

Glasramen uit begin 20ste eeuw.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Kerkruimte

De kerkruimte (ca. 27m x 18m) bestaat uit inkomportaal, hoofdbeuk en recht afgesloten koor (cfr. 2.1. Beschrijving gebouw). Indien gewenst kan de kerkruimte van de Sint-Jozef worden voorzien van een architecturale indeling.

Nevenruimten, bijgebouwen, uitbreidingsmogelijkheden

Er zijn geen andere bijgebouwen of uitbreidingsmogelijkheden.

Aanwezige voorzieningen

De elektrische installatie werd recent vernieuwd.

De verwarmingsinstallatie (luchtverwarming) is in orde.

Er is geen sanitair aanwezig.

Toegankelijkheid

De Sint-Jozef is toegankelijk voor personen met een handicap. Rolstoelgebruikers kunnen de kerk bereiken via de hoofdingang.

Roerende en onroerende erfgoedobjecten, cultuurgooden

De kerk bevat verschillende roerende en onroerende erfgoedobjecten.

De kerkfabriek beschikt over een kerkinventaris (cfr. erediensdecreet 2004).

In het kader van de profaanverklaring en de herbestemming zal gebruik gemaakt worden van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

2.3. Bouwfysische toestand

Onderstaande informatie is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inspecties Monumentenwacht Vlaanderen vzw en de eigen gegevens van de kerkfabriek en de dienst Monumentenzorg stad Mechelen

Exterieur

Het exterieur van de Sint-Jozefkerk is in goede staat, er zijn wel een aantal beperkte lekken in de leibedekking.

Interieur

Het interieur van de Sint-Jozefkerk is in goede staat.

2.4. Uitgevoerde, geplande of te voorziene werken

Reeds uitgevoerde werken

2016: Vervanging van afvoeren, vernieuwing elektriciteitsinstallatie.

Werken in uitvoering

/

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Jozefkerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Jozefkerk bevindt zich in de wijk Battel, gelegen in het noordwesten van de stad Mechelen.

3.2. Bereikbaarheid

Er is een bushalte op ca. 250m.

Er is een beperkt aantal parkeerplaatsen in de onmiddellijke omgeving van de kerk

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

Zondagvieringen lokale gemeenschap, afwisselend met Sint-Amanduskerk Heffen.
Huwelijken, uitvaarten, eerste communie.

Actueel medegebruik

/

Actuele nevenbestemming/valorisatie

/

Ontsluiting

/

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT

5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

De Sint-Jozefkerk zal in de toekomst niet langer in gebruik blijven voor de eredienst, maar komt in aanmerking voor herbestemming.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Sint-Jozefkerk blijft niet langer in gebruik voor de eredienst, de parochiezaal in de buurt zal gebruikt worden voor occasionele liturgische vieringen. De kerk zal profaan worden verklaard worden, na stopzetting van de eredienst.

Het kerkgebouw komt in aanmerking voor een herbestemming. Het onderzoek naar de herbestemming wordt in 2018 opgestart, met de oprichting van een projectgroep. Er zal gebruik gemaakt worden van de begeleiding door het "Projectbureau Herbestemming Kerken".

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, zicht op voor- en zijgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, zicht op de zijgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 8: Extérieur, zicht op de omgeving
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Interieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 10: Interieur, zicht op koor en zijkapel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 11: Interieur, zicht op inkom en doksaal
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 12: Interieur, zicht op inkom, doksaal en orgel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/12369/2015/B.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1550>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00602.htm)

SINT-GUMMARUSKERK

Afb 1: Aanzicht Sint-Gummaruskerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Sint-Gummaruskerk

Locatie

Mechelen
Adres: Kerkhoflei 45, 2800 Mechelen
Kadasternummer: 124023B0590/00P002

Parochie

Catharina

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar/beheer

vzw VPW Dekenaat Mechelen
verkoop aan Cohousing

Inventaris

Vastgesteld:
Datum besluit:

Bouwkundig relict (ID1462)
28 november 2014

Bescherming

/

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Gummaruskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1462>)

Stijl

Interbellum (art-decogetint)

Kerktype

Rechthoekige zaalkerk

Torentype

/

Historiek

/

Bouwgeschiedenis

Art-decogetint complex van 1925-1926 naar ontwerp van de architecten J. Huygh (Deurne) en S. Van Craen (Mechelen); in 1926 werd de kerk gewijd.

Beschrijving gebouw

Rechthoekige zaalkerk met schip van vijf traveeën en inkom- en koortravee, laatstgenoemde met ingebouwde absis geflankeerd door bergplaats en sacristie.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Eenvoudig, bepleisterd en beschilderd interieur.

Boven het hoofdaltaar, monumentaal beeldhouwwerk (kunststof) met voorstelling van de Goede Herder, 1989, door W. Van Petegem (Diest). Kruisweg naar ontwerp van Jos Beeck. Doopkapel met octogonale arduinen doopvont, smeedijzeren hek in art deco, glas-in-loodramen.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Algemeen

De Sint-Gummaruskerk werd vanaf 1/1/2014 aan de eredienst onttrokken.

Op dit moment loopt een herbestemmingsproject (Cohousing) voor de ganse site (kerk, pastorie en school).

Roerende en onroerende erfgoedobjecten

De kerkfabriek beschikt over een inventaris van de roerende en onroerende erfgoedobjecten die in de kerk aanwezig zijn/waren. In het kader van de profaanverklaring en de herbestemming wordt gebruik gemaakt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Gummaruskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Gummaruskerk bevindt zich in de Kerkhoflei. De kerk vormt één geheel met school en voormalig zusterhuis, later pastorie.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE**4.1. Actueel gebruik/actuele functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

De Sint-Gummaruskerk is sinds 1/1/2014 niet meer in gebruik voor de eredienst en werd profaan verklaard op 16/7/2015.

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Momenteel loopt een project voor de herbestemming van de ganse site rond de Sint-Gummaruskerk. Hierbij zal het kerkgebouw samen met de naastgelegen school en zusterhuis worden omgevormd tot een co-housingproject.

5.2. Visie/plan van aanpak

Het gebouw werd op 1/1/2014 gesloten voor de eredienst. In nauw overleg met de eigenaar VPW dekenaat Mechelen en het bisdom (vicariaat) werd een project voor de herbestemming van de kerk en de ganse site opgestart. In dit project zal het kerkgebouw niet afgebroken mogen worden, maar de ruimte kan wel opgesplitst worden. Begin 2017 werden de gebouwen verkocht aan de initiatiefnemers van het co-housingproject.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 6: Extérieur, zicht op de voorgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 7: Interieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2008)

Afb 8: Interieur, zicht op zijgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 9: Ontwerp co-housingproject
([www. samenwonenmechelen.wordpress.com](http://www.samenwonenmechelen.wordpress.com))

Afb 10: Ontwerp co-housingproject
(<http://damarchitecten.be/project/cohousing-mechelen-gummarus/>)

Monseigneur André-Jozef LÉONARD
Aartsbisschop van Mechelen-Brussel

Decreet houdende profaanverklaring Kerk

Overeenkomstig de canones 1212 en 1222 van het Wetboek van Canoniek Recht, decreteert de Aartsbisschop van Mechelen-Brussel teneinde de heropleving van de kerkgemeenschap in Mechelen te ondersteunen,

na de Priesterraad in zijn gunstig advies van 18 maart 2015 te hebben gehoord, evenals de Commissie Kerken en Kapellen op 19 maart 2015, alsook na overleg met het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen, met het Dekenaat Mechelen en met de Parochieploeg en de Kerkfabriek van de betrokken Parochie,

dat de **Kerk Sint-Gummarus – Mechelen**, waarvan de parochie opgericht bij Koninklijk Besluit van 4 april 1925, tot **profaan gebruik** wordt teruggebracht, voor een periode van 1 jaar als voedselbank zal fungeren om er vervolgens een co-housing project van te maken, dit alles onder voorbehoud van eventuele bezwaren van de administratieve toezichhouders.

Mechelen, 16 juli 2015

Patrick du BOIS
Bisschoppelijk Afgevaardigde
voor het beheer van het tijdelijke

† André-Jozef LÉONARD
Aartsbisschop van Mechelen-Brussel

Aartsbisdom van Mechelen-Brussel - Wollemarkt 15 - 2800 Mechelen
Tel. 015 292 611 - Fax 015 209 485 - E-mail secretariaat.aartsbisdom@kerknet.be

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1462>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00615.htm)

Persberichten

http://www.gva.be/cnt/dmf20150902_01847102/samenwoners-plannen-project-op-site-sint-gummarus

http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20150924_01885918

SINT-ALBERTUSKERK (MUIZEN)

Afb 1: Voorgevel Sint-Albertuskerk
(©stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerendergoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Sint-Albertuskerk

Locatie

Muizen (deelgemeente van de stad Mechelen)
Adres: Gustaaf Ghijsselsstraat 3, 2812 Mechelen
Kadasternummer: 12409/D0037/00E014

Parochie

Lieve-Vrouwe

Pastorale zone

Lieve-Vrouwe

Eigenaar/beheer

Kerkfabriek Lieve-Vrouweparochie

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1655)

Datum besluit:

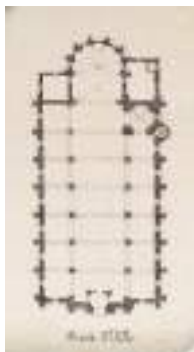
28 november 2014

Bescherming

/

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Sint-Albertuskerk

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1655>).

Stijl

Neogotiek

Kerktype

Driebeukige kerk

Torentype

Vierkante oosttoren

Historiek

Parochie opgericht in 1908, gevolgd door de bouw van een neogotische kerk in 1909.

Bouwgeschiedenis

Bouw van de huidige kerk in 1909.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een driebeukige bakstenen kerk met schip van zeven traveeën, koor van twee rechte traveeën met vijfzijdige sluiting en vierkante toren ingebouwd in de oostzijde van de zuidelijke zijbeuk. Toren op vierkante basis, overgaand naar achthoekig onder stenen spits; aangebouwd traptorentje.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Neogotisch interieur.

Meubilair en beeldhouwwerk overwegend neogotisch.

Glasramen uit 1974-1975.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Algemeen

De Sint-Albertuskerk werd vanaf 1/1/2014 aan de eredienst onttrokken.

Op dit moment loopt een herbestemmingsproject voor de ganse site (kerk, pastorie en parochielokalen).

Roerende en onroerende erfgoedobjecten

De kerkfabriek beschikt over een inventaris van de roerende en onroerende erfgoedobjecten die in de kerk aanwezig zijn/waren. In het kader van de profaanverklaring en de herbestemming wordt gebruik gemaakt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Sint-Albertuskerk in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Sint-Albertuskerk bevindt zich in een rustige straat, buiten het centrum van de stad.

Naast het kerkgebouw bevinden zich op de site, gelegen op de hoek van de Gustaaf Ghijsselsstraat en Sint-Albertusstraat, ook de voormalige pastorie en parochiecentrum.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE**4.1. Actueel gebruik/actuele functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

De Sint-Albertuskerk is sinds 1/1/2014 niet meer in gebruik voor de eredienst en werd profaan verklaard op 5/10/2016 (zie bijlage 9. Profaanverklaring)

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT**5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie**

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

Momenteel loopt een project voor de herbestemming van de ganse site rond de Sint-Albertuskerk. Hierbij zal het kerkgebouw fungeren als gemeenschapsruimte, de site krijgt een woonfunctie, met woningen en appartementen.

5.2. Visie/plan van aanpak

Het gebouw werd op 1/1/2014 gesloten voor de eredienst. In nauw overleg met de kerkfabriek (eigenaar kerk en pastorie), VPW Dekenaat Mechelen (eigenaar parochielokalen), het bisdom (vicariaat) en de stad Mechelen werd een project voor de herbestemming van de kerk en de ganse site opgestart. In dit project zal het kerkgebouw als gemeenschapsruimte dienen. Pastorie en parochielokalen als woningen en appartementen. Mogelijke optie is dat de kerk in erfpacht wordt gegeven aan de stad Mechelen.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, zicht op de voor- en zijgevel
(©stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 6: Extérieur, zicht op het koor en de toren
(©stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 7: Interieur, zicht op koor
(©stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 8: Interieur, zicht op inkom
(©stad Mechelen dienst MZ, 2006)

Afb 9: Ontwerp Masterplan Sint-Albertussite
(©HASA-architecten, stad Mechelen, VPW en Kerkfabriek)

Afb 10: Ontwerp Masterplan Sint-Albertussite
(©HASA-architecten, stad Mechelen, VPW en Kerkfabriek)

Decreet houdende profaanverklaring Kerk

Overeenkomstig de canones 1212 en 1222 van het Wetboek van Canoniek Recht, decreteert de Aartsbisschop van Mechelen-Brussel teneinde de heropleving van de kerkgemeenschap in Mechelen te ondersteunen,

na de Priesterraad in zijn gunstig advies van 21 september 2016 te hebben gehoord, evenals de Commissie Kerken en Kapellen op 3 februari 2016, alsook na overleg met het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen, met het Dekenaat Mechelen en met de Parochieploeg en de Kerkfabriek van de betrokken Parochie,

dat de **Kerk Sint-Albertus – Muizen – Mechelen**, waarvan de parochie opgericht bij Koninklijk Besluit van 20 maart 1908, tot **profaan gebruik** wordt teruggebracht en vervolgens zal worden herbestemd als gemeenschapslokaal door middel van een erfpacht met de stad Mechelen, dit alles onder voorbehoud van eventuele bezwaren van de administratieve toezichthouders.

Mechelen, 5 oktober 2016

† Jozef DE KESEL
Aartsbisschop van Mechelen-Brussel

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Monumentenwacht Provincie Antwerpen VZW, A-45/11067/2015/B.

Online informatie:

Inventaris Onroerend Erfgoed

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1655>)

Kerken in Vlaanderen

(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00607.htm)

Persberichten

(http://www.gva.be/cnt/dmf20160525_0230http://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20150924_01885918)

(<http://www.hln.be/regio/nieuws-uit-mechelen/albertuskerk-wordt-buurthuis-a2715255/>)

KAPEL TER HERT

Afb 1: Voorgevel Kapel Ter Hert
(www.kerkeninvlaanderen.be)

Afb 2: Inplantingsplan kerk
(www.geo.onroerenderfgoed.be)

1. IDENTIFICATIE

Naam

Kapel Ter Hert

Locatie

Mechelen

Adres: Ter Hertstraat z.nr, 2800 Mechelen

Kadasternummer: 12402/B0401/00A004

Parochie

Catharina

Pastorale zone

Catharina

Eigenaar/beheer

in erfpacht aan vzw ACG Beth-El

(Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El)

Inventaris

Vastgesteld:

Bouwkundig relict (ID 1536)

Datum besluit:

28 november 2014

Bescherming

/

2. BESCHRIJVING

2.0. Grondplan

Afb 3: Grondplan Kapel Ter Hert

2.1. Cultuurhistorische waarde

Onderstaande beschrijving geeft een kort relevant en niet limitatief overzicht en is o.a. gebaseerd op de gegevens van de inventaris bouwkundig erfgoed (<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/1550>)

Stijl

Modern.

Kerktype

Zaaltype

Torentype

Klokkentorentje met hedendaagse vormgeving

Historiek

/

Bouwgeschiedenis

De kapel werd als hulpkerk gebouwd, zogenaamd "Huize ter Hert" in 1975.

Beschrijving gebouw

De plattegrond vertoont een centrale gebedsruimte en aansluitende zaal met verplaatsbare houten tussenwand; gang en dienstlokalen rondom.

Beschrijving interieur en roerend patrimonium

Sober interieur.

2.2. Architecturale mogelijkheden

Algemeen

Kapel Ter Hert werd in erfpacht gegeven aan vzw ACG Beth-El (Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El).

Roerende en onroerende erfgoedobjecten

De kerkfabriek beschikt over een inventaris van de roerende en onroerende erfgoedobjecten die in de kerk aanwezig zijn/waren. In het kader van de erfpacht wordt gebruik gemaakt van het begeleidingstraject van de provincie Antwerpen om deze lijst op te nemen in de Provinciale Erfgoedbank Donnet.

3. SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Afb 4: Inplantingsplan Kapel Ter Hert in zijn ruimtelijke omgeving
(www.geo.onroenderfgoed.be)

3.1. Ligging

De Kapel Ter Hert bevindt zich langs een rustige straat in een woonwijk ten noorden van de stad.

3.2. Bereikbaarheid

De kapel Ter Hert is goed bereikbaar (bushalte op ca. 250m).
Er bevinden zich parkeerplaatsen in de omgeving van de kapel.

4. BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

4.1. Actueel gebruik/actuele functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Actuele hoofdfunctie

De kapel wordt gebruikt door de Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El (protestantse gereformeerde kerkgemeenschap).

5. ONDERBOUWDE VISIE OP HET TOEKOMSTIG GEBRUIK EN DE TOEKOMSTIGE FUNCTIE, INCLUSIEF EEN PLAN VAN AANPAK HOE DE TOEKOMSTIGE INVULLING MET NEVENFUNCTIES OF HERBESTEMMING ERVAN ZAL WORDEN ONDERZOCHT

5.1. Toekomstig gebruik/toekomstige functie

Onderstaande gegevens zijn gebaseerd op het kerkenplan dat werd goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen op 27/09/2016, door het Aartsbisdom Mechelen-Brussel op 3/10/2016 en ter aktename werd voorgelegd aan het college van burgemeester en schepenen van de stad Mechelen op 28/10/2016.

Toekomstige hoofdfunctie

De kapel wordt ook in de toekomst gebruikt door de Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El (protestantse gereformeerde kerkgemeenschap).

Dit kan in het kader van dit kerkenbeleidsplan worden aanzien als een herbestemming, aangezien de kerk niet meer wordt gebruikt voor de Rooms-Katholieke eredienst.

Het gebouw aan sich blijft wel een gebouw, bestemd voor (een andere) eredienst.

5.2. Visie/plan van aanpak

De Kapel Ter Hert is niet meer in gebruik voor de Rooms-Katholieke eredienst.

De kapel werd in erfpacht gegeven aan de Assyrische Christelijke Gemeenschap Beth-El (protestantse gereformeerde kerkgemeenschap). De kerk zal profaan verklaard worden.

Toevoeging: Profaanverklaring dd. 28/04/2017.

ILLUSTRATIES

Afb 5: Extérieur, straatbeeld
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 6: Extérieur, straatbeeld
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

Afb 7: Extérieur, straatbeeld
(©stad Mechelen dienst MZ, 2017)

IOSEPH CARDINALIS DE KESEL
Archiepiscopus Mechliniensis-Bruxellensis
Ordinarius Castrensis ditionis Belgicae

Decreet houdende profaanverklaring Kapel Ter Hert

Overeenkomstig de canones 1212 en 1222 van het Wetboek van Canoniek Recht, decreteert de Aartsbisschop van Mechelen-Brussel teneinde de heropleving van de kerkgemeenschap in Mechelen te ondersteunen,

na de Priesterraad in zijn gunstig advies van 15 maart 2017 te hebben gehoord en de Bisschopsraad in zijn gunstig advies van 17 maart 2017, alsook na overleg met het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen, met het Dekenaat Mechelen en met de Parochieploeg en de Kerkfabriek van de betrokken Parochie,

dat de **Kapel Ter Hert**, gewijd op 31 oktober 1975, gelegen aan de Ter Hertstraat 2 te Mechelen en momenteel behorend tot de Catharinaparochie, tot **profaan gebruik** wordt teruggebracht, om te dienen als gemeenschapslokaal voor de Assyrische Christelijke Gemeenschap, dit alles onder voorbehoud van eventuele bezwaren van de administratieve toezichthouders.

Mechelen, 28 april 2017

+ Jozef Kardinaal De Kesel
Aartsbisschop van Mechelen-Brussel

BRONNEN, PUBLICATIES, VARIA

Kort bronnenoverzicht:

Eeman M., Kennes H. & Mondelaers L. 1984: Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Mechelen, Binnenstad, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 9N, Brussel - Gent.

Online informatie:

Kerken in Vlaanderen

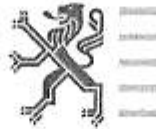
(http://www.kerkeninvlaanderen.be/pages/kerk_00617.htm)

H. BIJLAGEN

Bijlage 1.	Conceptnota van Minister Geert Bourgeois: 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk – 24 juni 2011.'	279
Bijlage 2.	Brief van Minister Bourgeois van 3 oktober 2011 aan de Vlaamse Gemeentebesturen	295
Bijlage 3.	Richtlijnen van de Vlaamse Bisschoppen voor het gebruik van de parochiekerken. (Vlaamse bisschoppen - november 2012)	299
Bijlage 4.	Over parochies en parochiekerken (Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen – maart 2012)	303
Bijlage 5.	Voorstel procedure en format voor het opstellen van een toekomstvisie voor de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente (CRKC - januari 2013)	311
Bijlage 6.	Agentschap Onroerend Erfgoed: Stroomschema percentage erfgoedpremie voor eredienstgebouwen en goederen in eigendom van lokale overheden (2017)	315
Bijlage 7.	Agentschap Onroerend Erfgoed: Kerkenbeleidsplannen Inspiratienota (22/02/2017)	317
Bijlage 8.	Traject Nieuwe Wegen – Mechelen stad: canoniek – praktisch	327
Bijlage 9.	Infodocument Kandidaatstelling Begeleidingstraject haalbaarheidsonderzoek voor herbestemming van een parochiekerk	331
<i>Bijlage 10.</i>	<i>Goedkeuring Aartsbisdom Mechelen-Brussel dd. 20/04/2017</i>	<i>335</i>
<i>Bijlage 11.</i>	<i>Goedkeuring Gemeenteraad dd. 23/05/2017 (uittreksel)</i>	<i>337</i>
<i>Bijlage 12.</i>	<i>Brief Agentschap Onroerend Erfgoed – vervulling voorwaarde kerkenbeleidsplan (vb Sint-Jozef Colomakerk) dd. 30/05/2017</i>	<i>341</i>

Bijlage 1.

Vlaamse overheid

CONCEPTNOTA "Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk"

GEERT BOURGEOIS

viceminister-president van de Vlaamse Regering

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Datum : 24 juni 2011

Beleidskader:

Regeerakkoord Vlaanderen 2009-2014: "Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden. Voor een vernieuwende, duurzame en warme samenleving"

Beleidsnota Onroerend Erfgoed 2009-2014, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Beleidsnota Binnenlands Bestuur 2009-2014, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2010-2011, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Beleidsbrief Binnenlands Bestuur 2010-2011, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

I. Analyse van de maatschappelijke omgeving en van de knelpunten

1.1. Vlaanderen telt 1.800 parochiekerken, kerkfabrieken, kerkraden

De eeuwenlange aanwezigheid van het christendom heeft onze regio structureel bepaald. Zeker ruimtelijk en architectonisch. Vlaanderen telt zes monumentale kathedralen, meer dan 1.800 rooms-katholieke parochiekerken en bijkerken (waarvan ongeveer een derde beschermd), nagenoeg evenveel pastorieën, een meervoud van kapellen en ongeveer 1.200 kloostergebouwen. Vele dorpen en wijken zijn gegroeid rond de parochiekerk waardoor deze van oudsher een centrale plaats heeft ingenomen in de gemeenschap. Naast de eigen, intrinsiek religieuze en de eventueel cultuurhistorische of architectonische waarde, hebben deze gebouwen in vele gevallen ook een belangrijke landschappelijke en stedenbouwkundige waarde.

Ook in het institutionele landschap is de impact van de rooms-katholieke eredienst nog aanzienlijk. De scheiding tussen Kerk en Staat is in België en Vlaanderen niet absoluut. Het Concordaat van 15 juli 1801 tussen paus Pius VII en Napoleon Bonaparte alsook de daaropvolgende wettelijke regelingen van de vroege 19de eeuw¹ hebben het principe vastgelegd dat de door de Franse Revolutie geconfiscieerde of openbare cultusgebouwen ter beschikking worden gesteld van de eredienst, maar dat het onderhoud ten laste is van de overheid. Ook de wedden en pensioenen van de bedienaars van de erediensten zijn ten laste van de staat. Deze principes zijn vandaag nog steeds onverkort van toepassing.

De regelgeving betreffende de erediensten is vandaag niet homogeen toebedeeld aan de federale of de gewestelijke overheid. Artikel 6, §1, VIII, eerste lid, 6° van de Bijzondere Wet tot Hervorming van de Instellingen van 8 augustus 1980 bepaalt dat de gewesten bevoegd zijn voor de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalieën van de erkende erediensten, met uitzondering van de erkenning van de erediensten zelf en de betaling van de wedden en pensioenen van de erediensten (met als juridische basis artikel 181 van de grondwet, verder geregeld door de wet van 2 augustus 1974).

In het Vlaams Gewest zijn de bevoegdheden inzake de erediensten geregeld in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (het zogenaamde "eredienstendecreet"). Dat decreet bepaalt dat elke (kerkrechtelijke) parochie een (publiekrechtelijke) kerkfabriek (beheerd door een kerkraad) kent voor het beheer van de materiële aspecten van de eredienst. In gemeenten met 4 of meer parochies/kerkfabrieken moet ook een centraal kerkbestuur worden opgericht. Vlaanderen telt vandaag 1792 besturen van de rooms-katholieke eredienst voor het beheer van ongeveer evenveel parochiekerken.

Dit kerkelijk patrimonium heeft een belangrijke waarde, en niet alleen historisch. Om de toekomst van dit patrimonium veilig te stellen geldt ook dat, met respect voor de historisch gegroeide werkelijkheid, de vandaag bestaande knelpunten zonder schroom moeten worden vastgesteld en aangepakt. Ik detecteer drie belangrijke knelpunten die met creativiteit en verantwoordelijkheidszin moeten worden opgelost.

¹ De wet van 8 april 1802 (18 germinal van het jaar X) betreffende de organisatie van de erediensten en het Keizerlijk decreet van 30 december 1809 op de kerkbesturen.

Belangrijkste rechtsregels inzake parochiekerken en kerkfabrieken

- "Per parochie is er een kerkfabriek die bestuurd wordt door een kerkraad. De kerkfabriek is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid" (artikel 3 van het Decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten)
- "De kerkfabriek is belast met het onderhoud en de bewaring van de kerk of kerken van de parochie en met het beheer van de goederen en de gelden die eigendom zijn van de kerkfabriek of die bestemd zijn voor de uitoefening van de eredienst in de parochie" (artikel 4 Decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten).
- "De lasten van de gemeenten in zaken van eredienst zijn: 1° bijdragen, bij onvoldoende inkomsten van het kerkbestuur; 2° de pastoor of de bedienaar een pastorij bezorgen, of, bij gebrek aan een pastorij, en woning, of, bij gebrek én aan een pastorij én aan een woning een vergoeding in geld; 3° bijdragen tot de grove herstellingen van de tot de eredienst bestemde gebouwen" (artikel 92 van het Keizerlijk Decreet 30 december 1809 op de kerkfabrieken)
- "De kerkraad beslist over alle handelingen van beheer en van beschikking van de goederen en de gelden die toebehoren aan de kerkfabriek of die ter beschikking zijn gesteld van de eredienst, en stelt de voorwaarden vast volgens welke daden van beheer en van beschikking kunnen worden gesteld" (artikel 34 Decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten).
- "Een parochie is een bepaalde gemeenschap van christengelovigen, in een particuliere Kerk duurzaam opgericht, waarover de herderlijke zorg, onder het gezag van de diocesane Bisschop, aan een pastoor als haar eigen herder toevertrouwd wordt. Parochies oprichten, opheffen of deze veranderen, komt alleen aan de diocesane Bisschop toe, die geen parochies mag oprichten of opheffen of deze in belangrijke mate veranderen, tenzij na de priesterraad gehoord te hebben (Can 515 Wetboek van Canoniek Recht)
- "In een gewijde plaats mag alleen toegelaten worden wat dienstig is voor de uitoefening of de bevordering van de eredienst, de vroomheid en de godsdienst, en is verboden wat niet in overeenstemming is met de heiligheid van de plaats. Wel kan de Ordinaris in afzonderlijke gevallen een ander gebruik toestaan dat niet strijdig is met de heiligheid van de plaats" (Can 1210 Wetboek van Canoniek Recht)
- "Als een kerk op geen enkele wijze nog voor de goddelijke eredienst gebruikt kan worden en de mogelijkheid niet bestaat om ze te herstellen, kan zij door de diocesane Bisschop teruggebracht worden tot een profaan en niet onwaardig gebruik. Waar andere ernstige redenen het raadzaam maken dat een kerk niet langer voor de goddelijke eredienst gebruikt wordt, kan de diocesane Bisschop, na de priesterraad gehoord te hebben, deze terugbrengen tot een profaan en niet onwaardig gebruik, met toestemming van hen die wettig rechten op de kerk laten gelden, en mits het zieleheil er geen enkele schade door lijdt" (Can 1219 Wetboek van Canoniek Recht)

1.2. Een verbroken evenwicht tussen aanbod en gebruik van parochiekerken

Het grote historisch gegroeide aanbod aan parochiekerken contrasteert steeds meer met de toenemende secularisering, ook in Vlaanderen. Aan de wekelijkse mis nemen ongeveer 250.000 Vlamingen deel, of 5% van de bevolking. Enkele decennia geleden, in 1976, ging nog een derde van de Vlamingen wekelijks naar de parochiekerk. Dertig procent van de burgerlijke huwelijken worden gevolgd door een plechtigheid in de kerk. En nog 70% van de begrafenisson vinden plaats in een parochiekerk.

Door de gestage en manifeste afname van de kerkpraktijk worden een aantal parochiekerken minder of niet meer gebruikt voor hun religieuze functie. Vele kerken blijven bovendien voor het grote publiek grotendeels gesloten of zijn alleen open tijdens de eredienst of andere religieuze plechtigheden. Deze situatie is des te problematischer wanneer de desbetreffende parochiekerk een te betwisten of geringe cultuurhistorische en/of landschappelijke of stedenbouwkundige waarde heeft.

Onbruik van kerkgebouwen moeten wij zoveel mogelijk vermijden. Dit leidt tot verwaarlozing en zelfs tot verval, wat op termijn belangrijke onderhoudskosten (en vaak veiligheidswerken) tot gevolg heeft.

Tegelijkertijd kampen meerdere maatschappelijke functies – andere erediensten en talrijke niet-religieuze maar maatschappelijke functies met een belangrijke impact op gemeenschapsvorming (jeugdverenigingen, culturele verenigingen, ouderenverenigingen, ...) – met ruimtetekort. Het debat over vormen van (occasioneel) medegebruik, nevenbestemming, herbestemming en zelfs sloop van de parochiekerk wordt op steeds meer plaatsen in Vlaanderen gevoerd. Naast andere belanghebbenden wakkeren ook sommige gemeenten en gemeentelijke functionarissen dit debat aan, omdat de lokale overheden een belangrijke financiële rol te spelen hebben.

Parochiekerken in Vlaanderen in cijfers

- Vlaanderen telt 1792 erkende besturen van de katholieke eredienst (kerkfabrieken), die elk minstens één kerk beheren.
- De parochiekerken zijn niet evenredig verdeeld over Vlaanderen. Sommige gemeenten hebben relatief veel kerkgebouwen in verhouding tot hun bevolking. Zo tellen bijvoorbeeld de gemeenten Heers (7.000 inwoners) en Zwalm (8.000 inwoners) elk 12 parochiekerken.
- Ongeveer een op drie parochiekerken is beschermd als monument.
- Vlaamse gemeenten betaalde in 2009 voor in totaal 41 miljoen euro aan exploitatietoelagen aan kerkfabrieken, op een totaal van 69 miljoen euro aan exploitatie-uitgaven.
- Ongeveer een kerkfabriek op vijf ontvangt, op jaarbasis, geen exploitatietoelage van het gemeentebestuur.
- Daarbovenop verstrekten de gemeenten ook nog eens 16 miljoen euro aan investeringstoelagen aan de kerkfabrieken. Verder investeerden Vlaamse gemeenten ook nog eens 18 miljoen euro rechtstreeks in kerkgebouwen.
- Aan de wekelijkse mis wordt gemiddeld deelgenomen door ongeveer 250.000 Vlamingen, of 5 procent van de bevolking. Ter vergelijking: in 1976 bezocht wekelijks een derde van de bevolking een parochiekerk voor het bijwonen van de mis.
- Van alle begrafenisplechtigheden vindt ongeveer 70 procent in een parochiekerk plaats (wat neerkomt op gemiddeld 38.500 begrafenisplechtigheden per jaar), van alle burgerlijke huwelijken wordt ongeveer 30 procent ook gevolgd door een plechtigheid in een kerk (wat neerkomt op ongeveer 7.500 huwelijksplechtigheden per jaar).

1.3. Het goede beheer van de parochiekerken staat onder druk

Het onderhoud van de gebouwen van de eredienst is geen makkelijke opgave, zowel beheersmatig als financieel.

De kerkraad, het orgaan van de kerkfabriek dat bestaat uit verkozen vrijwilligers wonende in de gemeente van de parochie, is verantwoordelijk voor het beheer van de parochiekerken. Deze vrijwilligheid is een grote waarde die moet worden gerespecteerd. Toch kan men niet om de vaststelling heen dat meerdere van de 1.792 kerkfabrieken moeilijkheden ondervinden met de rekrutering van nieuwe leden. Bovendien is het aanbesteden van occasionele grotere onderhouds- of restauratiewerken een complexe aangelegenheid die verregaande administratieve en technische expertise vereist. Deze is niet aanwezig in alle kerkfabrieken. Het besef groeit dat er nood is aan verbeterde beheersstructuren.

Het onderhoud van de parochiekerken heeft uiteraard ook een financiële impact, op het budget van de kerkfabrieken en van de lokale besturen. Het eredienstendecreet van 2004 heeft artikel 92 van

het Keizerlijk Decreet van 30 december 1809 ongemoeid gelaten. Dit artikel bepaalt dat de (lokale) overheid de exploitatietekorten van de kerkfabrieken bijpast en bijdraagt aan de investeringen in de gebouwen van de eredienst. Slechts 20% van de kerkfabrieken in Vlaanderen is zelfbedruipend, 80% doet beroep op toelagen van de gemeentebesturen.

Sinds 2008 zijn er accurate cijfers beschikbaar over de financiën van de parochiekerken, meer bepaald op basis van de jaarrekeningen van de besturen van de eredienst zelf. Deze jaarrekeningen bevatten de cijfers over de bijdrage van de (gemeentelijke) overheden in de exploitatietekorten van de lokale besturen van de eredienst en de investeringstoelagen genoten door deze besturen van de eredienst (vanuit de lokale besturen, de provincies en de Vlaamse Overheid²). De volgende tabel geeft weer, op basis van de jaarrekeningen 2009, dat de gemeenten aan de rooms-katholieke besturen van de eredienst bijna 42 miljoen euro exploitatietoelagen betaalden. Het totaal van de exploitatie-uitgaven van de besturen van de eredienst bedraagt bijna 70 miljoen euro. 379 besturen van de eredienst ontvingen in 2009 geen exploitatietoelage.

	Aantal besturen van de eredienst	Exploitatie-uitgaven	Som exploitatie-toelagen	Gemiddelde toelage
Anglicaans	8	147.467	101.379	20.276
Islamitisch	17	319.955	215.430	30.776
Israëlitisch	6	2.173.612	24.181	4.836
Kathedraal	4	2.670.622	241.486	60.371
orthodox	12	279.489	220.471	18.373
protestants	42	815.963	335.072	9.308
rooms-katholiek	1792	69.051.495	41.995.427	24.163
alle erediensten	1882	75.458.603	43.133.446	23.870

De volgend tabel geeft het totaal van de ontvangen investeringstoelagen die door de besturen van de eredienst werden geboekt, opgesplitst per overheid die de toelage toekende. De laatste kolom geeft het totaal van de investeringsuitgaven, na aftrek van de herbeleggingen, die in de kasboekhouding van de besturen van de eredienst ook als uitgave worden geboekt.

	Investeringstoelagen				Investeringsuitgaven (zonder beleggingen)
	gemeenten	provincies	Vlaanderen	Totaal	
anglicaans	7.885	72.804	218.413	299.102	144.247
islamitisch	0	0	0	0	89.803
Israëlitisch	0	0	0	0	62.409
kathedraal	0	2.733.420	529.976	3.263.396	6.535.660
orthodox	14.755	19.619	14.740	49.113	108.369
protestants	247.668	30.410	63.969	342.047	533.625
rooms-katholiek	16.663.694	3.315.391	14.882.237	34.861.322	74.201.409
Eindtotaal	16.934.002	6.171.644	15.709.335	38.814.981	81.675.522

² De mogelijke subsidiëring vanuit het Vlaams gewest van de het beschermde kerkelijke patrimonium wordt geregeld in het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten (het zgn. "monumentendecreet"). De mogelijke subsidiëring van niet-beschermde parochiekerken wordt geregeld in het Koninklijk Besluit van 23 juli 1981 betreffende de subsidiëring van bepaalde werken, leveringen en diensten die in het Vlaamse Gewest door of op initiatief van ondergeschikte besturen of ermee gelijkgestelde rechtspersonen worden uitgevoerd.

Om een volledig beeld te krijgen van de eredienstgebonden uitgaven van de gemeentebesturen, volstaan de jaarrekeningen van de besturen van de eredienst niet. Niet al de uitgaven aan parochiekerken passeren immers via de besturen van de eredienst.

Ten eerste zijn er de verplichtingen van de gemeentebesturen tegenover de bedienaars van de eredienst (de woonst of woonstvergoeding), goed voor ongeveer 1,4 miljoen euro in de gemeenterekeningen 2009.

Ten tweede kunnen gemeentebesturen er ook voor kiezen om investeringen aan het gebouw van de eredienst (meestal een kerk die eigendom is van de gemeente) zelf te doen. De gemeente treedt dan op als bouwheer en de uitgaven komen rechtstreeks op het gemeentelijke budget. Dat heeft als voordeel dat de expertise van de gemeentelijke administratie optimaal benut kan worden. Het is niet zo eenvoudig om het correcte bedrag van die rechtstreekse investeringen in kerkgebouwen af te lezen in de jaarrekeningen van de gemeentebesturen, omdat in de praktijk nogal verschillende boekingswijzen worden gebruikt. De volgende bedragen zijn dus benaderend. Voor 2009 bedroegen de rechtstreekse investeringen om en bij de 18 miljoen euro. De gemeentebesturen boekten echter ook 8,6 miljoen euro overdrachten aan ontvangsten, wellicht voor het overgrote deel investeringstoelagen vanwege de provincies en Vlaanderen.³

Daar waar, procentueel bekeken en in macroperspectief, de financiële tussenkomst van de lokale besturen in de exploitatietekorten van de lokale geloofsgemeenschappen én in hun investeringsprojecten haalbaar lijkt, rijst er toch een groeiend probleem. De algemene druk op de lokale financiën wordt groter. Bovendien kan de financiële tussenkomst voor de erediensten in bepaalde (en vooral kleinere) gemeenten met veel parochiekerken wel degelijk een aanzienlijk bedrag vertegenwoordigen. Zo bijvoorbeeld tellen de gemeenten Heers (7.000 inwoners) en Zwalm (8.000 inwoners) elk 12 parochiekerken.

1.4. Een onvoldoende strategische benadering

Vandaag is er een sinds lang bestaande één-op-één-relatie tussen de kerkrechterlijke parochie, de parochiekerk en de publiekrechtelijke kerkfabriek (beheerd door een kerkraad). Deze beheersstructuur leidt als het ware automatisch tot een solitaire benadering in het denken over de toekomst van de eigen parochiekerk. Weliswaar is er de decretale verplichting dat in gemeenten met minstens vier kerkfabrieken/kerkraden een centraal kerkbestuur moet worden opgericht. Maar de coördinerende rol van de centrale kerkbesturen is decretaal weinig uitgewerkt en wordt in de praktijk te weinig opgenomen.

Meestal ontbreekt een strategisch beleid dat voor het geheel van parochiekerken in de gemeente (laat staan in de bredere regio) een toekomstvisie ontwikkelt.

Daardoor worden de volgende vragen te weinig gesteld: zijn alle parochiekerken nog nodig voor hun oorspronkelijke, religieuze functie? Kunnen sommige parochiekerken de ruimtebehoeften van andere maatschappelijke functies invullen? Is de waarde (architectonische, landschappelijk, ...) en de bouwfysische toestand van de kerk van dien aard dat behoud en restauratie zich opdringt? In geval

³ Meer informatie op de webstek van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur:
<http://binnenland.vlaanderen.be/erediensten>

van beperkte financiële middelen, welke zijn de prioriteiten inzake onderhoud/herstel/restauratie? Een gedegen antwoord op deze vragen kan en moet de toekomst van de parochiekerken in Vlaanderen in hun geheel (en niet noodzakelijk van elke parochiekerk afzonderlijk) vrijwaren en financieel haalbaar houden.

II. Beleidskader en beleidsadviezen

2.1. Het beleidskader

De Vlaamse Regering engageerde zich in het *Regeerakkoord* 2009-2014 tot volgende zaken met betrekking tot het beheer van parochiekerken:

"We maken werk van het restaureren en beschermen van kunsthistorisch, archeologisch, kerkelijk en varend erfgoed en we maken het hedendaags bruikbaar. We zoeken naar oplossingen voor de hoge kostprijs en coördinatie van inspanningen van verschillende overheden bij grote monumenten." (p.51)

"In het kader van een geïntegreerd erfgoedbeleid zet de Vlaamse Regering in op een meer gesystematiseerde en uitdrukkelijke aandacht voor het religieus erfgoed. Bovendien moet het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) als Vlaams expertisecentrum voor het religieuze erfgoed, zowel binnen als buiten de kerkelijke gemeenschap, ook voor het onroerend erfgoed erkend worden, zodat het alle betrokkenen optimaal kan begeleiden bij behoud, beheer en herbestemming." (p.68)

In de *Beleidsnota Onroerend Erfgoed* 2009-2014 heb ik het voornemen van de Vlaamse Regering verder uitgewerkt:

"Een grote uitdaging is het debat over de openstelling en herbestemming van het kerkelijk erfgoed. In overleg met de kerkelijke overheid, zoek ik naar oplossingen om – met respect voor de kerkelijke context – de groeiende leegstand van kerken op een zinvolle wijze te benaderen. Een belangrijke leidraad is hiervoor de publicatie van mijn administratie 'In ander licht' (2009) over de herbestemming van het religieus erfgoed." (p.26).

"Het regeerakkoord ondersteunt de gedachte van een geïntegreerd erfgoedbeleid in het kader van het religieus erfgoed. De Vlaamse Overheid wil het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur, Vlaams expertisecentrum voor het religieuze erfgoed, ook voor het onroerend erfgoed erkennen. Zo kan het alle betrokkenen optimaal begeleiden bij behoud, beheer en herbestemming." (pp.27-28).

Deze beleidsintenties worden bevestigd in de *Beleidsbrief Onroerend Erfgoed* 2009-2014.

In de *Beleidsnota Binnenlands Bestuur* 2009-2014 heb ik eveneens te kennen gegeven om grote aandacht te schenken aan het kerkelijk erfgoed enerzijds én om een maatschappelijk verantwoorde bestemming te geven aan het groeiend aantal ongebruikte kerkgebouwen anderzijds.

"Er zijn in Vlaanderen ongeveer 1800 kerken. Ongeveer een derde daarvan is beschermd. De jongste jaren is er een toegenomen probleem op het vlak van het efficiënt gebruik voor de uitoefening van de eredienst zelf. Afhankelijk van de eredienst dragen de gemeenten of de provincies bij in een aantal kosten van de eredienstbesturen. Het decreet van 7 mei 2004 heeft de structuren in het leven geroepen voor een regelmatig overleg. De problematiek van de ongebruikte gebouwen van de erediensten kan daar besproken worden. In overleg met de vertegenwoordigers van de eredienstbesturen, maar ook met de lokale besturen wens ik mee te werken aan oplossingen om aan bepaalde kerkgebouwen een nieuwe bestemming te geven. Die bestemming moet maatschappelijk verantwoord zijn, maar tegelijk ook respect betonen voor de aard van het gebouw. Daar waar het ook roerende kunstvoorwerpen betreft, zal ik de minister bevoegd voor cultuur hierbij betrekken. Ik nodig ook de lokale bestuurders uit om, waar nodig, daarover het gesprek met de besturen van de erediensten op gang te brengen." (p.32-33)

In de *Beleidsbrief Binnenlands Bestuur* 2010-2011 heb ik aangekondigd dat ik het decreet op de erediensten en de daarbij horende uitvoeringsbesluiten wil evalueren en bijsturen tegen het aantreden van de nieuwe gemeente- en provinciebesturen na de verkiezingen van 2012. Ook heb ik aangegeven dat de regels betreffende het financieel beheer en de financiële rapportering aan een evaluatie toe is. De vernieuwde wijze waarop de kerkbesturen hun rekening moeten opmaken heeft er enerzijds voor gezorgd dat er bijkomende relevante informatie beschikbaar is, anderzijds zijn een aantal technische onvolkomenheden aan het licht gekomen.

2.2. Beleidsadviezen

Om een toekomstvisie uit te stippelen voor de parochiekerken in Vlaanderen organiseerde ik, als Vlaams minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en Onroerend Erfgoed, op 1 juli 2010 in Mechelen een besloten studiedag waarop de betrokkenen actoren vertegenwoordigd waren: de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, het agentschap voor Binnenlands Bestuur, het agentschap Ruimte en Erfgoed, het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, het Team Vlaams Bouwmeester, de departementen RWO en Bestuurszaken, vertegenwoordigers van de Bisschoppenconferentie en vertegenwoordigers van enkele Kerkfabrieken.

De studiedag behandelde drie thema's. Onder het thema 'beheer' werd de rol van de kerkfabriek onder de loep genomen; onder het thema 'financiën' bogen de deelnemers zich over de financiering van het onderhoud en de restauratie van de kerken; het thema 'reconversie' ten slotte onderzocht welke nieuwe bestemming aan de parochiekerken gegeven kan worden. Met deze studiedag wilde ik een aanzet geven tot een gedragen visie voor een geïntegreerd en toekomstgericht beleid voor de circa 1.800 parochiekerken in Vlaanderen.

In navolging van deze studiedag richtte ik in het najaar van 2010 drie werkgroepen op die de opdracht hadden beleidsaanbevelingen te formuleren: een werkgroep 'bestuurskracht en financiering' onder voorzitterschap van het agentschap voor Binnenlands Bestuur, een werkgroep 'beheer' onder voorzitterschap van het agentschap Ruimte en Erfgoed en een werkgroep 'herbestemming en ruimtelijke inpassing' onder voorzitterschap van het departement Bestuurszaken. De werkgroepen hebben recentelijk het eindverslag "Parochiekerken in Vlaanderen" ingediend, waarin verschillende knelpunten, uitdagingen en beleidsaanbevelingen worden geformuleerd (zie bijlage).

De deelnemers van de werkgroepen hebben in alle openheid, vanuit hun eigen achtergrond, een constructieve bijdrage geleverd aan het debat. De oplossingsrichtingen die ik in volgend hoofdstuk voorstel, spruiten voort uit de beleidsaanbevelingen. Ik ben ervan overtuigd dat de deelnemers van de werkgroepen actief zullen meedenken om mijn voorgestelde oplossingen tot uitvoering te brengen.

III. Oplossingsrichtingen**3.1. Het uitwerken van een langetermijnvisie op de toekomst van de parochiekerken door de lokale actoren**

De basisidee van de werkgroepen die het verslag "Parochiekerken in Vlaanderen" hebben opgemaakt is dat een eventuele nevenbestemming/herbestemming van niet of onvoldoende gebruikte parochiekerken het resultaat moet zijn van een lokaal gevoerde discussie. Ik volg deze stellingname. Het in rekening brengen van de lokale context en lokale gevoeligheden is noodzakelijk bij het zoeken naar gedragen en haalbare oplossingen.

De komende twee jaar is het moment opportuun om zich hierover te beraden. Niet alleen is er de maatschappelijke context die een eventuele herbestemming niet langer taboe verklaart, zeker in een gemeente met vele kerken. Ook en vooral is er het erediensdecreet van 7 mei 2004. Dit decreet heeft een cruciale rol toegekend aan het lokale overleg tussen de gemeentebesturen en de centrale kerkbesturen en/of de afzonderlijke kerkfabrieken. Meer bepaald moet onder meer binnen zes maanden na de installatie van de nieuwe gemeenteraad de kerkraad een meerjarenplan vaststellen dat de financiële afspraken vastlegt tussen de kerkfabriek en de gemeente voor de komende zes jaar. Dit is de eerste keer gebeurd in de eerste jaarhelft van 2007. In het voorjaar van 2013 zal dit een tweede keer gebeuren.

Het is noodzakelijk dat dit meerjarenplan gebaseerd is op een strategische visie op de toekomst van de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente. Het is dan ook zeer wenselijk dat op het lokale niveau in samenspraak met de bisschoppelijke overheden een visie wordt uitgewerkt over het lokale kerkenbestand. Deze visie moet in elk geval basisgegevens omvatten betreffende:

- de parochiekerken als gebouw, met onder meer de cultuurhistorische waarde, de architecturale mogelijkheden, de bouwfysische toestand, de mogelijkheid tot compartimentering, ...;
- de parochiekerk in zijn ruimtelijke omgeving;
- het actuele gebruik en de functie van de parochiekerk;
- mogelijke interesse van andere actoren.

Ik zal alle direct betrokkenen (de gemeentebesturen, de kerkraden en de centrale kerkbesturen, de bisschoppelijke overheden) vragen om tijdens de komende periode die meerjarenplannen degelijk voor te bereiden en de lokale visie te expliciteren op de toekomst van de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente. Zij zijn uiteraard de belangrijkste belanghebbenden. Toch moet ruimer worden gekeken en kunnen ook andere lokale actoren zoals socio-culturele verenigingen een stem in het kapittel hebben. Bij voorkeur de centrale kerkbesturen nemen de regierol op zich van dit lokaal overleg.

De finaliteit van deze oefening is een meer eenduidige visie over de toekomst van het landschap van de parochiekerken. Welke parochiekerken moeten ondubbelzinnig en maximaal de huidige bestemming behouden (waarbij een vorm van nevenbestemming niet is uitgesloten), welke kerken komen in aanmerking voor nevenbestemming, welke kerken komen in aanmerking voor herbestemming en voor welke parochiekerken is sloop en de realisatie van een nieuwe ontwikkeling mogelijk of gewenst.

3.2. Onroerend Erfgoed – erfgoedrichtplan en actieprogramma

In het nieuwe onroerenderfgoeddecreet – waarvan ik het ontwerp binnenkort zal voorleggen aan de Vlaamse Regering – ontwikkel ik enkele nieuwe instrumenten. Een nieuw instrument is de mogelijkheid om een onroerenderfgoedrichtplan met bijbehorend actieprogramma te laten goedkeuren door de Vlaamse Regering.

Een onroerenderfgoedrichtplan is de sectorale visie vanuit Onroerend Erfgoed voor een geografisch afgebakend gebied en/of een welbepaald thema waarbij het specifieke ontwikkelingsperspectieven formuleert voor het onroerend erfgoed binnen dat afgebakende geografisch gebied of thema. Het is een instrument voor een participatief en proactief beleid dat toelaat de cultuurhistorische kwaliteiten in dialoog met relevante maatschappelijke betrokkenen verder vorm te geven. Onroerenderfgoedrichtplannen zijn de basis voor de noodzakelijke belangenafweging en afstemming, en vormen zo een middel voor participatie en communicatie.

De in het onroerenderfgoedrichtplan omschreven visie vormt de basis voor de uitwerking van een Actieprogramma Onroerend Erfgoed. Het actieprogramma is uitvoeringsgericht en streeft naar verwezenlijkingen op het terrein. In het actieprogramma worden de instrumenten en middelen opgesomd die ter beschikking staan van de overheid en vanuit erfgoeddoelpunt nuttig of noodzakelijk zijn om de doelstellingen per gebied of per thema te verwezenlijken.⁴

Het beleidsveld Onroerend Erfgoed kan door afstemming en overleg met de andere betrokken beleidssectoren en stakeholders streven naar een gezamenlijk actieprogramma om samen de erfgoeddoelstellingen zoals die in een onroerenderfgoedrichtplan staan omschreven te verwezenlijken. De goedkeuring van het actieprogramma onroerend erfgoed met de daaraan gekoppelde middelen en instrumenten houdt een engagement van de Vlaamse Regering in tot de realisatie van de vooropgestelde doelstellingen.

Onroerenderfgoedrichtplannen en actieprogramma's zijn geschikte instrumenten om het gewenste strategische beleid van steden en gemeenten (zie 3.1.) te ondersteunen. Ik wil de komende jaren één of meer proefprojecten realiseren waarbij het geheel van parochiekerken binnen een geografisch afgebakend gebied (stad of regio) wordt bestudeerd met het oog op de opmaak van een onroerenderfgoedrichtplan en bijhorende actieprogramma. Indien gewenst kunnen deze proefprojecten al aanvatten voor de definitieve goedkeuring van het onroerenderfgoeddecreet en zijn uitvoeringsbesluiten zodat de proefprojecten kunnen worden meegenomen in de opmaak van de meerjarenplannen in 2012/2013.

⁴ De instrumenten vanuit onroerend erfgoed, die kunnen ingezet worden, betreffen o.m.:

- Het onderzoeken van onroerend erfgoed is erop gericht hiaten in de kennis en de inventarissen op te vullen.
- Het beschermen of declasseren van onroerend erfgoed;
- Het stimuleren van opmaak en uitvoering van beheersplannen;
- Het toekennen van beheerspremies
- Het afbakenen van erfgoedlandschappen
- Specifieke initiatieven naar lokale besturen of andere beleidsvelden

Daarnaast kunnen ook andere instrumenten ingezet worden. Daarbij kan gedacht worden aan de bestaande instrumenten voor inrichting (natuur- en landinrichtingsplannen, ruilverkavelingsplannen), de natuurbeleidsinstrumenten (natuurrichtplannen, natuur- en bosbeheerplannen), ruimtelijke uitvoeringsplannen, oppervlaktedelfstoffenplannen, bekkenbeheerplannen, enz.

3.3. Neven- en herbestemmingsprojecten financieel stimuleren

Het behoud van de oorspronkelijke (hoofd)bestemming of functie biedt in vele gevallen de beste garantie voor verder behoud van het onroerend goed. (cf. Burra-charter ICOMOS-1999). Daartegenover staat dat wij moeten erkennen dat, door de tanende kerkpraktijk – de hoofdbestemming van de parochiekerk –, steeds meer kerken niet gebruikt worden of te groot worden voor het aantal gebruikers.

De burgerlijke overheid kan en mag de kerkpraktijk niet sturen. Wel kunnen wij actief helpen zoeken naar een gepaste nieuwe functie of nevenbestemming. Leegstand leidt immers tot verwaarlozing en zelfs tot verval. De sleutel tot een succesvol onderhoud en beheer ligt precies in de mate waarin het kerkgebouw een functie en bestemming heeft. Ook creëert het een ruimer draagvlak en een grotere collectieve bewustwording. Ten slotte kunnen neven- of herbestemmingsprojecten belangrijke impulsen geven aan de gemeente of de wijk. Zij kunnen bijdragen aan de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid. En in vele gevallen leveren zij nieuwe economische effecten op.

Het creëren van nevenbestemming is vaak de meest haalbare oplossing op korte termijn. Ook komt het tegemoet aan het Burra-charter aangezien de hoofdbestemming van de parochiekerk kan worden behouden. In sommige parochiekerken is de kerkpraktijk dusdanig verdwenen of verminderd dat een herbestemming de meest aangewezen optie is.

Ik wil zoeken naar financiële stimuli voor neven- en herbestemmingsprojecten voor zowel beschermde als niet-beschermde parochiekerken.

Een belangrijke stimulus is de subsidiëring van herbestemmingsstudies. De grote uitdaging is immers om te bepalen welke de potentiële (nieuwe) bestemmingen zijn voor een kerkgebouw. De huidige subsidieregeling voor beschermde monumenten bevat reeds de mogelijkheid om herbestemmingsplannen te subsidiëren.⁵ Ik wil dit grotendeels onbekend instrument beter bekend maken bij gemeenten, kerkbesturen en kerkfabrieken. Ik wil deze mogelijkheid ook opnemen in de subsidieregeling binnen het beleidsdomein Binnenlands Bestuur voor wat betreft de subsidiëring van niet als monument beschermde gebouwen voor de eredienst.

Ik wil mijn administraties van Onroerend Erfgoed en Binnenlands Bestuur ook laten nagaan of bepaalde werken in het kader van neven- en herbestemming in aanmerking kunnen komen voor subsidie.

3.4. Strategisch beleid financieel stimuleren

De Vlaamse Overheid investeert sterk in het beheer van het kerkelijk patrimonium. Zij mag verwachten dat deze investeringen gericht en strategisch worden ingezet. Ik wil de lokale besturen dan ook sterk aanmoedigen om een langetermijnvisie op te stellen voor het kerkelijk patrimonium op het grondgebied (zie 3.1).

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden aan beschermde monumenten, gewijzigd bij meerdere besluiten van de Vlaamse regering.

Ik zal de subsidieregeling voor zowel de beschermde als de niet-beschermde kerken aanpassen zodat extra voorwaarden voor het verkrijgen van een onderhouds- of restauratiepremie worden ingebouwd. Restauratiedossiers worden enkel ontvankelijk verklaard:

- als voor de kerken op het grondgebied van een gemeente een visie is geëxpliciteerd (zie 3.1.) door de gemeenteraad is goedgekeurd;
- indien de initiatiefnemer voldoende kan motiveren welke de (toekomstige) bestemming zal zijn van de parochiekerk na het beëindigen van de onderhouds- of restauratiewerkzaamheden;
- indien de restauratie van de kerk en de geplande (toekomstige) bestemming sporen met de visie die in de door de gemeenteraad goedgekeurde visienota is geëxpliciteerd.

Ook wil ik gemeenten stimuleren om voor de beschermde kerken op hun grondgebied en op basis van hun langetermijnvisie een voorstel tot convenant in te dienen. In plaats van percentages kunnen gemeenten met een convenant een forfaitair jaarlijks bedrag krijgen. Op die manier zullen de middelen meer strategisch worden ingezet. Ook betekent het een planlastenvermindering voor de gemeenten en initiatiefnemers. Vorig jaar heb ik het restauratiepremiebesluit laten wijzigen zodat de gemeenten o.m. de mogelijkheid krijgen om een convenant af te sluiten.⁶ Eind 2011 teken ik een eerste dergelijke convenant voor de monumentale kerken in de stad Mechelen.⁷

3.5. Meer slagkrachtige kerkraden/kerkbesturen

Vlaanderen telt 1792 parochies. Bovendien is er de historisch gegroeide één-op-één-relatie tussen de kerkrechtelijke parochies en de publiekrechtelijke kerkfabrieken, geleid door een kerkrad. Het erediensendecreet van 7 mei 2004 heeft een centraal kerkbestuur verplicht gemaakt in de gemeenten met vier of meer rooms-katholieke parochies. De bevoegdheden van het centraal kerkbestuur zijn evenwel beperkt.

Dit organisatorisch model heeft zijn verdiensten. Het betrekken van vrijwilligers bij het beheer van een parochie/kerk is een waardevol gegeven dat kan en moet gevrijwaard worden. Niettemin kent dit model eveneens beperkingen, zowel in termen van rekrutering van voldoende kandidaten voor de bestaafing van de kerkraden als in termen van voldoende technische en administratieve competenties voor het inderdaad moeilijke beheer van een (soms historisch waardevol) groots gebouw.

Teneinde de door de kerkelijke overheid gewenste één-op-één-relatie tussen parochie en kerkfabriek te verzoenen met een noodzakelijke vergroting van de capaciteit tot beheer van de kerkgebouwen en van de temporalieën van de eredienst, wens ik het decreet op de erediens ten nog voor de volgende lokale bestuursperiode te wijzigen op de volgende punten, die vooral een versterking van de mogelijkheden van de centrale kerkbesturen op het oog hebben:

⁶ Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden aan beschermde monumenten wat betreft meerjarige subsidiëringsovereenkomsten.

⁷ Sint-Pieter en Paulkerk; Begijnhofkerk; O.L.Vrouw over de Dijlekerk; Sint-Janskerk; O.L.Vrouw van Hanswijkkerk; Sint-Katelijnekerk; O.L.Vrouw van Leliëndaalkerk en Sint-Romboutskathedraal.

- Het benadrukken dat de centrale kerkbesturen een coördinerende rol te spelen hebben in het bepalen van de prioriteiten van de verschillende kerkfabrieken van de gemeente (bijvoorbeeld in het kader van investeringen);
- De mogelijkheid expliciteren dat kerkfabrieken bepaalde opdrachten kunnen delegeren aan het centraal kerkbestuur, zonder afbreuk te doen aan hun eigen verantwoordelijkheden;
- Het verplichten van een centraal kerkbestuur in gemeenten vanaf het bestaan van drie (en niet langer vier) besturen van dezelfde eredienst

Tegelijkertijd wens ik in overleg met de representatieve organen van rooms-katholieke kerk een duidelijke procedure uit te werken voor de samenvoeging van parochies/kerkfabrieken (en voor de aanpassingen van de gebiedsomschrijving) en deze procedure juridisch te verankeren. Op die manier proberen we ook een oplossing te vinden voor de administratieve lasten die gepaard gaan met gemeentegrensoverschrijdende parochies.

3.6. Meer slagkracht voor de gemeentebesturen in hun relatie met de kerkraden/kerkbesturen

De financiering van de erediensten is momenteel onderwerp van debat in de federale Kamer (commissie Justitie) o.m. naar aanleiding van het rapport "Hervorming van de (federale) wetgeving met betrekking tot levensbeschouwingen en niet-confessionele levensbeschouwingen" van de werkgroep Magits-Christians (oktober 2010). De grootste budgettaire last in de financiering van de erediensten is de betaling van de wedden en pensioenen door de FOD Justitie.

Zonder ons over deze algemene problematiek uit te spreken, opteer ik, binnen het kader van de bevoegdheden van de Vlaamse decreetgever, voor het principiële niet ter discussie stellen van de financieringsverplichtingen van de lokale overheden zoals die sinds het begin van de negentiende eeuw bestaan. Drastische financiële besparingen in dit domein lijken overigens moeilijk. De kostprijs van het onderhoud van parochiekerken (ook de tekorten in de exploitatie zijn grotendeels het gevolg van kleine onderhoudswerken aan de parochiekerken), die vaak ook eigendom zijn van de gemeenten, verdwijnt niet door de financieringsverplichting voor de gemeentebesturen te schrappen. Toch kan nog verder worden gegaan op de weg die is ingeslagen met het decreet van 2004: de meerjarenplanning, het permanente overleg en het streven naar consensus wordt behouden, maar het eindoordeel over de hoogte van de financiële bijdrage moet het verkozen lokaal bestuur toekomen.

Het uitwerken van een lokale visie op de toekomst van de parochiekerken met alle betrokkenen en de grotere rol van het centraal kerkbestuur (zie eerder) geven het gemeentebestuur reeds meer armslag. Ik wens het decreet op de erediensten bovendien aan te passen wat betreft de goedkeuring van het meerjarenplan:

- De meerjarenplannen van de kerkfabrieken moeten blijven ingediend worden door het centraal kerkbestuur, waarbij zoals gezegd het centraal kerkbestuur een coördinerende rol moet spelen bij de prioriteitenstelling van de verschillende kerkfabrieken;
- De gemeenteraad krijgt de bevoegdheid om het meerjarenplan aan te passen aan wat op het overleg werd besproken (en niet langer enkel goed of af te keuren);
- Een individuele kerkfabriek kan desgewenst hiertegen beroep aantekenen bij de provinciegouverneur;

- Het geactualiseerde meerjarenplan wordt geschrapt als verplichte bijlage bij elk budget (en budgetwijziging).

Een dergelijke wijziging veronderstelt dat het centrale kerkbestuur de afspraken ook formeel meedeelt aan de individuele kerkfabrieken (en eventueel aan de gouverneur). Ook tussen het centraal kerkbestuur en de individuele kerkfabrieken kunnen formele afspraken worden gemaakt in een interne afsprakennota. Beslissingen van de vergaderingen van de centrale kerkbesturen moeten ook aan de kerkfabrieken die eronder ressorteren worden bezorgd.

3.7. Erkenning van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur vzw (CRKC) als ondersteunend expertisecentrum voor onroerend erfgoed

Ook al wensen we de structuren die betrokken zijn bij het beheer van de parochiekerken te versterken, gemeenten en kerkbesturen zullen steeds nood hebben aan een centraal aanbod van expertise inzake beheer, nevenbestemming en herbestemming. Daarom wil ik in de nodige middelen voorzien om deze expertise uit te bouwen en toegankelijk te maken voor gemeenten en kerkbesturen. Een informatie- en expertisecentrum kan instaan voor advies, begeleiding tijdens het (her)bestemmingstraject, vorming, netwerking, etc.

Ik wil met het CRKC overleggen om deze expertise over het beheer en de (her)bestemming van parochiekerken in zijn schoot uit te bouwen.

Het CRKC werd in september 1997 opgericht als (binnenkerkelijk) steunpunt voor het behoud en beheer en de valorisatie van het kerkelijk erfgoed in Vlaanderen. Het stelt zich tot doel het kunst- en cultuurhistorisch kerkelijk en religieus erfgoed in Vlaanderen in stand te houden en te valoriseren en tevens de hedendaagse religieuze kunst en cultuur in al hun uitingsvormen te bevorderen. Het wenst tevens een breed publiek draagvlak te creëren voor het behoud, de ontsluiting en de oordeelkundige valorisatie van het historische en actuele religieuze erfgoed.

Het CRKC is in 2009 door de Vlaamse overheid in het kader van het cultureel-erfgoeddecreet van 23 mei 2008 erkend als expertisecentrum voor het religieus erfgoed in Vlaanderen. Als expertisecentrum voor het religieus erfgoed verzamelt het CRKC kennis en verwerft het deskundigheid inzake roerend religieus erfgoed, ondersteunt en adviseert het de betrokken erfgoedbeheerders en bevordert het de kennis en de belangstelling voor het roerend religieus erfgoed.

Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur beoogt een integrale en toekomstgerichte benadering van het kerkelijk erfgoed in al zijn aspecten. Daarom wil ik met het CRKC overleggen of het zijn werkterrein kan uitbreiden en of het kan evolueren tot een steunpunt van het kerkelijk cultuurhistorisch erfgoed.

Ik wil middelen voorzien in de begroting van 2012 om deze eventuele samenwerking met de CRKC vorm te geven.

Biilage 2.

Aan de colleges van burgemeester
en schepenen,
Aan de kerkfabrieken en centrale
kerkbesturen van de rooms-katholieke
eredienst,

Agentschap voor Binnenlands Bestuur

**Afdeling Lokale en Provinciale Besturen
– Financiën en Personeel**

Boudewijnlaan 30 bus 70, 1000 Brussel
Tel. 02 553 40 03 - Fax 02 553 40 02
binnenland-personeel@vlaanderen.be
binnenland-financies@vlaanderen.be
bbcgp@vlaanderen.be

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk

bijlagen

vragen naar / e-mail

telefoonnummer

datum

Betreft: Parochiekerken in Vlaanderen

Geachte mevrouwen,
Geachte heren,

De eeuwenlange aanwezigheid van de rooms-katholieke kerk heeft een duidelijke stempel gedrukt op onze regio, ook ruimtelijk en architecturaal. Daarvan getuigen onder andere de vele parochiekerken en bijkerken in onze regio. Vele dorpen en wijken zijn gegroeid rond een kerk, die naast haar intrinsieke religieuze betekenis en haar eventueel cultuurhistorisch of architecturaal belang, vaak ook een belangrijke landschappelijke of stedenbouwkundige waarde heeft. Wij staan voor de uitdaging om de toekomst van dat patrimonium veilig te stellen, met respect voor de historisch gegroeide werkelijkheid, maar ook met veel creativiteit en verantwoordelijkheidszin.

De toenemende ontkerkelijking, ook in Vlaanderen, maakt die uitdaging des te groter. Het evenwicht tussen het aanbod van parochiekerken en het gebruik ervan is daardoor verstoord. Een aantal parochiekerken wordt steeds minder of zelfs helemaal niet meer gebruikt voor de eredienst. Anderzijds gaat een groot deel van de tussenkomsten van gemeentebesturen in de tekorten van de kerkfabrieken naar het onderhoud van de kerkgebouwen en restauratiewerken aan die gebouwen. Globaal bekeken lijkt de financiële tussenkomst van de gemeentebesturen in de tekorten van de besturen van de eredienst haalbaar, maar zeker in de gemeenten met veel kerken (en kerkfabrieken) kan de rekening hoog oplopen. Het is niet onlogisch dat daarover een discussie wordt gevoerd, zeker als het gaat om parochiekerken waarvan het toekomstige gebruik onzeker of onduidelijk is.

www.vlaanderen.be/binnenland

We moeten echter vaststellen dat het probleem van de parochiekerken vaak nog erg gefragmenteerd wordt aangepakt. Er wordt nagedacht en gediscussieerd over het gebruik en de bestemming van een bepaalde parochiekerk als er zich belangrijke investeringen opdringen, maar die discussies blijven vaak beperkt tot dat ene gebouw, terwijl het probleem eigenlijk ruimer is.

Om een omvattende toekomstvisie uit te stippelen, heb ik een studiedag georganiseerd op 1 juli 2010 en daarbij aansluitend drie werkgroepen opgericht met als opdracht om beleidsaanbevelingen te formuleren. In de werkgroepen waren, naast de diverse agentschappen en departementen van de Vlaamse overheid, ook alle directe betrokkenen vertegenwoordigd: de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, de Bisschoppenconferentie en enkele kerkfabrieken en centrale kerkbesturen. In april 2011 bezorgden die werkgroepen mij hun aanbevelingen. U kan die nalezen op binnenland.vlaanderen.be/parochiekerken.

Op 24 juni 2011 hechtte de Vlaamse Regering vervolgens haar goedkeuring aan mijn conceptnota "Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk", waarin de beleidsaanbevelingen zijn verwerkt en waarin een aantal concrete maatregelen staan opgenomen om tot oplossingen te komen. U kan deze conceptnota nalezen op binnenland.vlaanderen.be/parochiekerken.

Het is onmogelijk en onwenselijk om dit probleem centralistisch te benaderen. Elk kerkgebouw staat in een eigen ruimtelijke context en functioneert in een lokale gemeenschap. Een eventuele nevenbestemming of herbestemming van dat gebouw kan dan ook enkel het resultaat zijn van een lokaal gevoerde discussie. Om te komen tot gedragen en haalbare oplossingen is het in rekening brengen van de lokale context en de lokale gevoeligheden essentieel. Het gemeentebestuur en het centraal kerkbestuur van de gemeente zijn de aangewezen partijen om deze denkoefening op te starten. Uiteraard zal het van groot belang zijn om in die besprekingen ook de afzonderlijke kerkfabrieken en de vertegenwoordigers van de bisschoppelijke overheid te betrekken. Daarnaast kan het ook aangewezen zijn om andere lokale (ruimtebehoevende) actoren een stem in het kapittel te geven.

Ik wil uw bestuur dan ook uitnodigen om, op lokaal niveau, een langetermijnvisie op de toekomst van de parochiekerken van uw gemeente uit te werken. Zo moet het mogelijk zijn om te komen tot een eenduidige visie over hoe het aanbod van parochiekerken er in de toekomst moet uitzien. Welke parochiekerken moeten onduidelijk de huidige bestemming behouden? Welke vormen van nevenbestemming zijn mogelijk? Welke kerken komen in aanmerking voor een herbestemming? Voor welke niet-beschermde kerken is sloop de meest wenselijke optie?

De timing van deze uitnodiging is niet toevallig. Zoals u weet, loopt het eerste meerjarenplan van de kerkfabrieken in 2013 ten einde. In het voorjaar van 2013

moeten de gesprekken gevoerd worden over de volgende meerjarenplannen. Om concrete oplossingen te bereiken, is het noodzakelijk dat dat meerjarenplan gebaseerd is op een strategische visie op de toekomst van de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente. Om op het lokale niveau een dergelijke visie op het kerkenbestand te kunnen uitwerken en de resultaten ervan te kunnen opnemen in de meerjarenplannen, lijkt het mij wenselijk om de gesprekken hieromtrent spoedig op te starten.

In die langetermijnvisie moeten minimaal de volgende basisgegevens worden in rekening gebracht:

- de parochiekerken als gebouw, met onder meer hun cultuurhistorische waarde, hun architecturale mogelijkheden, hun bouwfysische toestand, de mogelijkheid tot compartimentering, ...;
- de parochiekerk in haar ruimtelijke omgeving;
- het actuele gebruik en de functie van de parochiekerk;
- de mogelijke interesse van andere actoren.

Om een werkbaar instrument te zijn moet die langetermijnvisie worden geëxpliciteerd en een duidelijke status krijgen. De vorm en de procedure kan het best lokaal worden bepaald.

De visie op het toekomstig gebruik van de parochiekerken mag geen dode letter blijven. De concrete consequenties van de gekozen opties moeten in de meerjarenplannen van de kerkfabrieken worden verwerkt en goedgekeurd door de gemeenteraad. De Vlaamse overheid zal die lokale visie ook meenemen in de beoordeling van de subsidieaanvragen.

Voor de beschermde kerken op hun grondgebied kunnen de gemeenten, op basis van die langetermijnvisie, een voorstel tot convenant indienen. Met convenants kunnen de gemeenten een forfaitair jaarlijks bedrag krijgen, in plaats van percentages, waardoor ze de middelen strategischer kunnen inzetten. Ook betekent het een planlastenvermindering voor de gemeenten en initiatiefnemers. Vorig jaar heb ik het restauratiepremiebesluit in die zin laten wijzigen.

Op de webstek binnenland.vlaanderen.be/parochiekerken kan uw bestuur meer informatie vinden en inspiratie opdoen.

Daar waar besloten wordt dat een bepaalde kerk niet langer voor de eredienst zal worden gebruikt, zullen ook de nodige maatregelen moeten worden genomen wat betreft de parochie en de bijbehorende kerkfabriek. Het is de bisschoppelijke overheid die de parochie moet opheffen en het grondgebied bij dat van een andere parochie moet voegen. Daaruit volgt de opheffing van de kerkfabriek. Ik zal het Vlaams parlement voorstellen deze procedure in het eredienstendecreet te verankeren. In afwachting van die decretale verankering, kan gebruik gemaakt worden van het draaiboek dat u op de webstek van het agentschap voor Binnenlands Bestuur kan raadplegen.

Ik reken op de verantwoordelijkheidszin en de creativiteit van uw bestuur om in dialoog met alle betrokkenen grondig na te denken over de toekomst van de kerken van uw gemeente. Daarmee moet het mogelijk zijn om de toekomst van de parochiekerken in Vlaanderen in hun geheel (en niet noodzakelijk van elke parochiekerk afzonderlijk) te vrijwaren en financieel haalbaar te houden.

Met de meeste hoogachting,

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS

Bijlage 3.

RICHTLIJNEN VAN DE VLAAMSE BISCHOPPEN VOOR HET GEBRUIK VAN DE PAROCHIEKERKEN

In aansluiting op de vraag van de Vlaamse regering zullen zowel kerkbesturen als parochies in gesprek gaan met de gemeentelijke overheid over het gebruik van de parochiekerken. Om dit gesprek langs gelijke wegen te laten verlopen, vaardigen de Vlaamse bisschoppen, op basis van enkele definities, volgende richtlijnen uit.

ENKELE DEFINITIES

Parochiekerk

De parochiekerk is het huis van een plaatselijke geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de katholieke kerk. De parochiekerk staat ter beschikking van deze plaatselijke geloofsgemeenschap, op de eerste plaats voor gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen. De plaatselijke geloofsgemeenschap kan de parochiekerk ook gebruiken voor andere pastorale activiteiten, bijvoorbeeld op het terrein van de catechese of de diaconie.

Valorisatie

Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn.

Medegebruik

Medegebruik is de terbeschikkingstelling van het kerkgebouw voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen.

Nevenbestemming

Wanneer een parochiekerk nog wel voor religieuze activiteiten gebruikt wordt, maar te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan men een nevenbestemming overwegen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een multifunctioneel gebruik en een gedeeld gebruik.

Multifunctioneel gebruik

Multifunctioneel gebruik is een nevenbestemming in de tijd. Het kerkgebouw kan in dit geval occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt worden.

Gedeeld gebruik

Gedeeld gebruik is een nevenbestemming in de ruimte. Het kerkgebouw wordt architecturaal zodanig heringericht dat er een nieuwe en kleinere liturgische ruimte ontstaat, met daarnaast ruimte voor één of meerdere lokalen die, op een permanente basis, een andere bestemming kunnen krijgen. Een gedeeld gebruik veronderstelt dus dat de liturgische ruimte en de andere ruimten bouwkundig volledig van elkaar gescheiden zijn, zodat een gedeeld gebruik mogelijk wordt, zonder dat de afzonderlijke activiteiten elkaar hinderen of doorkruisen.

Herbestemming

Wanneer een parochiekerk niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, kan zij definitief aan de eredienst onttrokken worden en een nieuwe functie krijgen. Daarvoor moet de voorgeschreven kerkrechtelijke procedure gevolgd worden. Alleen de bisschop kan beslissen om een parochiekerk definitief aan de eredienst te onttrekken.

RICHTLIJNEN

Omdat gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen tot de kernactiviteiten van een plaatselijke geloofsgemeenschap behoren, heeft ze nood aan en recht op een passende, daartoe ingerichte ruimte (cf. [Codex Iuris Canonici, can. 1214](#)). De eerste plaats die daarvoor in aanmerking komt, is de plaatselijke parochiekerk.

Parochies uit eenzelfde federatie of pastorale eenheid kunnen onderling afspreken welke liturgische diensten het best in welke parochiekerk doorgaan, rekening houdend met de aard van zowel het gebouw, de viering als de aanwezige gemeenschap (bijvoorbeeld voor doopsel, huwelijk, uitvaart, weekdagdienst).

In bepaalde gevallen kan een parochiekerk voor medegebruik in aanmerking komen. Andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen kunnen een kerkgebouw gebruiken voor hun liturgische of pastorale activiteiten.

Katholieke gemeenschappen van een oosterse kerk '*sui iuris*' of katholieke gemeenschappen van buitenlandse oorsprong die niet over een eigen liturgische ruimte beschikken, komen als eersten voor een medegebruik van de parochiekerk in aanmerking. Ze behoren volledig tot de katholieke geloofsgemeenschap.

Andere christelijke kerken of kerkelijke gemeenschappen komen voor een medegebruik van de parochiekerk in aanmerking, onder de voorwaarden vastgelegd in artikels 137 tot 142 van het [Oecumenisch Directorium](#) van de Pauselijke Raad voor de Bevordering van de Eenheid van de Christenen. In de praktijk gaat het over kerken of kerkelijke gemeenschappen aangesloten bij de Wereldraad van Kerken. Hiervoor is de voorafgaandelijke schriftelijke toelating van de bisschop vereist.

Parochiekerken worden niet ter beschikking gesteld voor niet-christelijke rituelen of vieringen (zoals burgerlijke uitvaart, burgerlijk huwelijk of riten van een niet-christelijke godsdienst). Omwille van buitengewone omstandigheden kan in afzonderlijke gevallen een uitzondering worden toegestaan. Hiervoor is de voorafgaandelijke schriftelijke toelating van de bisschop vereist.

Een multifunctioneel gebruik kan overwogen worden. Deze activiteiten moeten verzoenbaar zijn met de eigenheid van een christelijke gebedsruimte. Dat betekent dat ze niet op privébelangen, commerciële activiteiten of partijpolitieke manifestaties gericht zijn, maar op maatschappelijke doelstellingen die niet ingaan tegen het christelijk geloof of tegen de kerk (bijvoorbeeld tentoonstelling, sociaal dienstbetoon, leslokaal). Het multifunctioneel gebruik moet beperkt blijven in de tijd. Wanneer het een permanent karakter krijgt, is een gedeeld gebruik aangewezen, met de herinrichting van de parochiekerk.

Een gedeeld gebruik omvat een herinrichting van de parochiekerk in diverse ruimten en veronderstelt daarom een bouwkundige ingreep. De realisatie hiervan vereist voorafgaand overleg met diverse instanties. Voor zo'n ingreep in de parochiekerk heeft het kerkbestuur de voorafgaandelijke schriftelijke goedkeuring van de bisschop nodig.

In geval van medegebruik, multifunctioneel gebruik of gedeeld gebruik van de parochiekerk moet het kerkbestuur met de gebruikers een gebruiksovereenkomst voor een bepaalde duur sluiten, waarin onder meer volgende bepalingen worden opgenomen

- Omschrijving van de ruimte die voor medegebruik of een nevenbestemming ter beschikking wordt gesteld
- Afspraken in verband met het gebruik van de ruimte, meubilair, schoonmaak, veiligheid, uren van gebruik
- Afspraken om de rust en de stilte tijdens de liturgische diensten te verzekeren

- Regeling voor deelname in de kosten van het kerkgebouw
- Regeling van aansprakelijkheid in geval van schade en de verzekering
- Aanduiding van de instantie die bemiddelt of beslist in geval van betwisting
- Om geldig te zijn, behoeft deze overeenkomst bovendien de handtekening van de pastoor en de bisschop (cf. [Codex Iuris Canonici, can. 1257](#))

In principe wordt er niets gewijzigd aan de inrichting van de centrale liturgische ruimte (onder meer plaats van altaar, doopvont, lezenaar, zetel van de voorganger). Een vraag tot uitzonderlijke wijziging wordt met de pastoor en het kerkbestuur besproken en in de gebruiksovereenkomst opgenomen. Bij initiatieven die het moeilijk maken om het H. Sacrament op een gepaste wijze te begroeten, wordt het H. Sacrament tijdelijk naar een kapel of naar de sacristie overgebracht.

In geval van medegebruik, multifunctioneel gebruik of gedeeld gebruik blijven de kerkrechtelijke en burgerrechtelijke bevoegdheden van de pastoor over de parochiekerk gelden, met inachtneming van wat in de gebruiksovereenkomst hierover is bepaald.

Voor de herbestemming van een parochiekerk is de ontheffing aan de eredienst nodig. Daarvoor dienen de burgerrechtelijke normen en de kerkrechtelijke procedure te worden gevolgd (cf. [Codex Iuris Canonici, can. 1222](#)). Van kerkelijke zijde is de schriftelijke goedkeuring van de bisschop vereist. De bisschop kan zijn goedkeuring tot herbestemming slechts verlenen wanneer er een duidelijk en aanvaardbaar plan voor de herbestemming van de kerk voorhanden is. De herbestemming van het kerkgebouw moet op voldoende juridische garanties voor een consequente toepassing in de toekomst kunnen steunen.

Ons kerkelijk erfgoed heeft een bijzondere waarde. Daarom moedigen wij een veelzijdige valorisatie aan van het kerkgebouw in al zijn facetten. We zijn iedereen erkentelijk die de historische, artistieke en culturele waarde van onze parochiekerken helpt ontsluiten.

Deze richtlijnen gelden voor alle parochiekerken, kapelanijen en erkende annexe kerken. Ze gaan in op 8 november 2012.

De Vlaamse Bisschoppen
Mechelen, 8 november 2012

Bijlage 4.

OVER PAROCHIES EN PAROCHIEKERKEN

De nota Bourgeois

De nota van minister Bourgeois 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk' roept de kerkelijke overheid op om een mechanisme van constructieve medewerking op gang te brengen bij de pastorale medewerkers, de afzonderlijke kerkbesturen en de centrale kerkbesturen. Deze avonden zijn bedoeld als startmoment van zo'n overleg teneinde de beoogde doelstellingen maximaal te realiseren :

- in overleg met alle betrokken lokale partijen tot een visie komen en tegen 2013 beschikken over een globaal gemeentelijk plan m.b.t. de (toekomstige) bestemming van kerken;
- een geïntegreerde (strategische) aanpak voor de parochiekerken om gemeenten toe te laten zo rationeel mogelijk te investeren en nutteloze investeringen te vermijden;
- meer armslag aan de centrale kerkbesturen;
- meer beslissingsbevoegdheid aan gemeentebesturen over de kerkbesturen i.v.m. investeringen in kerkgebouwen;
- CRKC (Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur) meer middelen geven om daadwerkelijke expertise ter beschikking te stellen in het veld.

De minister wil daarmee verhelpen aan wat hij 'het verbroken evenwicht tussen aanbod en gebruik van parochiekerken' noemt.

Vanuit de kerk en de pastorale realiteit erkennen we de problematiek en willen we op een constructieve wijze ingaan op de vraag van de minister. Maar tegelijk zien we een veel belangrijker en dieperliggende realiteit, met name de problematische organisatie van de pastorale zorg én het steeds kleiner wordend aantal vitale geloofsgemeenschappen :

- vele parochies/geloofsgemeenschappen kunnen niet meer het volledige pakket pastorale zorg aanbieden;
- het wordt moeilijk structuren (PP, KF, federatie,...) te bemannen en de nodige vrijwilligers te vinden voor pastorale projecten;
- meer en meer mensen ervaren hun parochie als een verliesverhaal en dat ontmoedigt hen;
- de schaarste aan financiële en personele middelen dwingt tot een meer gericht inzet ervan i.f.v. duidelijke, pastorale prioriteiten;

De 'geloofsgemeenschap' is aan vernieuwing en herbronning toe. We zullen de nodige stappen moeten zetten om de voorwaarden te creëren waarin dat mogelijk is.

De bestemming van kerkgebouwen is een uitvloeisel van de pastorale keuzes die gemaakt zullen worden, zowel inhoudelijk als organisatorisch.

De situatie is veranderd

Ieder van ons beseft dat **de kerk in het Westen een ingrijpende verandering heeft doorgemaakt** en nog doormaakt. De invloed van godsdienst en kerk op het persoonlijke en maatschappelijke leven is afgenomen. Tot enkele decennia terug was zowel het persoonlijke als maatschappelijke leven doordeesemd van een christelijk waardenpatroon. De wereld waarin men woonde, werkte, opgevoed werd, zich ontpande, was - met een grote vanzelfsprekendheid - een christelijke wereld. De kerk was alom tegenwoordig, op alle domeinen van het leven en voor iedereen makkelijk te bereiken.

En dat is niet langer zo : de verschillende levensdomeinen hebben zich één voor één onttrokken aan de evidente, overkoepelende invloed van de godsdienst en de kerk. De samenleving is niet langer doordrongen van het christelijk geloof. De samenleving is pluralistisch geworden en er zijn ook meerdere godsdiensten in actief. De situatie is dus grondig veranderd.

Onze structuren en organisatie zijn onvoldoende mee geëvolueerd

De structuren en de kerkelijke organisatie die nodig waren in de vroegere situatie, zijn nog altijd aanwezig en in essentie nagenoeg ongewijzigd : een lappendeken van parochies die grotendeels als autonome eenheden functioneren en een zo volledig mogelijk aanbod willen bieden aan de lokale geloofsgemeenschap.

Meer en meer ervaren we dat

- dit onze krachten te boven gaat
- een groeiend aantal parochies niet meer in staat is om zelfstandig voort te bestaan
- een aantal structuren niet meer nodig zijn of onaangepast aan de veranderde situatie.

Dat geeft in de concrete gang van zaken problemen en spanningen in lokale parochies :

- steeds minder en oudere kerkgangsters
- onvoldoende voorgangers voor zondagsvieringen en de bediening van sacramenten
- moeilijkheden om catechisten te vinden
- onvoldoende en vergrijzende vrijwilligers in de structuren (parochieploegen, kerkfabrieken, ...)
- steeds uitdrukkelijker bevraging vanuit de maatschappij en burgerlijke overheid
- gebrek aan financiële middelen
- overvraging, ontgoocheling, frustratie en onmacht, mensen ervaren deze gang van zaken als een 'verlies'.

De situatie is grondig veranderd, maar onze structuren slechts in beperkte mate.

Nieuwe wegen banen

De veranderde tijd en context vragen om andere antwoorden. Daarom roept de bisschop op om nieuwe wegen te banen : om onze aandacht te focussen op :

- evangelisatie
- mensen – de minsten het eerst – op een concrete wijze nabij te zijn en
- op zondag ons geloof vreugdevol vieren in de eucharistie.

En dat vraagt om nieuwe initiatieven, een nieuwe manier van denken en voelen, een nieuw enthousiasme, een hernieuwd vertrouwen en de kracht van de fierheid te geloven.

Nieuwe structuren en organisatorische verbanden ook.

Maar het vraagt tegelijk ook om :

- wat overbodig is geworden los te laten
- wat te groot is geworden op een haalbare wijze te organiseren
- wat te veel is geworden niet langer in stand te houden
- de moed om los te komen van gewoonten en geplogenheden die niet wezenlijk zijn
- het inzicht om over het eigen muurtje te kijken
- ons te laten inspireren door een breder kerkbewustzijn.

We zijn op een punt gekomen dat de gekende parochiale structuur van de kerk zelf aan verandering onderhevig is. De situatie waarin de parochies zijn ontstaan is grondig verschillend van onze tijd en situatie. De parochiale structuur zoals we die nu kennen, komt ons wel voor als evident, noodzakelijk en wenselijk... maar is amper 150 jaar oud. Daarvoor waren de parochies veel groter en minder talrijk.

We zullen actief moeten werken aan **een andere organisatie en structuur** :

- om echte vitaliteit alle kansen te geven
- om onze energie, inzet en middelen te richten op wat essentieel is en niet op wat kerktoeren-gebonden is
- die haalbaar en doenbaar is voor degenen die zich willen inzetten.

Zo scheppen we een context waarin de oproep van de bisschop mogelijk wordt : nieuwe wegen te banen voor nieuwe en vitale geloofsgemeenschappen.

We gaan daarbij resoluut uit van volgende **opties** :

- nieuwe, vitale gemeenschappen zullen niet noodzakelijk samenvallen met of georganiseerd zijn binnen het traditionele parochieverband;
- het aantal structurele en organisatorische verbanden staat niet meer in verhouding tot onze pastorale noodwendigheden.

We willen **vereenvoudigen**, de schaal vergroten (op organisatorisch vlak) tegelijk met schaalverkleining (het belang van concrete relaties van mens tot mens).

Onze territoriale structuur effectief vereenvoudigen

De weg van de vereenvoudiging is noodzakelijk omdat :

- heel wat parochies niet meer in staat zijn zelfstandig de missie in te vullen waartoe ze bedoeld zijn nl. eigenstandig te zorgen voor een volledig pastoraal aanbod aan allen die er wonen en leven; te zorgen voor de nodige financiële en materiële middelen die daarvoor nodig zijn en in te staan voor de mankracht om dit alles daadwerkelijk te

kunnen realiseren en onderhouden;

- de toekomst van de kerk en het evangelie in Vlaanderen niet verzekerd wordt doordat we overal de parochies kunnen behouden, maar eerder van de vitaliteit van de geloofsgemeenschappen die zullen blijven of ontstaan.

Daarom zullen we ons **per dekenaat her-organiseren in regionale pastorale verbanden**, die de taken en functies van een parochie volwaardig kunnen invullen. Daarbinnen zullen verschillende parochies zodanig samenwerken dat ze als een nieuwe parochie gaan functioneren : met één administratie, één organisatie van de pastorale zorg, één ploeg verantwoordelijken, ... bijgestaan door een pastoraal benoemde kracht. De samenwerking die we voor ogen hebben is er niet één bij bepaalde gelegenheden of initiatieven, maar wel een duurzaam en structureel verankerd samenwerkingsverband, waarbinnen de huidige parochies hun eigenheid en autonomie doen opgaan in een nieuwe eenheid.

Bij de federaties ging het om samenwerkingsverbanden tussen autonome parochies... de toekomstige samenwerking beoogt het tot stand brengen van een nieuwe en integrale eenheid.

Waar het kan worden (nieuwe) parochies betracht die samenvallen met de gemeentelijke grenzen. In een eerste fase kunnen de parochies die een nieuw pastoraal verband vormen civielrechtelijk en canoniek blijven bestaan. In een latere fase kan de samenwerking aanleiding geven tot het opheffen van deze of gene parochie(s). Maar dat is niet de voornaamste betrachting. Wel het kader scheppen opdat

- levendige geloofsgemeenschappen ontstaan waarbinnen evangelisatie, diaconie en vieren op zondag daadwerkelijk gestalte krijgen;
- een volledig pastoraal aanbod in deze nieuwe pastorale verbanden kan worden aangeboden.

Deze nieuwe 'parochies' zullen pas écht werkelijkheid worden als **ook op materieel en financieel gebied een eenheid wordt gerealiseerd**, wat dan op zijn beurt weer leidt tot een grote vereenvoudiging en uitzuivering van de noodzakelijke administratieve en beheersmatige taken en procedures.

De bestemming van kerkgebouwen

Misschien is het wat verwonderlijk dat de bestemming van kerkgebouwen pas op dit moment van de avond ter sprake komt. De uitnodiging van minister Bourgeois kan vanuit kerkelijk standpunt echter maar afdoende worden beantwoord tegen de achtergrond van de kerkelijke organisatie en de pastorale noodwendigheden in deze nieuwe en uitdagende tijd.

In het maatschappelijk discours worden – meer dan vroeger – concrete vragen gesteld naar de houdbaarheid van het grote aantal kerken. Vragen als daar zijn :

- is het aantal kerken wel in overeenstemming met de positie van de kerk en de godsdienst in de samenleving?
- is de omvang van vele kerken nog wel berekend op het aantal praktiserende gelovigen?
- zijn de kosten gedragen door de samenleving nog wel in overeenstemming met het erg geringe gebruik van kerkgebouwen en moet niet gezocht naar neven- of herbestemmingen?

We kunnen en mogen deze vragen niet zomaar naast ons neerleggen en moeten er ons van bewust zijn dat we in de toekomst niet alle bestaande kerken zullen kunnen of moeten behouden.

In ons nadenken over de bestemming van kerkgebouwen zullen we ook binnenkerkelijk andere pistes mee in overweging dienen te nemen : welke andere christelijke geloofsgemeenschappen hebben nood aan een kerk? Kan een kerk ook dienstig zijn voor diaconale doelen zonder daarom in de eerste plaats een liturgische betekenis te hebben?

Spreeken over de bestemming van kerkgebouwen is voor ons niet het startpunt, maar het eindpunt van een diepgaande bezinning over onze plaats in de samenleving en de noodzakelijke toerusting om onze opdracht in de wereld daadwerkelijk gestalte te geven.

Uiteraard dient over de bestemming van kerkgebouwen nagedacht te worden tegelijk met het uitdenken en opzetten van een nieuwe organisatie van de pastorale zorg, die focust op de drie vooropgestelde prioriteiten.

Pastorale/kerkelijke criteria en overwegingen i.v.m. bestemming van kerkgebouwen

In het nadenken over en de besluitvorming betreffende de bestemming van kerkgebouwen gaan we uit van volgende standpunten :

- kerkgebouwen staan in dienst van de pastorale prioriteiten en de concrete pastorale structuur;
- wijzigingen in de parochiestructuur (wijziging grondgebied, opheffing van parochie,...) kunnen uitsluitend op initiatief van de bisschop;
- kerken die gebruikt worden door een vitale geloofsgemeenschap met volledig pastoraal aanbod worden integraal behouden voor de eredienst;
- kerken kunnen ook toegewezen worden aan niet-territoriale gemeenschappen en/of aan (andere dan katholieke) christelijke geloofsgemeenschappen;
- in een pastorale zone kunnen meerdere kerken behouden blijven, al dan niet volledig voor de eredienst;
- bepaalde functionele dimensies in de pastorale zorg van een pastorale zone kunnen een kerk (geheel of in nevenbestemming) toegewezen krijgen. Zo zou bv. kunnen gedacht worden aan een kerk ten behoeve van diaconale activiteiten, of een jongerenkerk die daar haar eigen stek heeft, of een uitvaartkerk,....
- kerken die niet-parochiekerk zijn (vaak bij-kerken en kapellen van recente datum) komen eerst in aanmerking voor neven- of herbestemming, vaak ook vanwege hun architecturale karakter ;
- we gaan zoeken eerder naar nevenbestemming (gedeeltelijke profaanverklaring) dan wel volledige onttrekking aan de eredienst – zodoende is er een duidelijk scheiding tussen een profaan en sacraal gedeelte (dat dan als bv. als bidplaats dienstig kan zijn);
- nevenbestemming en multifunctioneel gebruik zijn verschillende realiteiten;
- kerken die, na al deze mogelijkheden te hebben nagegaan, niet meer relevant/bruikbaar worden geacht voor de eredienst/pastoraal worden overgedragen aan de burgerlijke overheid of eigenaar (volledige profaanverklaring) in het kader van een overeenkomst m.b.t. de herbestemming;
- sloop is een te mijden optie, maar daar waar wenselijk ook uit te voeren.

Andere criteria en overwegingen

- * Bij de keuze van kerkgebouwen die uitsluitend voor de eredienst worden voorbehouden wordt voorrang gegeven aan :
 - Historisch of cultuurhistorisch waardevolle kerken of sites. Vaak zal het beschermde gebouwen/sites betreffen.
 - Architecturaal unieke, waardevolle of belangrijke kerkgebouwen (vaak beschermd, maar lang niet altijd).
 - Kerken met een ruimtelijk en/of landschappelijk belang.Hierbij kan de expertise van CRKC bijzonder waardevol zijn.
- * Kerken die bouwfysisch in een slechte toestand zijn en waaraan diensgevolge in de nabije toekomst grote investeringen te verwachten zijn, komen prioritair in aanmerking voor herbestemming of sloop.
- * Kerkgebouwen die qua structuur en indeling dusdanig zijn (bv. de mogelijkheid tot compartimentering) dat zij zich makkelijk lenen tot andere bestemmingen dan de eredienst komen prioritair in aanmerking voor neven- of herbestemming.
- * Kerken waarvoor daadwerkelijke interesse bestaat voor gebruik door andere lokale of regionale actoren, komen prioritair in aanmerking voor neven- of herbestemming.
- * De afstand tussen kerken in een pastorale zone.

Een traject

Daarom roepen we u allemaal op om op weg te gaan voor een lang overleg over

- hoe we evangelisatie, diaconie en vieren op zondag kunnen aanvatten
- welke organisatorische context daarvoor noodzakelijk is
- hoe kerkgebouwen daarin een gepaste bestemming krijgen.

We zijn er ons van bewust dat dit geen makkelijke oefening is, dat vele overwegingen en gevoeligheden in het geding zijn, dat het moeilijk is om zekerheden los te laten voor wat zich nog moet bewijzen, dat een aantal beslissingen niet op het lokale vlak kunnen genomen worden... daarom stellen we een onderbouwd en begeleid traject voor, waarin iedereen zijn verantwoordelijkheid kan, mag en moet opnemen.

Bibliografie

Nieuw decreet over de parochiefederaties. Beleidsoriëntaties 2., september 2006, Mechelen, 23 pp.

Mgr. J. De Bie, Samen geroepen en gezonden, Pastorale brief, advent 2006, Mechelen, 35 pp.

De dekenfunctie vanaf 1 januari 2007. Beleidsoriëntaties 3., januari 2007, Mechelen, 13 pp.

Opdracht en werking van de parochieploeg vandaag. Beleidsoriëntaties 4., oktober 2007, Mechelen, 15 pp.

Waar staan we voor? Concrete uitdagingen en beleidvoering in de territoriale pastorale van het vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen., september 2008 (tweede uitgave), Mechelen, 44 pp.

Conceptnota 'Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk' van minister G. Bourgeois (24.06.2011)

Kerk zijn vandaag en de toekomst van de parochies. Pastorale Brief van Mgr. J. De Kesel (kerstmis 2011)

Een toekomst voor de parochiekerken. Visietekst bisdom Hasselt, januari 2012

Bijlage 5.

VOORSTEL PROCEDURE EN FORMAT VOOR HET OPSTELLEN VAN EEN TOEKOMSTVISIE VOOR DE PAROCHIEKERKEN OP HET GRONDGEBIED VAN DE GEMEENTE

Nota

15/01/2013

Inleiding

In zijn nota "Een Toekomst voor de Vlaamse Parochiekerk" van 24 juni 2011 uit minister Bourgeois de wens dat op het lokale niveau in samenspraak tussen kerkelijke en gemeentelijke overheden een toekomstvisie wordt ontwikkeld over de kerken die op het grondgebied van de betrokken gemeente gelegen zijn. Deze toekomstvisie moet minstens de volgende elementen bevatten (zie nota Bourgeois pg. 10):

- de parochiekerken als gebouw, met onder meer de cultuurhistorische waarde, de architecturale mogelijkheden, de bouwfysische toestand, de mogelijkheid tot compartimentering, ...;
- de parochiekerk in zijn ruimtelijke omgeving;
- het actuele gebruik en de functie van de parochiekerk;
- mogelijke interesse van andere actoren.

De uitgeschreven visie vormt voor de minister de basis waarop de individuele meerjarenplannen van de Kerkfabrieken voor de komende beleidsperiode 2014-2019 moeten steunen.

Daarenboven wil de minister het bestaan van een goedgekeurde visie op de parochiekerken als voorwaarde stellen voor toekennen van toekomstige onderhouds- of restauratiepremies voor beschermde kerken of andere subsidies voor niet-beschermde kerken.

Het uitschrijven van een dergelijke visie biedt echter ook aan de lokale kerkelijke verantwoordelijken – parochie en kerkfabriek – de mogelijkheid om een visie te ontwikkelen over de onderlinge afstemming van pastorale noden en kerkgebouwen.

Minister Bourgeois treedt in zijn nota niet in detail over de wijze waarop de toekomstvisie moet uitgeschreven worden, afgezien van de bovenvermelde elementen die er minimaal in opgenomen moeten worden. Hij is wel van mening dat het opstellen ervan bij voorkeur onder regie van het Centrale Kerkbestuur van de betrokken gemeente gebeurt en dat in het overleg naast de kerkelijke verantwoordelijken ook lokale actoren zoals socio-culturele verenigingen betrokken worden.

Voorstel Inhoud van de toekomstvisie voor de parochiekerken op het grondgebied van de gemeente

1. Inventaris van de kerkgebouwen op het grondgebied van de gemeente

Deel 1: inventaris CRKC – overzicht per gemeente

Dit overzicht wordt door het CRKC aan de CKB's en Kerkbesturen bezorgd. Het is een opsomming die gebaseerd is op de gegevens die door de betrokken kerkbesturen in de bevraging Parochiekerken zijn ingevuld.

Deel 2: analyse van deze inventaris

Deze analyse moet door het CKB gemaakt worden en bevat zeker volgende elementen

- De kerkgebouwen zelf:
 - o Beschrijving van de kerkgebouwen
 - Welke kerken op het grondgebied van de gemeente zijn eigendom van:
 - De gemeente / provincie
 - De kerkfabrieken
 - Privé-eigenaars (zoals vzw's of privépersonen)
 - Welke zijn beschermd
 - Welke hebben een bijzondere religieuze, historische, culturele betekenis
 - Welke plaats neemt de kerk in het plaatselijke maatschappelijk leven in: cultuur, toerisme, ontmoeting, ...
- Bouwfysische toestand
 - o Hoe is de actuele bouwfysische toestand?
 - o Waar zijn er urgente problemen? Zijn er al plannen om deze problemen te verhelpen?
- De omgeving beschrijven:
 - o Beschermd stads- of dorpsgezichten waarvan kerken deel uitmaken
 - o Beschermd landschappen waarvan kerken deel uitmaken
 - o Socio-culturele organisaties in de (deel)gemeente, al dan niet verbonden aan de kerk, die belangstelling hebben voor het valoriseren of meer permanent gebruiken van een of meerdere kerken
- Beschrijving van het **actueel** gebruik van de kerkgebouwen (zie ook de definities en richtlijnen van de Vlaamse Bisschoppen voor een correct gebruik van de begrippen): welke kerken worden gebruikt voor de volgende rubrieken en hoe is dat gebruik op dit ogenblik?
 - o Voor de eredienst
 - o Valorisatie
 - o Medegebruik voor andere eredienst(en)
 - o Nevenbestemming:
 - Multifunctioneel gebruik
 - Gedeeld gebruik
 - o Herbestemming

2. Inventaris vanuit de pastorale realiteit

- Welke is de pastoraal-kerkelijke visie op het gebruik van de kerken op het grondgebied van de gemeente? Zie hiervoor de pastorale plannen van de parochies, federaties, dekenaten...

3. Bundeling van de inventaris van de kerkgebouwen met de pastoraal-kerkelijke visie:

- Hoe zullen de kerken in de komende beleidsperiode gebruikt worden?

Aard gebruik	Kerk 1	Kerk 2	Enz...
Enkel eredienst	-	-	-
Valorisatie	-	-	-
Medegebruik voor andere eredienst	-	-	-
Nevenbestemming (Multifunctioneel gebruik)	-	-	-
Nevenbestemming (gedeeld gebruik)	-	-	-
Herbestemming	-	-	-

- Investerings:

- Welke investeringen zijn er nodig om dit gebruik mogelijk te maken?
 - Geef een overzicht van de noodzakelijke of gewenste investeringswerken per kerk, zo mogelijk gespreid over de beleidsperiode 2014-2019
- Welke investeringen zijn er nu reeds gepland voor de volgende beleidsperiode? Zijn deze investeringen conform de (toekomstige) bestemming van de kerk?
 - Geef een overzicht per kerk, eventueel samen met een voorstel tot wijziging van de voorziene investeringen.

CRKC

09/01/2013

Bijlage 6.

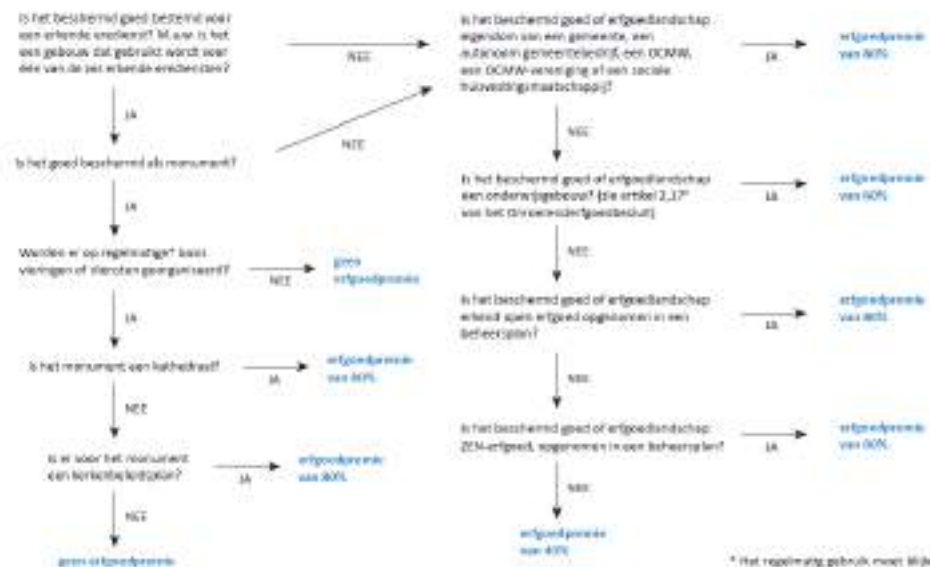
Stroomschema percentage erfgoedpremie voor eredienstgebouwen en goederen in eigendom van lokale overheden

Stap 1

- Is het een erfgoedpremie in zijn of haar...
- het een beschermd erfgoed of een erfgoedlandschap goet?
 - het erfgoed niet is afgedekt door erfgoed- of onderzoekspremies omvatte van de regelaar (zie artikel 11.2.1. van het Vlaamserfgoedbesluit)?
 - de wetten over een erfgoedpremie in samenwerking komen (zie artikel 11.2.2 tot en met 11.2.4)?

Stap 2

Agentschap Onroerend Erfgoed

* Het regelmatig gebruik moet blijken uit het kerkbelevingsplan.

Bijlage 7.

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

KERKENBELEIDS- PLANNEN

Inspiratienota / 22.02.2017

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Wettelijk kader	3
3	Criteria (of minimumnormen)	4
3.1	Identificatie	4
3.2	Beschrijving	4
3.2.1	Cultuurhistorische waarde	4
3.2.2	Architecturale mogelijkheden	5
3.2.3	Bouwfysische toestand	5
3.3	Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	5
3.4	Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie	5
3.5	Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie. Inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht	6
4	Nuttige links	6
5	Veelgestelde vragen	6
6	Contactgegevens	8
7	Checklist	9

1 INLEIDING

Het "decreet van 15 juli 2016 houdende wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en van diverse decreten wat betreft de uitvoering van het kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed en wat betreft financiële en technische aanpassingen" voert een aantal aanpassingen door aan de onroerenderfgoedregulering.

Een eerste aanpassing houdt het formuleren van een definitie van het begrip kerkenbeleidsplan in. Deze definitie wordt ingevoegd in het Onroerenderfgoeddecreet en treedt in werking op 1 januari 2017. Vanaf dan moeten alle kerkenbeleidsplannen die als voorwaarde gelden binnen de onroerenderfgoedregulering, voldoen aan deze definitie. De definitie is niet nieuw, ze werd reeds vermeld in de conceptnota 'Een toekomst voor Vlaamse parochiekerken' van 24 juni 2011.

Heb je een restauratiedossier ingediend bij het agentschap en staat dit dossier op 1 januari 2017 of later nog op de wachtlijst? Dan moet je eveneens een goedgekeurd kerkenbeleidsplan kunnen voorleggen dat voldoet aan de nieuwe definitie. Je krijgt tot en met 30 september 2017 de tijd om dit goedgekeurd kerkenbeleidsplan voor te leggen.

Met deze inspiratienota willen we je duiding geven over de definitie van kerkenbeleidsplan zodat het duidelijk is waaraan dit plan moet beantwoorden om te kunnen worden toegevoegd aan de premie-aanvraag.

Heb je vragen tijdens de uitwerking van het kerkenbeleidsplan of wil je voor de indiening aftoetsen of het plan volledig is en beantwoord aan de definitie uit het Onroerenderfgoeddecreet, neem dan contact op met het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur.¹ Hun contactgegevens staan achteraan deze nota.

2 WETTELIJK KADER

De wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (artikel 2.1)² geeft de volgende definitie voor een kerkenbeleidsplan:

31° / 1 een kerkenbeleidsplan:

"een schriftelijk document dat eerst door het representatief orgaan van de betrokken eredienst en vervolgens door de gemeente- of de provincieraad werd goedgekeurd en dat een lokaal gedragen langetermijnvisie biedt voor alle gebouwen die bestemd zijn voor die betrokken eredienst op het grondgebied van de gemeente of provincie. De langetermijnvisie moet minimaal volgende basisgegevens bevatten:

- a) een beschrijving van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst, met onder meer*
 - hun cultuurhistorische waarde,*
 - hun architecturale mogelijkheden,*
 - hun bouwfysische toestand;*
- b) de situering van elk gebouw bestemd voor de eredienst in zijn ruimtelijke omgeving;*

¹ Het CRKC geeft enkel advies, de uiteindelijke beslissing of het kerkenbeleidsplan voldoet aan de criteria gebeurt door het agentschap Onroerend Erfgoed.

² <https://codex.vlaanderen.be/zoeken/Document.aspx?DID=1027186¶m=inhoud&AID=1215336>

c) een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie van de betrokken gebouwen bestemd voor de eredienst

d) een onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van de betrokken gebouwen, inclusief een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht."

Een tweede aanpassing die wordt doorgevoerd, is het invoegen van een tweede definitie: "monument, bestemd voor een erkende eredienst". Deze definitie is momenteel opgenomen in het Onroerendergoedbesluit, maar wordt vanaf 1 januari 2017 verplaatst naar het Onroerendergoeddecreet.

38* /1 een monument, bestemd voor een erkende erediens:

“de gebouwen vermeld in artikel 4n 81, 117, 153, 189 en 232 van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, voor zover ze bestemd zijn voor de eredienst en ook als dusdanig worden gebruikt.”

3 CRITERIA (OF MINIMUM NORMEN)

Een kerkenbeleidsplan hoeft geen boekwerk van honderden pagina's te zijn. Er moet wel een invulling gegeven worden aan alle elementen van de definitie zoals vermeld in artikel 2.1,31°/1 van Onroerendergoeddecreet. Idealiter maak je een fiche per kerk waarin je telkens onderstaande punten uitwerkt.

3.1 IDENTIFICATIE

Je kan je hiervoor baseren op de bevraging van het CRKC aan alle kerkbesturen uit 2012-2013. De basisgegevens vind je ook via <http://crkc.be/databank-parochiekerken>.

- naam kerk
- ligging
- eigenaar
- bescherming(en)

3.2 BESCHRIJVING

3.2.1 Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde vind je terug in verschillende bronnen:

- het beschermingsbesluit (indien van toepassing)
 - de inventaris van het bouwkundig erfgoed (indien van toepassing) (<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/>)
 - de fiches die zijn opgesteld voor de bevraging van het CRKC aan alle betrokken kerkbesturen.
- De Excel-tabel met de uitgebreide gegevens van alle kerken per gemeente kan bij het CRKC aangevraagd worden.

Is er geen bronnenmateriaal voorhanden, dan kan je zelf een inventaris opstellen, bijvoorbeeld aan de hand van de vastgestelde inventarisatiemethodologie van het agentschap (<https://www.onroerendergoed.be/nl/bescherming/vastgestelde-inventarissen>).

Gebruik de beschikbare informatie voor de beschrijving in het kerkenbeleidsplan. Voeg eventueel bijkomende informatie toe in de bijlage.

3.2.2 Architecturale mogelijkheden

Beschrijf de mogelijkheden per kerk bij gebruik voor de eredienst, voor valorisatie (initiatieven met respect voor het normale religieuze gebruik van de parochiekerk), voor medegebruik door andere erediensten, voor nevenbestemming (multifunctioneel gebruik in de tijd of gedeeld gebruik in de ruimte) of voor herbestemming na onttrekking van de eredienst. Het gaat hier over een beschrijving van de bestaande toestand, niet over een beoordeling naar (toekomstig) gebruik.

Deze beschrijving bevat volgende elementen:

- de grootte, opdeling en inrichting van het kerkgebouw en zijn nevenruimtes
- de uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om (deel)ruimtes af te splitsen
- aanwezige (of nog te realiseren of aan te passen) voorzieningen zoals verwarming, elektriciteit, sanitair, keuken, verwarming, ...
- de toegankelijkheid voor andersvaliden
- de aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurobjecten

3.2.3 Bouwfysische toestand

Beschrijf kort de actuele bouwfysische toestand per kerk. Zijn er urgente problemen? Zijn er plannen om deze problemen te verhelpen? Voorzie je investeringswerken?

Je kan hiervoor de conclusies uit de inspectieverslagen van Monumentenwacht gebruiken. Ook de meerjarenbegroting kan een hulp zijn.

3.3 SITUERING VAN HET GEBOUW IN ZIJN RUIMTELIJKE OMGEVING

Situeer elke kerk in zijn ruimtelijke context. Dit kan zijn:

- de rol van de kerk in het stedelijk of dorpsweefsel
- de aanwezigheid van een kerkhof, pastorie, school, klooster, groter complex, ...
- de bereikbaarheid via openbaar vervoer, de aanwezigheid van parking
- de nabijheid van andere kerken
- de mogelijkheid tot uitbreiding
- ...

3.4 BESCHRIJVING VAN HET ACTUEEL GEBRUIK EN DE ACTUELE FUNCTIE

Verwerk de informatie uit de dekenale/pastorale plannen. Zijn er socio-culturele verenigingen die nu al gebruik maken van de kerk of interesse hebben om deze in de toekomst te gebruiken? Is de kerk een belangrijke toeristische trekpleister, is de kerk van lokaal of bovenlokaal belang, maakt de kerk deel uit van een bedevaartroute, ...?

2. Wat is een monument bestemd voor de erkende eredienst?

Dat zijn die gebouwen vermeld in het decreet van 7 mei 2004 betreffende materiële organisatie en werking van de erkende erediensten, voor zover ze bestemd zijn voor de eredienst (dus geen pastorieën) en effectief in gebruik zijn voor de openbare eredienst. Kerken en kapellen van kloosters vallen hier niet onder.

3. Moet een kerkenbeleidsplan goedgekeurd worden voor de restauratie van een kloosterkerk?

Een kloosterkerk is geen gebouw vermeld in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten. Er hoeft dan ook geen kerkenbeleidsplan voor worden goedgekeurd. Tenzij de kloosterkerk ook een parochiekerk is, dan moet ze wel beschikken over een kerkenbeleidsplan.

4. Wat betekent 'op regelmatige basis eredienst en vieringen organiseren'?

Om in aanmerking te komen voor een verhoogde erfgoedpremie van 80% voor gebouwen bestemd voor de erkende eredienst, moet aangetoond worden dat er op regelmatige basis diensten en vieringen georganiseerd worden. Het regelmatig gebruik moet blijken uit het kerkenbeleidsplan.

5. Als van een kerk opgenomen in een kerkenbeleidsplan, aangegeven wordt dat ze aan de erkende eredienst zal worden onttrokken, komt deze kerk dan nog in aanmerking voor een verhoogde erfgoedpremie van 80%?

Zolang de kerk nog steeds op regelmatige basis gebruikt wordt voor de erkende eredienst, komt ze op grond van de bestemming nog steeds in aanmerking voor een erfgoedpremie van 80%. Van zodra die bestemming wegvalt dan kan niet meer automatisch een 80%-premie toegekend worden.

6. Moet een kerkenbeleidsplan gezamenlijk opgesteld worden voor alle eredienstgebouwen voor alle 6 erkende erediensten?

Neen, het kerkenbeleidsplan wordt per erkende eredienst opgesteld. Als bijvoorbeeld binnen één gemeente gebouwen gelegen zijn die bestemd zijn voor verschillende erkende erediensten, dan moet voor elk van die erkende erediensten een afzonderlijk kerkenbeleidsplan worden opgemaakt (bv. een kerkbeleidsplan voor de protestantse eredienst en een kerkenbeleidsplan voor de katholieke eredienst).

7. Welke instanties keuren het kerkenbeleidsplan goed?

Het kerkenbeleidsplan wordt goedgekeurd door het representatief orgaan van de betrokken eredienst (bv. de bisschop voor de katholieke eredienst) en nadien door de voogdij-overheid. Voor de katholieke eredienst, de protestantse eredienst, de anglicaanse eredienst en de Israëlitische eredienst wordt dit goedgekeurd door de gemeenteraad (voor haar grondgebied). Voor de orthodoxe eredienst en de islamitische eredienst wordt dit goedgekeurd door de provincieraad (voor het grondgebied van de provincie).

8. Moet er een kerkenbeleidsplan worden ingediend voor kerken die eigendom zijn van een gemeente?

Een kerkenbeleidsplan is ook verplicht voor kerken in eigendom van een gemeente wanneer het beschermde monumenten zijn die bestemd zijn voor de erkende eredienst. Voor de niet-beschermde kerken vragen de bisdommen ook dat er een langetermijnvisie wordt uitgeschreven in een kerkenbeleidsplan voor alle eredienstgebouwen in de betrokken gemeente.

9. Is er een overgangstermijn bepaald voor de restauratiepremiëdossiers 'oude regelgeving'?

Sinds 1 januari 2015 (de inwerkingtreding van het Onroerenderfgoeddecreet) is de aanwezigheid van een kerkenbeleidsplan verplicht om in aanmerking te komen voor een erfgoedpremie. Vanaf 1 januari 2017 geldt deze verplichting ook voor de dossiers die werden ingediend volgens de regelgeving die van

toepassing was vóór 1 januari 2015 (restauratiepremie) en opgenomen zijn op de wachtlijst. Voor deze "oude dossiers" wordt wel een overgangsperiode voorzien zodat ze zich in orde kunnen stellen met deze bijkomende verplichting. Concreet krijgen ze tot en met 30 september 2017 de tijd om een goedgekeurd kerkenbeleidsplan aan het agentschap Onroerend Erfgoed te bezorgen. Als het agentschap op 1 oktober 2017 geen actueel kerkenbeleidsplan ontvangen heeft, wordt het dossier van de wachtlijst gehaald. Wil men daarna toch nog in aanmerking komen voor een erfgoedpremie, dan moet een nieuwe premieaanvraag overeenkomstig artikel 10.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit worden ingediend.

10. Moet een kathedraal opgenomen worden in een kerkenbeleidsplan?

Een kathedraal hoeft niet opgenomen te zijn in een actueel kerkenbeleidsplan. Kathedralen komen steeds in aanmerking voor de verhoogde erfgoedpremie op voorwaarde dat ze bestemd zijn voor de erkende eredienst. De voorwaarde om 'op regelmatige basis diensten en vieringen organiseren' blijft wel van toepassing op kathedralen.

11. Moet er een kerkenbeleidsplan zijn voor een restauratie van een orgel dat apart beschermd is als monument?

De verhoogde erfgoedpremie van 80% geldt voor *gebouwen* die bestemd zijn voor de eredienst. Omdat het kerkgebouw niet beschermd is, maar enkel het orgel zelf, is niet voldaan aan de voorwaarden van artikel 11.2.11, 1° van het Onroerenderfgoedbesluit. Het orgel kan weliswaar gebruikt worden voor de eredienst, maar kan op zichzelf niet als gebouw beschouwd worden. In dit geval zal men dus de basispremie van 40% ontvangen. (Of 60% als het om ZEN-erfgoed of een onderwijsgebouw gaat, of 80% als het om gemeente-eigendom of open erfgoed gaat).

6 CONTACTGEGEVENS

Voor vragen over kerkenbeleidsplannen kan u contact opnemen met:

Agentschap Onroerend Erfgoed
Koning Albert II-laan 19, bus 5
1210 Brussel
T. 02 553 16 50
info@onroerenderfgoed.be

Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC)
Abdij van Park 7
3001 Leuven
T 016 40 60 73
www.crkc.be

7 CHECKLIST

Uw kerkenbeleidsplan moet minstens de volgende onderdelen bevatten:

- Vormelijk
 - Goedkeuring representatief orgaan erkende eredienst
 - Goedkeuring voogdijoverheid
- Inhoudelijk
 0. Identificatie
 1. Beschrijving
 - a) Cultuurhistorische waarde
 - b) Architecturale mogelijkheden
 - c) Bouwfysische toestand
 2. Situering in de ruimtelijke omgeving
 3. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie
 4.
 - a) Een onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie
 - b) Een plan van aanpak hoe de toekomstige invulling met nevenfuncties of herbestemming ervan zal worden onderzocht

Bijlage 8.

Traject Nieuwe Wegen – Mechelen-stad : canoniek – praktisch

(goedkeuring bisschop dinsdag 19 febr 2013)

Algemeen

Een aantal inhoudelijke voorstellen voor 'nieuwe' kerkfabrieken op grotere schaal werden een eerste keer met hen besproken en nog verder uitgewerkt, met technisch advies van het CKB.

Aandachtspunten zijn de fasering inzake canonieke fusies en de restauratiewerkzaamheden en – planning.

1. Pastorale en canonieke fusies

De nieuwe parochies (Zuid, Dijle, Centrum-Noord), in de pastorale context, starten vanaf 01.01.2014. Eens de beslissing gevallen is, is er geen reden om te wachten met de voorbereiding en opbouw hiervan. Territorium: zie syntheserapport.

Fasering in de canonieke fusies van parochies en dus kerkfabrieken (dus in onderscheid met de pastorale fusie op 01.09.2013), wegens het vele werk dat de restauratiedossiers en –opvolging meebrengen:

1. Opheffing en samenvoeging van de parochies (en dus KF) zonder monumentale kerk.
Horizon: zo vlug mogelijk in 2013-2014 dossiers opstarten om in te gaan op 01.01.2014 en tegelijk geen grensoverschrijdende territoria meer weerhouden. Voorstel behoudt 6 canonieke parochies/kerkfabrieken:
 - a. Gommarus, H. Kruis, OLV Walem samenvoegen bij Katelijne . Kapelanie Ter Hert houdt op te bestaan. Mechels deel (12,28%) van St. Augustinus Elzestraat laten terugkeren naar Katelijne.
 - b. Libertus samenvoegen bij St. Pieter. De helft van Libertus gaat naar Goede Herder (38,49%) en naar Bonheiden Ludwina (10,09%) en een ander stuk van Goede Herder (31,27%) laten terugkeren naar St. Pieter.
 - c. Albertus, H. Hart, Lambertus, Leest, Heffen, Battel samenvoegen bij OLV Dijle. St. Jacob gaat naar Coloma. Nakijken of dit een aaneengesloten gebied is (wat moet), zoniet een stukje Hanswijk bij Dijle voegen om die eenheid te bekomen.
 - d. St. Jan Berchmans en Hombeek (en parochie Pius X) samenvoegen bij Coloma.
Opmerking: dan ook St. Jacob overbrengen van Battel naar Coloma.
 - e. St. Jan blijft apart.
 - f. Hanswijk blijft apart.

2. Opheffing en samenvoeging alle parochies (en KF) met monumentale kerken. Horizon : na restauratie, in 2018 (wegens de complexiteit van die dossiers). Dus :
 - a. St. Pieter, St. Jan bij Katelijne
 - b. Hanswijk bij OLV Dijle

Timing van de restauraties is bekend (zie afzonderlijk document).

Dus, plaatje per parochie (in eindfase, 2018):

- Centrum-Noord: van 7 naar 1 parochie + kerkfabriek
- Dijle: van 8 naar 1 parochie + kerkfabriek
- Zuid: van 3 naar 1 parochie + kerkfabriek

Van bij de canonieke fusie, ook de kerkfabrieken herschikken:

- Spreiding van de leden van de kerkraad over de voormalige kerkfabrieken, maar ook oog hebben voor een voldoende sterke kerkraad, die immers ook meer kerken en goederen te beheren krijgt! Dit is ook het moment om geen cumuls meer te hebben tussen kerkfabriek en VPW, en deze beide verantwoordelijkheden te scheiden.
- Introductie van plaatselijk kerktteam per kerk die open blijft, met een verantwoordelijke die mee met kerkraad vergadert (indien hij/zij er geen lid van is), met een plaatselijke ploeg daarrond.
- Geen grensoverschrijdende kerkfabrieken meer.
- In het kader van de reorganisatie (grotere parochies, sluiting van kerkgebouwen, vrijgeven van pastorieën,) de ondersteuning van de functie van penningmeester en het gebouwenbeheer bespreken met de stad in de globale context.
- Meerjarenplannen aanpassen na de reorganisaties.

Deze fasering (1 = bij start 2013-2014 / 2= na restauraties, 2018) is bevestigd.

Verder het overleg met CKB en kerkfabrieken en hun herstructurering organiseren: per zone

2. Kerksluitingen en fasering

Ook hier dringt een fasering zich op in Centrum-Noord, wegens het feit dat tijdens de restauraties heel wat historische kerken tegelijk zullen dicht zijn, en we voldoende 'capaciteit' moeten hebben voor zondagsliturgie, begrafenissen, huwelijken !

Voorstel:

1. Stoppen van de liturgie op 1.1.2014 en opstarten herbestemmingsproces :
 - H. Hart
 - Albertus
 - Gumarus

- Ter Hert
- 2. Stoppen van de liturgie na de restauraties (vanaf 11.2014 zijn St. Pieter + Begijnhof + St. Jan onbeschikbaar, vanaf november 2015 ook nog Katelijne, vanaf eind 2017 zijn er nog slechts 2 onbeschikbaar) en dus pas definitief stoppen en herbestemmingsproces opstarten (2017):
Libertus

Kerken die blijven, per parochie :

1. Zuid: Coloma, St. Jan Berchmans, Hombeek, St. Jacob en Pius X (met evaluatie na 3 jaar).
2. Dijle: OLV, Hanswijk, Lambertus, Leest, Battel, Heffen
3. Centrum-Noord: (Rombouts), Katelijne (Assyriers), H. Kruis, Walem, St. Jan (gedeeld gebruik met museale functie), St. Pieter (Assyriers, gecombineerd met concertfunctie), Begijnhof (beschikbaar)

Kerksluitingen en hun fasering is principieel bevestigd.

Bijlage 9.

**INFODOCUMENT
KANDIDAATSTELLING
BEGELEIDINGSTRAJECT HAALBAARHEIDSONDERZOEK VOOR HERBESTEMMING
VAN EEN PAROCHIEKERK**

Toelichting**Voor wie?**

Steden/gemeenten en betrokken kerkbesturen kunnen zich voor een begeleid traject voor een haalbaarheidsonderzoek kandidaat stellen bij het projectbureau 'herbestemming parochiekerken'. Voor kerkbesturen loopt de kandidaatstelling via de gemeente. Het kan zowel gaan om kerkgebouwen die (gedeeltelijk of volledig) eigendom zijn van een gemeente of van een kerkbestuur.

Welk aanbod?

De haalbaarheid kan onderzocht worden van de volledige of gedeeltelijke herbestemming van één kerk voor één omschreven potentiële nieuwe functie. Eventueel kan het haalbaarheidsonderzoek ook duidelijkheid brengen welke keuze best gemaakt wordt uit meerdere functies die worden overwogen voor een kerkgebouw. Een haalbaarheidsonderzoek motiveert op een gevisualiseerde manier (ontwerpend onderzoek) de mogelijkheden en geeft ook een beeld van de budgettaire implicaties van een herbestemming. Het eindrapport geeft ook de volgende stappen aan en helpt het project op weg voor het vervolgtraject (zie vervolg).

De projectbegeleider van het Projectbureau Herbestemming Kerken begeleidt dit traject.

Relatie met het parochiekerkenplan ?

Het haalbaarheidsonderzoek kan ingezet worden als een eerste operationele stap na het goedkeuren van een parochiekerkenplan maar het kan ook gebruikt worden om een parochiekerkenplan meer onderbouwd te kunnen finaliseren. Er hoeft dus geen goedgekeurd parochiekerkenplan te zijn om in aanmerking te komen voor een haalbaarheidsonderzoek.

Hoe verloopt het begeleidingstraject?

Het projectbureau wijst een geschikt ontwerpbureau aan voor het haalbaarheidsonderzoek. Dit gebeurt via een raamovereenkomst op Vlaams niveau. Lokaal moet hiervoor dus geen procedure worden opgestart.

Er wordt een traject met 4 bijeenkomsten voorzien met een lokale projectgroep die wordt samengesteld door de gemeente.

- **Intakegesprek.** Voorafgaand contact met de projectbegeleider over het verloop, de timing en alle nodige documenten en gegevens over het gebouw en de nieuwe functie die noodzakelijk zijn om het ontwerpbureau te kunnen laten starten.

- **Startvergadering met het ontwerp bureau.** Nauwkeurige omschrijving van de opdracht en de verwachtingen. Gevolgd door een plaatsbezoek.
- **Eerste workshop.** Voorstelling door het ontwerp bureau van minstens drie ontwerpsscenario's als antwoord op de opgave. Aanduiding van de verschillpunten op vlak van functionaliteit, exploitatie- en investeringskosten. Keuze van een voorkeurscenario.
- **Tweede workshop.** Bespreking van minstens één verder gedetailleerd voorkeurscenario met bijhorende kostenraming. Het formuleren van randvoorwaarden met betrekking tot de haalbaarheid van het project.
- **Eindrapport.** Oplevering van een gevisualiseerd eindrapport onder de vorm van een nota die enerzijds bestaat uit een helder gestructureerde tekst begeleid met schema's en plannen ter verduidelijking van de keuzes en motivatie van de genomen opties en anderzijds uit een overzicht van noodzakelijke investeringen. Het eindrapport geeft ook aan welke stappen of bijkomende onderzoeken nog nodig zijn om de herbestemming effectief te kunnen realiseren.

Via de projectbegeleider worden ook alle nodige informatie aangereikt en contacten gelegd voor verdere procedures (premies, subsidies, desaffectatie, ...)

Wat kost een begeleid haalbaarheidsonderzoek?

Er wordt een forfaitair ereloon voor het ontwerp bureau vastgelegd. Dit gebeurt op basis van het type dossier.

- Eenvoudige dossiers: het gaat hierbij om beperkte transformaties van kerkgebouwen waarbij het gebouw of de functie geen aanleiding geven tot een complexe ontwerpogave. Bijvoorbeeld : voorzien van oplossingen voor sanitair, cateringfaciliteiten, opbergruimtes in de kerk ... zonder ingrepen in de buitenruimte ...
Voor deze dossiers wordt een ereloon van 12.000€ excl. BTW voorzien.
- gangbare dossiers: het gaat hierbij om een meer vergaande vorm van transformatie waarbij het gebouw of de functie geen aanleiding geven tot een complexe ontwerpogave. Bijvoorbeeld : kinderopvang, eenvoudige uitvoeringszaal of vergaderruimtes, kantoren ... eventueel met beperkte ingrepen in de buitenruimte ...
Voor deze dossiers wordt een ereloon van 16.000€ excl. BTW voorzien.
- complexe dossiers: het gaat hierbij om een vergaande vorm van transformatie waarbij het gebouw of de functie aanleiding geven tot een complexe ontwerpogave : Bijvoorbeeld huisvesting, kantoren voor instellingen ... of complexe kerkgebouwen

omwille van aard, omvang, erfgoedwaarde etc. ... eventueel met noodzakelijke ingrepen in de buitenruimte ...

Voor deze dossiers wordt een ereloon van 20.000€ excl. BTW voorzien.

De projectbegeleider maakt samen met de gemeente/kerkbestuur voorafgaandelijk afspraken over dit forfaitair ereloon.

Dit haalbaarheidsonderzoek is in veel gevallen ook subsidieerbaar. De hoogte van de subsidie is afhankelijk van de aard van het gebouw, de herbestemming en de ligging. Er wordt hieromtrent nauw samengewerkt met het Agentschap Onroerend Erfgoed en Binnenlands Bestuur. Vooraleer de gemeente/kerkbestuur de bestelling voor een haalbaarheidsonderzoek plaatst wordt hieromtrent duidelijkheid verschaft.

Van de gemeente/kerkbestuur wordt verwacht dat ze alle nodige documenten ter beschikking stelt: plannen, documenten, historisch materiaal, al dan niet elementen van bescherming, stedenbouwkundige context, gegevens i.v.m. mogelijke toekomstige functies (programma, wetgeving, wensen gebruikers ...). Een digitaal opmetingsplan van het kerkgebouw is noodzakelijk om te kunnen starten. Als dit niet beschikbaar is, bestaat de mogelijkheid om dit via het ontwerp bureau op korte termijn te laten opmaken. Hieromtrent worden voorafgaand de nodige financiële afspraken gemaakt. Dit is niet voorzien in het forfaitair ereloon.

Alle afspraken over het project (ontwerper, ereloon, beschikbaarheid plannen, timing, verloop etc) worden vastgelegd in een nota. Deze afsprakennota wordt toegevoegd bij de bestelling van het haalbaarheidsonderzoek (zie verder).

Wat is de timing?

Afhankelijk van de beschikbaarheid van alle nodige informatie en het vlot verloop van de workshops wordt een doorlooptijd van 4 tot 6 maanden vooropgesteld.

Welke procedure?

- De gemeente (of het kerkbestuur via de gemeente) moet zich voor 29 februari kandidaat stellen – zie hiervoor het **aanvraagdocument** in bijlage.
- Als de aanvraag wordt geselecteerd voor deelname wordt contact genomen met de gemeente/kerkbestuur
- De projectbegeleider legt samen met de gemeente/alle afspraken over het project verder vast in een afsprakennota
- Deze goed te keuren nota maakt deel uit van de **bestelling voor het haalbaarheidsonderzoek** die het College van Burgemeester en Schepenen plaatst. Als

- de factuur betaald zal worden door het kerkbestuur, moet ook het kerkbestuur deze bestelling mee tekenen.
- Na oplevering van het eindrapport stuurt het ontwerp bureau de factuur met het overeengekomen forfaitair ereloon voor betaling naar de gemeente of het kerkbestuur.

Vervolg ?

De projectbegeleider helpt het project verder ook op weg doorheen mogelijkheden en procedures voor een definitieve uitvoering van de herbestemming en eventuele subsidies.

Voor dit project wordt er ook nauw samengewerkt met de Agentschappen Binnenlands Bestuur en Onroerend Erfgoed.

In overleg met het team Vlaams Bouwmeester wordt ook geëvalueerd hoe de resultaten van het onderzoek later in de praktijk kunnen worden gebracht.

De gemeenten/kerkbesturen zullen ook de mogelijkheid krijgen om hun inzichten en de resultaten van hun haalbaarheidsonderzoek te delen met andere besturen die een gelijkaardig traject volgen.

In contact blijven

Voor sommige gemeenten of kerkbesturen is het te vroeg om via een haalbaarheidsonderzoek een aantal concrete mogelijkheden voor een herbestemming af te toetsen of is het nog onduidelijk welke kerkgebouwen op middellange termijn zouden kunnen herbestemd worden voor bepaalde functies.

We bieden aan steden, gemeenten en kerkbesturen aan om toch in contact te blijven met het projectbureau. Op die manier kunnen we u op de hoogte houden van de resultaten van de (gedeeltelijke) herbestemmingen van kerkgebouwen in Vlaanderen. En op het gepaste moment kunnen we u eventueel later helpen om zelf verdere stappen te zetten.

Bijkomende inlichtingen ?

Projectbureau@herbestemmingkerken.be

Aanvragen van een haalbaarheidsonderzoek ?

Mail het ingevulde aanvraagformulier naar

Projectbureau@herbestemmingkerken.be

Bijlage 10.

Aartsbisdom Mechelen - Brussel

VERENIGING ZONDER WINSTDOELMERK

Centraal Kerkbestuur Mechelen
Kanunnik De Deckerstraat 48
2800 Mechelen

Mechelen, 20 april 2017
Onze ref.: 20170420/VBM/IS

Geachte,

Onderwerp: goedkeuring kerkenbeleidsplan

Wij danken U voor het definitieve kerkenbeleidsplan voor de stad Mechelen, welk wij in goede orde mochten ontvangen op 11 april 2017.

Gelet op de stukken ons overgemaakt in dit dossier, na gunstig advies van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen en na overleg met de Dekens van Mechelen, hebben wij, namens de Aartsbisschop, de eer bij deze in te stemmen met het ons voorliggend kerkenbeleidsplan.

Met de meeste hoogachting,

Geert CLOET
Verantwoordelijke dienst kerkfabrieken & VPW's

Patrick du BOIS
Bisschoppelijk Afgevaardigde

Bijlage 11.

STAD MECHELEN Gemeenteraad – Uittreksel uit de notulen Vergadering van 23 mei 2017 - Openbare zitting

Aanwezig: Rita Van den Bossche, voorzitter
Bart Somers, burgemeester
Marc Hendrickx, Walter Schroons, Greet Geypen, Marina De Bie,
Katrien Den Roover, Björn Siffer, Christiaan Backx, Stefaan Deleus,
Koen Anclaux, schepenen
Frank Nobels, Hamid Riffi, Fabienne Blavier, Alexander Vandersmissen,
Kristof Calvo, Martine De Raedemaeker, Patrick Princen, Toon
Diependaele, Wesley Doms, Patricia Verbeeck, Freya Perdaens, Anne
Delvoye, gemeenteraadsleden
Erik Laga, stadssecretaris
Jan Bal, adjunct-stadssecretaris

49. MONUMENTENZORG. Goedkeuring Kerkenbeleidsplan Mechelen.

De beslissing wordt genomen met eenparigheid van stemmen.

Motivering

Voorgeschiedenis

- 24 juni 2011: Conceptnota van minister Bourgeois, "Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk" van 24 juni 2011, waarbij de idee van een kerkenbeleidsplan werd gelanceerd.
- 3 oktober 2011: omzendbrief van minister Bourgeois mbt. parochiekerken in Vlaanderen.
- 19 februari 2013: Goedkeuring bisschop 'Traject Nieuwe Wegen – Mechelen-stad: canoniek-praktisch'.
- 12 april 2013: Het college neemt akte van het pastorale plan over de Mechelse Kerken: 'Traject Nieuwe Wegen – Mechelen-stad'.
- 26 november 2013 – punt 9: De gemeenteraad geeft gunstig advies voor de samenvoeging van parochies te Mechelen.
- 7 november 2014 – punt 16: Het college verwijst volgend agendapunt naar de gemeenteraad: Aktenaam van de Ministeriële Besluiten dd. 06/10/2014 en 09/10/2014 lvm. opheffing parochies.
- 25 november 2014: De gemeenteraad neemt kennis van de Ministeriële Besluiten dd. 06/10/2014 en 09/10/2014.
- 1 januari 2015: het onroerendergoeddecreet (dd. 12/07/2013) en het onroerendergoedbesluit (dd. 16/05/2014) treden in werking.
- 2 december 2016 (aangepast dd. 17 januari 2017 en 22 februari 2017): het agentschap Onroerend Erfgoed publiceert een Inspiratienota met criteria (of minimumnormen) waaraan een kerkenbeleidsplan moet voldoen om door het agentschap te worden goedgekeurd.
- 1 januari 2017: het wijzigingsdecreet (dd. 15/07/2016) treedt in werking.
- 22 maart 2017: overlegvergadering met kerkelijke en burgerlijke verantwoordelijken over het Kerkenbeleidsplan Mechelen.
- 12 mei 2017 – punt 65: Het college verwijst naar de gemeenteraad de goedkeuring van het Kerkenbeleidsplan Mechelen.

Feiten en context

- De vele kerkgebouwen te Mechelen, de verminderde kerkgangers en de dure onderhoudskosten verplichten de Kerkelijke Overheid en de stad Mechelen om een langetermijnvisie te formuleren. Zo'n langetermijnvisie kan enkel worden onderbouwd door een grondige analyse van zowel de kerkgebouwen an sich als het huidige en toekomstig gewenst gebruik ervan.
- Het Centraal kerkbestuur en de pastores en andere nauwe medewerkers van de pastoraal in Mechelen hebben zich gebogen over een nieuw kerkenplan waarin in hoofdzaak het actueel en toekomstig gebruik en de functie van de kerkgebouwen werden bekeken. Tevens werd hierin aangegeven voor welke kerken al dan niet een nevenbestemming

mogelijk is. Tot slot werd aangegeven welke kerken onttrokken worden aan de eredienst en in aanmerking komen voor een herbestemming.

- De dienst Monumentenzorg heeft de verschillende kerkgebouwen geanalyseerd en al deze gegevens gebundeld in fiches per gebouw. Hierbij werd rekening gehouden met de aanbevelingen uit de Inspiratienota van het agentschap Onroerend Erfgoed, dd. 02/12/2016, aangepast dd. 17/01/2017 en 22/02/2017.
- Gedurende de periode van de opmaak van dit kerkenbeleidsplan was er regelmatig overleg tussen de kerkelijke en burgerlijke verantwoordelijken. Op 22 maart 2017 werd het Kerkenbeleidsplan Mechelen besproken op een overlegvergadering.

Aanwezig op deze overlegvergadering:

- Vanwege de kerkelijke overheid: Guy De Keersmaecker, deken van het dekenaat Mechelen; Guido Vandeneede, secretaris Centraal Kerkbestuur Mechelen;
- Vanwege de stad Mechelen: schepen Greet Geypen, bevoegd voor Monumentenzorg; schepen Chris Backx, bevoegd voor Openbare Werken; Lies Vandeneede, kabinetsmedewerker van schepen Walter Schroons, bevoegd voor Financiën; Geert d'Hollander, coördinator-diensthooftoezicht Financiën; Patrick De Ridder, boekhouder dienst Toezicht Financiën; Michèle Eeman, diensthooftoezicht Monumentenzorg; Eveline De haes, architect-expert dienst Monumentenzorg;

- Tevens werd regelmatig teruggekoppeld met het agentschap Onroerend Erfgoed i.v.m. de opbouw, samenstelling en criteria van het kerkenbeleidsplan.
- Het kerkenbeleidsplan is een globaal plan, een geïntegreerde visie op alle kerkgebouwen (in casu van de katholieke eredienst) om zo doelgericht mogelijk te investeren in het kerkelijk patrimonium. Het is een werkinstrument voor de verdere opmaak van de meerjarenplanning en budgetopmaak van zowel de kerkfabrieken als de stad Mechelen.
- Aan de hand van deze langetermijnvisie kunnen tevens onderzoeksprojecten in verband met mogelijke neven- of herbestemmingen worden opgestart.

Het Centraal Kerkbestuur heeft hiertoe in de vergadering van 27 maart 2017 de onderstaande planning goedgekeurd.

In de loop van 2017 en 2018 worden lokale projectgroepen opgericht waarin vertegenwoordigers van de kerkelijke verantwoordelijken (vicariaat, centraal kerkbestuur, kerkfabrieken, pastores, ...) en burgerlijke overheid (schepenen van de stad Mechelen, ambtenaren van de dienst Monumentenzorg, afdeling gebouwen, Musea en Erfgoed, ...) aanwezig zullen zijn. Dit jaar wordt al gestart met het onderzoek naar de nevenbestemmingen van de Sint-Alexius-en-Catharinakerk en de Onze-Lieve-Vrouw van Bijstandkerk in Walem. In 2018 zullen de onderzoeken naar de nevenbestemmingen van de Sint-Libertuskerk en de Sint-Amanduskerk in Heffen en de herbestemmingen van de Sint-Jozefkerk in Battel worden opgestart.

- Steden, gemeenten en kerkbesturen kunnen voor het haalbaarheidsonderzoek beroep doen op begeleiding van het "projectbureau Herbestemming Kerken", binnen een raamovereenkomst die hiertoe op Vlaams niveau wordt georganiseerd. Het Projectbureau Herbestemming Kerken is het resultaat van samenwerking tussen diverse partners: minister-president Geert Bourgeois en minister Liesbeth Homans samen met de betrokken Agentschappen Onroerend Erfgoed en Binnenlands Bestuur; de Vlaamse Bouwmeester; de VVSG samen met het Kenniscentrum Vlaamse Steden en Vlieter; het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur. Er wordt gemikt op een timing van vier à zes maanden om tot conclusies te komen.
- Voor deze onderzoeken kan een onderzoekspremie worden aangevraagd (80% voor beschermde kerkgebouwen via agentschap Onroerend Erfgoed, 30% voor niet-beschermde kerkgebouwen via agentschap Binnenlands Bestuur).

Juridische grond

- Decreet (Vlaamse Regering) betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten (eredienstendecreet) (7 mei 2004 – gewijzigd bij decreet van 6 juli 2012).
- Decreet houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria (12 juli 2013)
- Decreet betreffende het onroerend erfgoed (onroenderfgoeddecreet) (12 juli 2013) en Besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 (onroenderfgoedbesluit) (16 mei 2014)
- Decreet houdende wijziging (wijzigingsdecreet) van het Onroenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en van diverse decreten wat betreft de uitvoering van het kerntakenplan van het

agentschap Onroerend Erfgoed en wat betreft financiële en technische aanpassingen (15 juli 2016)

Argumentatie

- Het goede overleg tussen de kerkelijke verantwoordelijken van de katholieke eredienst en de stad Mechelen enerzijds en de feedback met het agentschap Onroerend Erfgoed anderzijds zijn zeer belangrijk geweest in het tot stand komen van dit kerkenbeleidsplan.
- Het kerkenbeleidsplan zal in de toekomst gebruikt kunnen worden voor de opmaak van planning en budgettering van de noodzakelijke werken aan de kerkgebouwen te Mechelen.
- Door de goedkeuring van het Kerkenbeleidsplan Mechelen wordt voldaan aan de bepalingen van de hoger gestelde decreten, waardoor zowel voor beschermde als niet-beschermde kerkgebouwen in de toekomst subsidies (voor niet-beschermde gebouwen via agentschap Binnenlands Bestuur) als verhoogde restauratie- en/of erfgoedpremies (voor beschermde kerkgebouwen via agentschap Onroerend Erfgoed) kunnen worden verkregen.
- Op 13/04/2017 ontving de dienst Monumentenzorg per mail de mededeling van het agentschap Onroerend Erfgoed dat het opgemaakte kerkenbeleidsplan voldoet aan de criteria en minimumnormen, zoals gesteld in de wetgeving en de Inspiratienota. Ter vergelijking: begin april vernamen we dat door het agentschap Onroerend Erfgoed reeds 50 kerkenbeleidsplannen werden nagekeken, waarvan er 45 niet ontvankelijk werden verklaard.
- Op 18/04/2017 werd het Kerkenbeleidsplan Mechelen goedgekeurd door de Vicariale Raad van het Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen. Het Aartsbisdom Mechelen-Brussel verleende zijn goedkeuring op 20/04/2017.
- Van zodra het agentschap Onroerend Erfgoed de schriftelijke goedkeuring van kerkelijke en burgerlijke overheid ontvangt, wordt de stad Mechelen per brief op de hoogte gebracht dat het Kerkenbeleidsplan Mechelen voldoet.
- Met de goedkeuring van dit kerkenbeleidsplan nemen de kerkelijke en de burgerlijke overheid gezamenlijk een duidelijk standpunt in over de langetermijnvisie op het gebruik van de kerkgebouwen in de stad Mechelen en haar deelgemeenten. Het is de bedoeling om de goede samenwerking tussen beide overheden in de toekomst te bewaren, waarin respect voor ieders standpunt, zowel inhoudelijk als financieel, belangrijk blijft. Dit kerkenbeleidsplan blijft een continu werkinstrument. Visies en financiële mogelijkheden kunnen immers wijzigen. Ingevolge het voortschrijdend inzicht kan in de toekomst ook voor andere kerkgebouwen een nevenbestemming of herbestemming worden overwogen. Een continue dialoog, een blijvende inzet en een openmindhouding zijn dan ook in de toekomst zeer belangrijk.
- Het Kerkenbeleidsplan Mechelen meldt dat voor de nevenbestemmingen en herbestemming een (haalbaarheids)onderzoek zal worden opgestart. In het Kerkenbeleidsplan werd hiervoor de door het Centraal kerkbestuur op 27 maart 2017 goedgekeurde timing opgenomen, nl. dat in 2017/2018 reeds zal gestart worden met het onderzoek naar nevenbestemmingen en herbestemming voor de respectievelijke kerken door de oprichting van een lokale projectgroep. De (eventuele) aanstelling van het Projectbureau Herbestemming Kerken dient niet onmiddellijk te gebeuren. Een verschuiving in de tijd voor deze aanstelling(en) doet geen afbreuk aan de omschrijvingen in verband met visie en plan van aanpak zoals opgenomen in het Kerkenbeleidsplan en brengt de goedkeuring van het kerkenbeleidsplan niet in het gedrang (mondeling besproken met de erfgoedconsulente agentschap Onroerend Erfgoed dd. 25/04/2017). Er wordt dan ook voorgesteld om de bestaande tekst van het reeds door het vicariaat, het bisdom en het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde versie te behouden.
- Tijdens het overleg met het Centraal Kerkbestuur (overlegvergadering voorzien op 8 mei 2017) zal de verdere planning en organisatie van de onderzoeken naar nevenbestemming en herbestemming bekeken worden. De kosten van de aanstelling van het projectbureau (cfr. cbs 21/04/2017 - agendapunt 33) dienen te worden ingeschreven op de budgetten van de respectievelijke kerkfabrieken, te verdelen binnen hun bestaande begroting (te bekijken binnen het meerjarenplan van de kerkfabrieken). Er zijn dan ook geen financiële gevolgen voor de stad Mechelen.

Financiële gevolgen

- Door de goedkeuring van het Kerkenbeleidsplan Mechelen kunnen de in de begroting reeds ingeschreven subsidies (voor niet-beschermde kerken), restauratie- en/of erfgoedpremies (voor beschermde kerken) worden behouden. Het gaat om reeds ingediende dossiers die

op de wachtlijst voor goedkeuring staan. Totaal verwachte ontvangsten op basis van de meerjarenplanning dienst Monumentenzorg (2017-2020-na 2020) is ca. 2.990.000,00 euro.

Ook voor alle nog voorziene in te dienen restauratiedossiers kunnen subsidies (voor niet-beschermd kerken) en/of erfgoedpremies (voor beschermd kerken) worden aangevraagd. Totaal verwachte ontvangsten op basis van de meerjarenplanning dienst Monumentenzorg (budget na 2020) is ca. 5.000.000,00 euro.

- Zoals hoger gemeld zullen de kosten voor de aanstelling van het "projectbureau Herbestemming Kerken" worden ingeschreven binnen de bestaande begroting van de respectievelijke kerkfabrieken. Er zijn geen financiële gevolgen voor de stad Mechelen.

Besluit:**Artikel 1**

De gemeenteraad hecht goedkeuring aan het Kerkenbeleidsplan Mechelen.
(bijlage)

Namens de gemeenteraad:

De stadssecretaris
(get.) Erik Laga

De voorzitter
(get.) Rita Van den Bossche

Voor eensluidend uittreksel:
NAMENS DE GEMEENTERAAD:

Bij verordening:

Erik Laga
stadssecretaris

Mechelen, 24 mei 2017

Rita Van den Bossche
voorzitter

Bijlage 12.

Agentschap Onroerend Erfgoed		 IDP/201704709	
Vlaamse overheid Koning Albert II-laan 19 bus 5 1210 BRUSSEL T 02 553 16 50 www.onroenderfgoed.be		College van Burgemeester en Schepenen Grote Markt, 21 2800 Mechelen	
		STAD MECHELEN 01 -06- 2017 BESTUURLIJK BEHEER	

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
		4.003/10000/R29113; 6459	
vragen naar/e-mail		telefoonnummer	datum
Annelie Foubert annelie.foubert@vlaanderen.be		02 553 16 50	30/05/2017

Betreft:
 Mechelen; Kerk Sint-Jozef Coloma
 Fase 3: binnenrestauratie
 Vervulling voorwaarde kerkenbeleidsplan

Geachte,

We hebben het kerkenbeleidsplan van de stad Mechelen dat aan het agentschap werd bezorgd nagekeken en getoetst aan de criteria zoals bepaald in art. 2.1 31°/1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Hierbij kan ik u melden dat het ingediende kerkenbeleidsplan hieraan voldoet.

Er is dus voldaan aan de voorwaarde om het hierboven ontvankelijk verklaarde premiedossier zijn plaats op de wachtlijst van toe te kennen restauratiepremies te laten behouden. U hoeft hiervoor verder niets te ondernemen in afwachting van de toekenning van de premie. Het kerkenbeleidsplan is opgenomen in de lijst van goedgekeurde kerkenbeleidsplannen.

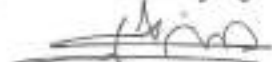
Mocht u nog vragen hebben, dan kan u contact opnemen met het agentschap via de hierboven vermelde gegevens.

Vlaanderen
 is erfgoed

pagina 1 van 2

Met vriendelijke groeten,

Halwijn Missiaen
Directeur Backoffice Beheer

